

308421

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. I.

సంపుటము. ౧.

చెన్నపట్టణము 1915 సం॥ మార్చి నెల 4 వ తేది గురువారము

ఆ సందనా మ సంచత్తర ఫాల్గు న బహుళ తృతీయ ౩.

No. 308

సంచిక 30౮

గృహనిర్మాణములో అనవసరమైన
ప్రయత్నమును తగ్గింపుడు.

శ్రేష్ఠమానులు.

గృహము నిర్మించుటలో ముఖ్యమైన ఖర్చుకలపయే. అట్టి కలపకొనుటయందు కొంచెము జాగరూకతగా నుండిన చాలాభాగము కలదు. తేయేల, మానదగ్గ గృహమునకు కావలసిన రంగూను లేకు కలప చిన్న కిటికీలనుంచి దూలములువరకు పనికివచ్చు అన్ని రకములు; కమ్ములు, వాసములు, బల్లలు, దూలములు, పెద్దమానులు, చపుకగా దొరకును.

ఆర్. యస్. ఆర్. బటన్సు.

స్టీలుమార్కు పలకలు. రిపరబద్ధము మొదలుగాగల వన్ని మరీయితర మార్కుల పయన్న మద్రాసు ధరలకంటె తక్కువ. బెజవాడ, తెనాలి, బందరు గుంటూరు, బాపట్ల తాలూకాలు నిజాము రాజ్యములో కొన్ని తాలూకాలున్న మద్రాసుకంటె కాకినాడ, సామీప్యము; రయిలనార్జీలు తక్కువ. కావలసినవారు యిట్లు వ్రాయుడు.

ఆచంట సుబ్బారాయుడుగారు.

కొల్హత్తు కల్పనర్తకులు, కాకినాడ.

హార్మోనియములు

నేర్పించు గ్రంథములు.

శ్రుతిపెట్టెలు మొదలైనవి.

హార్మోనియములు.

4 ప్లాపులు, 8 ఆక్టవ్ లు శంకరాధరణం మేళకర్త రూ 25-0-0

వెలచేయు మంచి హార్మోనియములను కొద్ది రోజులవరకు రు 17-8-0 ల వంతున అమ్ముచున్నాము. తృప్తికరములు కానివి 10% జులలోపల వాపసు చేయవచ్చును. శ్రుతిపెట్టె 18 వెల రు 7-0-0 మాత్రమే.

గాంధర్వ కల్పకల్పి. ఈ గ్రంథమునందు, కృతులు జావలీలు, పార్వీపాటలు, గోపాల్ జాన్ పాటలు, పెద్ద ఆచ్చుతో 320 పుటలుగల శ్రేణికాగితములపై స్వరసాంకేతములతో కూర్చబడియున్నవి. వీటినివీటిని ఎవరికైనను గురువులేకనే స్వయముగా హార్మోనియంపైన వాయించవచ్చును. అనేక యోగ్యతాపత్రిక లందిరి వెల రు 2-0-0 లు మాత్రమే.

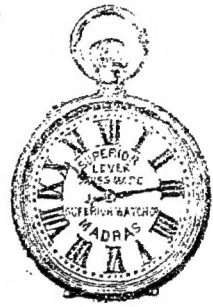
మద్రాసు స్టోర్సు సప్లయింగ్ ఎజెంసీ

15 బ్రాడ్వే మద్రాసు.

సుపీరియర్ లీవర్ జ్యూయలువార్.

గోలునుతో నకా ధర రు 3-0-0. పోస్టేజి 0-4-0.

డివికి 5 సంవత్సరముల గ్యారెంటీ గలదు.

ఈగడియారము డయబుమిగ మాకంపెనీ చేరు ఎజ్జెన్సిగా కొని ముద్రింపబడి యుండును. ఇది గాముల కండ్లమీ తలచిన మును, డెప్యూటాంట్ ఆను గ్లాసు దోమునుగలిగి మొరటుపనులకు దగియుండును. పెట్టెమాత్ర లా భాగమున గ్యారంటీ చీటి అతి కంచి యుండును. సీమ నుండి

మాత్ర తయారుచేయుచున్నది. కాని నెవరియొద్దను జిక్కుడు. ఒకరొక్కరును తీయుదురను తలంపుతో తక్కువ వెలనుంచి తిమి. చాల కాలము పనిచేయునట్టి, స్వల్ప ధరగల గడియార విడియొకటియేయని యనుభవమున దెలియును ఇదివలకనేక గడియారములు ఖర్చయి యోగ్యతాపత్రముల నంది యున్నది. ఒకటి తెప్పించి చూడుడు. మా పట్టణమున కనేకులు కొని సంతోషించినన, తేలుమాట లేందుకు ?

సుపీరియర్ వాచ్ కంపెనీ, పోస్టుబాక్సు నెం. 167, మద్రాసు

క స్తూ రి.

విషజ్వరములకు, కలరాకు, సంధికి, బాలింత రోగములకు, వాతములకు. చిన్న బిడ్డల జబ్బులకు, పుష్టికి కస్తూరి యుపయోగమైన మందని సర్వత్ర తెలిసియున్నది. కాని, కస్తూరి బంగారమున కన్న ప్రీయమగుచేతను, నవరస సమయములందు దొరకుట దుస్తరము. మా డిపోజండ్రి కస్తూరియందికర శదార్థము లేనియును, శేర్పబడవు. ఇంతవరకు మా తావునండి కొనినవారల కీవిషయము తెలిసియున్నది. కొనినవా రొకసారి శరీక్షించిన నిజము తెలియగలదు. అట్లు చేయుటవలన కలితి కస్తూరిని గొని మోస పోరు

తులం 1-కి రూ. 30-0-0.

కలరామాత్రలు.

డబ్బీ 18 12 మాత్రలు వెల రూ 0-6-0. కలరా స్టేజులైన ఒకవిధమైన లంటుబాడ్యము. ఇది గాలియందు నీటియందు పరమాణువులైన విషపురుగులు చేరుటవలన గలుగును. తగిలినవెంటనే మందును తీసుట అవశ్యకము. కలరామున్నచోట నీటిని యచిత్రాగుట యుక్తము.

తా మ ర త్రై ల ము

మాతామర శైలము ఒక్కడతప్ప లకు అది అచాలకు గాని నాలు గైదు గానూలు వాదినయే తేల తాము నిన్ను గానూలు నడచు గానూలు నడచు అనుచుకాలు దిరిగి తినికొనవచ్చును.

లమ్మికాంజనము దీపో, 10% శుద్ధిలోడ్డు, బొంబాయి

యు ధ చ రి త్ర ము

సంవత్సరాదినంచిక! సంవత్సరాదినంచిక!

ఆంధ్రపత్రికయొక్క ఆరవసంవత్సరాదినంచిక సిద్ధమగుచున్నది. ఆసంచికయందు విద్యావంతులైన యాంధ్రమహాజనులచే వ్రాయబడిన నిర్బంధ నైస్యసేవ, ప్రాచీనప్రతీది, దేశ చరిత్ర, నవలలు, సంగీతము, సంస్కరణము, హీనజాత్యుద్ధరణము, యోగనిద్ర, ధీరాధాన, మహమ్మదు, ఈశ్వరమీమాంస, రణగీతములు మొదలగు వివిధములైన వ్యాసములును, ఆంధ్ర మహాజనుల చిత్రపటములును పూర్వమువలె ప్రచురింపబడుచుండుటయొక్క నిపుడు లోకము సంతయును కలనరసరచుచున్న మహాసంగ్రామచరిత్రము సయిత మొక్రిందివిషయములతో ముద్రింపబడుచున్నది:-

1. జర్మని, ఫ్రాన్సు, రుష్యా, ఇంగ్లాండు, ఆస్ట్రీయా, తుర్కీ మొదలగు రాజ్యముల చరిత్రములు పటములు; 2 యుద్ధమునకు ప్రత్యక్షకారణములు పరోక్షకారణములు; 3 యుద్ధ పూర్వాహములు, వాటిఫలములు; 4 భిన్న రాజ్యముల నైస్యబలము, నౌకాబలము, విమానబలము వాటిఫలములు; 5 దుర్గగుల్ఫ నిర్మాణము వాటిఫలములు; 6 నానారాజ్యముల నైస్యము ల భిరంగుల ఫలములు; 7 రాజుల సేనాధ్యక్షుల మంత్రుల నౌకాధ్యక్షుల కల్పములు; 8 యుద్ధప్రదేశముల యుద్ధసామగ్రిల ఫలములు; 9 యుద్ధమునకు సంబంధించిన వివిధవిషయములను వెలుపు 400 పటములు దీనియందు బ్రచురింపబడి యాంధ్రప్రచరణములు దపూర్వముగ నుండగలదు. పెద్దయాక్రమియందు 300 పుటలకు మించియుండును. రాక్షసనామ సంవత్సర పంచాంగము చేర్చబడియున్నది. ఇంత వ్యయముచేసి ముద్రింపబడినది.

ఆంధ్రపత్రిక సంచత్తర చందాదారులకు	వెల	0	8	0
అర్ధసంవత్సర	"	1	12	0
ఆంధ్రపత్రిక సంచత్తర దినపత్రిక కిసానముల చందాదారులకు	"	1	0	0
ఇతరులకు	"	2	0	0

పోస్టుఖర్చులు చేరగ వసూలుచేయబడును.

యుద్ధచరిత్రసంచికను ఒకవంతుమా విద్యవీరునియను (చందాదారులకు కానివారును) దరఖాస్తులను బంపుకొనుట యుచితము. అలస్యమైన యాశాభంగము కలుగ వచ్చును. దిన వార్షిక చందాదారులకు తగినన్ని ప్రతులుమాత్రము ముద్రింపబడుచున్నది.

ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, తం.య.రెడ్డిగిరి, మద్రాసు.

నాగరపువస్త్రప్రదర్శనశాలయం
గొప్పగొప్పవారిచేజనవేలు

దియ్యబడినవతకము.
యోగ్యతావత్రములుపొందిన

అమృతాంజనము అన్ని నెలలకు పరమామృతము

అమృతాంజనము

అమృతాంజనము
అమృతశబ్దమాదినిగల
మయమందుగాదు.
నీలియంటునుకడగిరి.
వేలకునేల సీసాలు విక్రియము.
అన్నియొక్క క్రయమునకునున్నది.
నాలుగుచేతులతో మోసములుగను
పంచభూష చీటిచూచి
కొనిన మోసముగలుగదు

అమృతాంజనము
అంజనశబ్దమంతమునగల
నకలుమందుగాదు.
తలనొప్పులు, నాయువునొప్పులు, పార్శ్వ
పునొప్పులు, కీళ్ళనొప్పులు, పక్షవాతము,
నావులు, గాయములు, పుండ్లు, దగ్గు
వీని కన్నిటికి అమృతమునంటిది.
చక్కని డబ్బితో సహా
సీసానికి అణాలు.

వాడని వారుండగు.

అమృతాంజనము డిపోవారి ఔషధముల ప్రకటన.

దంతచూరము

కంటనొప్పులను నొందిగొనుము. సువాసన
గలిగియుండును. వెల స్వల్పము.

దబ్బీ 1-కి వెల 0-2-0 మాత్రమే.

దంతశాలహరి

నొప్పిగలచోట చూడిని మందుగాతడిచి
పెట్టిన నొప్పి వెంటనేమాన్తును.

సీసా 1కి వెల 0-8-0 మాత్రమే.

జీర్ణరసాయనము

అకలిలేకపోవుట, అగ్నిమాంద్యము,
మలబద్ధము మొదలగువానికి మంచిమందు.
చి మాత్రముల డబ్బీ 1కి వెల 1-4-0

గడ్డికితైలము

చిన్నపిల్లలకు మంచిమందు. ఈతైలము
నాలుగుపూలుగాతయితప్పుకదలేయును.

డబ్బీ 1కి వెల 0-3-0 అణాలు.

వగుళ్ళకు తైలము

అణకాళ్ళు, అణచేతులు, చర్మము,
కాకమునలను తగాలితలను పగిలిపిడు
వారులయ, బలపుటయు సంధించును.
ఈతైలమును రాచిక చగున్నమానిజల
పోయి మంచిచెప్పును రాగలడు. కగుళ్ళ
నొప్పియు కలువనును. స్వల్పక్రమము.
వెల డబ్బీ 1-కి రు 0-6-0. వి. పి. వేసు.

మోహినీ తైలము

మోడకుకు, కండ్లకు చాలవశేయును. మెం
డుకలు నునుపుదేరును. కురులు పెరుగును.
5 తులముల నూనెగల సీసా వెల 0-12-0.

మూలశంకకు తైలము

మూలశంకవలన ఆసనమువద్ద చర్మము
లావుబొరిమొలలువర్పడి యమిత బాధగలు
గును. డబ్బీ 1-కి వెల 0-12-0 మాత్రమే.

కలరా మాత్రలు

కలరాతగిలినవెంటనే మందుతీసుట ఆవ
శ్యకము. కలరాకు బహుశ్రేష్ఠమైనది.

12 మాత్రలు డబ్బీ 1-కి వెల 0-6-0.

తేలు మందు

ఈ మందును కుట్టినచోటరాచిన బాధ
మాయమగును. ప్రతియింట సుండవగిన్నది.

సీసా 1-కి వెల 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

వజ్రగుళికలు

ధాతుపుష్టికి, బలమునకు, రక్తవృద్ధికి,
శక్తికి, వజ్రాయుధము.

20 మాత్రలుగలడబ్బీ 1కి వెల 1-0-0.

రోషుహరి.

ఈశస్త్రమును నిజోగ్ గట్టిగా కలిపి
వట్టించిన, రోషములు మెండు నిమిషముల
లో మొదలంట రాల్చిపోవును. దీనివలన
చర్మము నలుపెక్కడు. మంటయుండదు.
డబ్బీ 1-కి రు 0-8-0. వి. పి. వేసు.

నామర తైలము

తాచుర, కీడు, ఏనుగునొప్పి, దురద, రసె
కారుట మొదలగువాటికి మంచిమందు.
డబ్బీ 1-కి వెల 6 అణాలు మాత్రమే.

జ్వరహరి

చలిజ్వరము, విషపుజ్వరము, మన్యజ్వరము
మొదలగునవి జ్వరములకుదివ్యౌషధము
సీసా 1కి వెల 0-12-0 అణాలు.

కర్ణశాలహరి

5,6 బొట్లను చెవిలోబొసిన బాధతగ్గును.
మంటయుండదు. త్వరలో మాన్తును.

సీసా 1కి వెల 0-6-0 అణాలు మాత్రమే.

సుఖబోగి మాత్రలు.

కొరుకు సవామేహములకు ఈమాత్రలు
బాగుగ పనిచేయును. వీనిని తినుచువుండు
పడినచోట సుఖబోగి తైలమును రాయవల
యును. ఇవి రక్తకుద్ధికి మేహకారక బా
ధ్యములకు కూడ చాల ఉపయోగకారి.
20 మాత్రలుగల డబ్బీ 1-కి వెల రు 1-0-0.

సుఖబోగి తైలము

డబ్బీ 1-కి రు 1-0-0. వి. పి. సహా 1-4-0
విధములకన్ని ప్రమాములకును, కొరుకు
పుండ్లకును ఈ తైలము ఉపయోగించును.
ఈతైలమును రాచిక పుండ్లు మూసును.
నొవ్వుకి మాత్రములకు ఉపయోగించును.

ఇది అమృతాంజనము డిపో, ఇది

గంజ, ఘేరిరోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి. ఈ, ౬, ౭, తంబుకెట్టి వీధి, జార్జిటౌన్, మద్రాసు.

కీర్తిశేషులైన లోకమాన్య గోఖలేగారు

[వేమూరి వసుంధరాశాస్త్రిగారు.]

ఆర్యాభవః॥ గోపాలకృష్ణ గోఖలేనామా॥ భువికీర్తి
మనుషుం లభ్యవాణ్ కీర్తియవాత్తం గతవాన్మతిమాన్విహాయ
భరణీంశః॥ ౧॥

పుణ్యైర్వభవతే కీర్తిం కీర్త్య పురుషస్యపుణ్య మన
మేంతుం తద్వహుపుణ్యజగతి॥ ముత్త్యో గోక్షే శివోభాగః॥ ౨॥

శాద్వభుజ్యచరిత్రం పద్యావర్తం యశోదయాదుక్తమ్॥
గోపాలకృష్ణ మేతం॥ గోవాశస్త్రేతి జాతిమణియుక్తమ్॥ 3॥

స్వభటుంబాభ్యుదయాం యతే సజ్యోపి త్రితీయ
చిత్రమ్॥ చిత్రమయమేక ఏవానుభవాభ్యుదయా న జగతి
జగతోఽపి॥ ౪॥

స్వాత్మ్యాగ పురస్కరణ శాస్త్రాంసతతేమేవయతేస్మ
శ్రుత్యాతం పుస్తకం వోవాసుభాగ్ వే నియజ్జేన॥

II [శీషులు]

మార్చి 1:—కీర్తిశేషులైన గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి
ఆకాలపు మరణమువలన కర్తవ్యఃఖమును వారిటులుంబును
వారియెడ సానుభూతిని తెలుపుటకు 1-6-15 సోమవారం
సాయంత్రము 5 గంటలకు ఈ గ్రామమునందున్న శ్రీ రామ
కృష్ణ పఠనమండలి వద్దకు, మ-గా-శ్రీ, గోటూరాజు శివకు
పంతులుగారి యాజమాన్యముక్రింద ఈ దినకు తీర్మానములను
చేసితిమియాలమునపంపి (1) గ్రామకృష్ణపఠనమండలివద్దకు
క్రియత గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి మరణమును దుఃఖించుచు
వారి కుటుంబమునవారికి తమ సానుభూతిని తెలియ శేయు
చున్నాను. (2) వై తీర్మానమును వారికుటుంబమువారికిని
హిందూజాత నేకసంఘమువారికిని పంపించబడెను.

III

[దెందులూరు, వివేకానంద పఠనమండలిరము]

పోయిన 28వ తేదీన పురజుల పక్షమున పఠనమండ
లియలో బ్రహ్మశ్రీ వైదిపాటి వేంకట నారాయణగారి
యాజమాన్యమున వీరేశుభ జరుపబడి ఈక్రింది తీర్మానము
లంగీకరింపబడెను

1. గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి మరణమునకు చింతింపు
వారిభార్యవలన నీ పఠనమండలియకు నెలకొల్పబడు తీర్మా
నింపబడెను.
 2. గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి యాత్మశ్రీప్రేరింకు
4-5 నెల దీదకు రేంపడినము లన్న దానమును వికలాంగులకు
వస్త్రదానమును చేయుటకు తీర్మానింపబడెను.
- ఆసభయంతే గౌరవనీయులు. శ్రీనివాస శాస్త్రి
గారిచే చిట్టనిర్మాణ సభలో ప్రవేశపెట్టబడిన రజస్వలనం
తర వివాహపు బిల్లును స్వామిశేయుటకు గవర్నరుగారికి
సుహజు పంపుటకు తీర్మానింపబడెను.

IV

[మం. వేంకటేశ్వరగారు.]

గోక్షేమహాత్ముని నిర్యాణమునకు భారతేశమున నానా
ముఖములనుండి మహాహోరములు వివరమున్నవి. కవులు
తమ హృదయనిర్వచమును తెల్లడించుచున్నారు. ప్రతికాధి
పతులు తమ యనంతమును ప్రకటించుచున్నారు. దేశభక్తులు
దేశమాతకు వాటిల్లిన తీవ్రని లోపమునకు దుఃఖించుచున్నారు.
సంఘసేవకులు తమ సానుభవముని గోల్పోయి పలించు
చున్నారు. ఆ బాలగోపాలమును ఆ మహామహుని యకాల
మరణమునకు వగచుచున్నారు. ఇది కాదు చేయవలసిన పని.
ఆ మహాపురుషు డిప్పుడు అదృశ్యరూపమున భారతా కాళమున
బ్రహ్మాంధులను తనభారతసోదరులస్వధర్మనిర్వహణమున ఆశుర
ముఖో నిరీక్షించుచున్నాడు. భారతవన్నె మెల్ల ఆ రాజయోగికి
బులుబడియున్నది. మన వంశసోదరులు గోక్షే మహాత్మాగి
యొక్క నిరంతరజేశ్వరీకమ కృష్ణాత్మ ఆ మహామహుని పరమ
మనోరధమైన దేశసేవక సంఘమును నెలకొల్పటకు సంశ్రించి
యున్నారు. ఆయన శ్రీ గురూనుగాని చట్టి వాచానుగా
కాదు. చట్టిమాటలలో మనము కృతజ్ఞతను తెలియచుటకు
కార్యకూడుడు నా మహాపురుషుని యాత్మకు సంతోషాన
నాము కాకుండుటకు కాక తీరస్కారముగూడ నుండును.
ఆంధ్రమహాశయు వీ మామూలును ప్రసించి చిరకాల తింతిత
మైన కాద్యము వికసన నెనదేని బులుబులువులగుచున్నావే!

[సరస్వతి నిలయ పుస్తక భాండాగారము కేకి]

ఈ భాండాగార పక్షమున 27-2-15 తేదీ మధ్యా
హ్నము యింకలో కార్యదర్శిగానుండి చనిపోయిన మామిల్ల
పల్లి వేంకటరత్నముగారి స్థానమున మరియొకరిని యెన్నుకొన
టకు సజబరీగిడి ఆ సభకు మా గ్రామవాస్తవ్యులగు మంత్ర
వాని చివకామయ్యశాస్త్రి వీ. యే. గారు అగ్రాసవాధి
పతిగా నెన్నుకొనబడిరి. సభ జరుగదముగా నెరజేరినది.
కాలసాధ్యట్ల బానకిరామయ్యగారు కార్యదర్శిగా భాండా
గార సభ్యులచే నెన్నుకొనబడిరి. సభయందు క్రమముగా
వైఖప్పార్యన; నేటికిగల భాండాగారపు స్థితి యొక్క నివేది
కము, కీర్తిశేషులయిన లోకమాన్య గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి
మరణమునుగురించి గ్రామజనుల విచారము, కీర్తిశేషుడయిన
కార్యదర్శిగారి యెడల సమాజమువా సానుభూతి, విద్య
యొక్కయు వాద్యప్రతికాభాండాగారముయొక్కయులాభ
ములు, వికమత్వము, రాజభక్తి, మొదలగు విషయములు
చర్చింపబడెను. అగ్రాసవాధిపతిగారు మృదుమధుర వాక్కు
లతో రాజభక్తి గురించియు, గోఖలేగారి పవిత్ర జీవితచక్ర
లను గురించియు ప్రతివానివ్యాకరణము నాలునలుల చక్కని
భావములతో గంభీరముగా ఉపన్యసించుటయే గాక భాండా
గారమును అభివృద్ధి పరుపట్ల నడుచుకొన వలసిన విషయము
లను గురించి సభ్యులను సహాయమున గూర్చి గ్రామజనులను
పెచ్చించిరి. పిమ్మట అగ్రాసవాధిపతి గారికి కృతజ్ఞతా
వందన ములతో సభ యుగింపబడినది. అని కార్యదర్శిగారు
వ్రాయుచున్నారు.

VI

[శ్రీ కృష్ణరంజనిసమాజం సెక్రటరీ, పల్లి సబ్బు.]

నేను 20-2-15 తీర్మానమునకు తెల్లయుండి
28-2-15 రాత్రి 11 గంటలకు యిల్లు చేరుకొనితిని మాత్ర
జనులు నిద్రాసక్తులు పొందగలిగియుండిరి. నేనెవరిలో చూడ
వలసియుండిన టాటా చూచుచుండిని. మధ్యలో 20-2-15
తేదీగల ఆంధ్రసభ ప్రతికేటికెగా తేలికగా నుండెను. కాక
నమేమాయని విచ్చిచూడ లోకమాన్య శ్రీమద్ గోపాలకృష్ణ
గోఖలే (మధురస్వాముల) ఛాయాపటమును దర్శించగలి
గియున్నానని భావించి పత్రికాపుస్తకమును మరచితిని.
17-2-15 తేదీగల తిలకగారి కథనమునకు ప్రతికథనము గోక్షే
మహానుభావులు ప్రకటించిరి కాబోలునని సందర్భం కతూహ
లుడనైతిని మరు రెప్పపాటున దుఃఖాన్ని న్యూలాకీలితగును
(కీర్తిశేషులైన లోకమాన్య గోఖలేగారు) అను తెద్యతీకర
ములు నయనోద్రియముల ద్వారా సర్వోద్రియములకు వ్యా
పించి నుమాగుంటకాలము మెరుపించినవాయెను. అట్టి
సమయమున టెంకో చింతింపకుమాయని పున తల్లి నట్లుండె.
నేనంతట కవచిచ్చి శోకాంకురములు చిందువార దేశ
సేవాసంకల్పితి స్వధర్మరవిందులకు మధురస్వాముల
ఛాయాపటమును పలుమారు నీక్షించి సమగ్రుంపుచు చాల
సేపునకు గాని వారి మహాప్రస్థానాంశములను సంపూర్ణముగ
చూడబాలకపోతిని. శ్రీమద్ గోపాలకృష్ణ గోఖలే (పత్రికాతల్ప
పరమాత్మాదర్శక ప్రతినిధితిమయ్యును-ఇండియాకల్పకభూజ
ము ఇంద్రసదనంబునకే గె. ఆర్యావర్తము సంకల్పమయ్యు.
దేశ సేవకసంఘము సభావహునబడ ననాధ శరణాలయ
మెల్ల నల్లకల్లాలయయ్యు. తేయేల ప్రపంచమెల్లపాడై తోపె.
ఈ ప్రతికామూపమున తత్సంతతులకును, సర్వులకును, నిర్భ
రితులగు దుఃఖమును తెల్లడించితిని, తెల్లడించితిని, తెల్లడించి
తిని. ప్రతికల తే 1 దిన జరగగల మా కృష్ణరంజని సమాజ
సమావేశమును 1-3-15 తేదీన గోఖలే (మధురస్వాముల) గౌర
వాన్నిమనిషి తదాత్మకాంతికొంత పనుగుల దీదలకు అన్న
దానము చేయునట్లు తీర్మానించుకొంటిమి.

VII

[నెక్టుమిల్ సుంఘము-సెనాయిపేట, సేలం.]

కీర్తిశేషులైన లోకమాన్య గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి
ఆకాల మరణానుతాపమును, కృతజ్ఞతను జాతుటకై సేలం
సెనాయిపేట టవున్ స్కూలులో "నెక్టుమిల్ సుంఘము
నామ" నిరవారమునాడు సాయంకాలము ఒక సభసభను
చేర్చించిరి. ముదిరియు సభకులతో క్రిక్కిరియింప అగ్ర
సవాధిపతిగారు బ్రహ్మశ్రీ. వీర రాఘవాచార్య స్వా
ములు గోక్షేగారి జీవితచిత్రమును గూర్చి వ్రావడమున సమస్తా
రముగా నుపన్యసించిరి. వ్రావడపండితులు పద్యనాటకాలలో
గోక్షేగారి దేశభియానమును గీర్తించిరి. బ్రహ్మశ్రీ. లండన్
మిమక్ స్కూలు వ్రావడపండితులు గోక్షేగారి యుత్తమ
వివాధి వాగ్దోరమును ప్రసంగించుచు తింతివాస్తవకు మహా

తలకును, మౌందక సేవాసంఘము వారలకును సంవలయునని
ప్రకటించిరి. లాజిక్. ప్రా ఫెసర్. ఈశ్వరాజునుతరింప నెవరి
వశముగాదనియు మనవిజభక్తిని వారికడమాపుట శ్రేయమైన
వో గోక్షేగారు నటించి జనులకు లోకోపకారమును స్వాత్మ
త్యాగపరాయణత్వముతో ధారపోసినమేటకు మనము వారి
మృత్యువన ముందంజ వేయవలయునని అతి ముత్యాగ్రహణతో
ముచ్చటించి తింతివాస్తవకు పంపుటకు ఆహ్వానించిరి. నెక్
వత్ మోడ్రాఫు ఎన్. కె. ముప్పాసుశ్రేష్ఠిగారు
గోక్షేగారిని "పురుషోత్తమవతార"మని ప్రమాణములతో జోధ
పఱచి ద్రవ్యముపోగుచేసి యొక కాశ్యోత జ్ఞాపకచిహ్నమును నే
ర్పరింపవలయునని ప్రకటించిరి. అందఱును అంగీకరించిరి. తంతి
వార్తలను పంపు టావశ్యకమనిరి. ముద్రాను బాంతు మ గాపు
ఎమ్. వి. గోపాలంగారు "గోక్షేగారు" నర నారాయణాన
తారంబనియు ప్రతిమనుజుడును ఈమహానుభావులను ఆరాధిం
పవలయుననియు, వారు ఆనతిచ్చినమేటకు మన కార్యకాల
మున చరించుమాపుట ఆరాధననూచనమని ప్రసంగించిరి. సభా
కార్యదర్శులు పండిత. టి. నుబ్బరాయ శ్రేష్ఠిగారు రెండు
పద్యనాటకములపాడ వాని యగ్ర గాంధీభ్యుమును విని ఘటకాం
కితదేవాలై సభకులు యావన్మందియు విశ్మయముగా కేత్రముల
నుండి కన్నులుజార చేతులుజోడించి ధ్యానపరులై నిలిచిరి.
ఒకసభకమిటీ యేర్పరించిరి. వీరు ద్రవ్యముప్రొగుచేసి
జ్ఞాపకచిహ్నము ఏర్పరచుచునని తీర్మానించిరి

పోరుసెంటుజారి గెజెటు.

విజయనగరము తాలూకాలో— మంతా మూర్త్య
వారాహుని పంతులుగారి స్థానమున గజపతివనగరము తాజా
అమీను విజయపుర రామరావు పంతులుగారు మెంబరుగా
నియమింపబడినారు.

నందిగామ రేంజి—రాజమహేంద్రవరము (తెలుంగు
పాతకాల మోడల్స్ కు మూడవ యజ్ఞింటు ఎన్. నాగ
భూషణముగారు నందిగామ రేంజికి స్కూల్ టెంపరరీ,
సబసిస్టెంటు ఇన్ స్పెక్టరుగా నియమింపబడినారు.

సబసిస్టెంటు సబ్బులు బాగించి.— వైద్యపాతకాలలో
విద్యార్థివేతనము లిచ్చి 40 మందికి ప్రైవేటువైద్యముకమైన
వైద్యవిద్య నేర్పబడును. అందులో 10 మందికి గంజాము
వికాఖపట్టణము, గోదావరి, కృష్ణా, గుంటూరు, కర్నూలు,
జగ్గారి, అనంతపురము, కడప, చిత్రాపుర, నెల్లూరు జిల్లాల
నుండి మాత్రమే తీసికొనెదరు. దీనికి సంబంధించిన నిబంధనలు
ఈజారపు, గెజెటులో ప్రకటింపబడియున్నవి.

నవ రిజిస్ట్రారుల మార్పులు.— కంజీవరము రాజారావు
గారు బళ్ళారిజిల్లా సిరుగుప్పనుండి సేలముజిల్లా, హోమాయన
కును, రామనాథ నదానంద టాకరంగారు హోమాయననుండి
గుంటూరు నెల్లూరుజిల్లాఉదయగిరికొమ్మనపల్లి అబ్దుల్ బ్రహ్మాన్
సాహేబుగారు ఉదయగిరినుండి యాజిల్లాకే సంబంధించిన
విషయిండకును, ఒంబడివేలి నటేశయ్యు కృష్ణస్వామిశాస్త్రి
గారు బళ్ళారిజిల్లా ఉరవకొండనుండి గుంటూరునెల్లూరుజిల్లా
చిలకలూరుపేటకును, ఎలయకల్లి రంగచారిగారు చిలకలూరు
పేటకుండి యజేజిల్లాలోని దొకేరి, నెలపుగూర్న కాస
గోడు కేంకటరావుగారు దొకేరినుండి బళ్ళారిజిల్లా ఉరవకొం
కును, బదలాయింపబడినారు. (ఇంకొకల్ల కంజీవరము తాజా
రావుగారి నిదివ అ లో వి సు కొండకు చేరిన యే
ర్పాటురద్దుకాబడినది.) ఎన్. కృష్ణస్వామయ్యగారు కృష్ణా
జిల్లా నందిగామ నుండి చల్లపల్లికి, తుంబకనము వేంకటేశ
య్యగారు చల్లపల్లినుండి నందిగామకును బదలాయింప
బడినారు.

సెనుగు దురుస్థులు.— తరఖాసుదామ జమరా
మయ్యరు ముద్రహృద్భాగ్యయ్యగారు మూడవ తరగతి స్కూలు
అసిస్టెంటు ఇన్ స్పెక్టరుగా ప్రావేశమమీద సెనుగుదురు
సర్కిలునకు నియమింపబడినారు.

ఎన్. వీ. రామకృష్ణ నాయుడుగారు — ఆరవగ్రేడు
ఫారిన్లు రేంజుగానుండి 1914 వ సంవత్సరము ఫిబ్రవరి 17వ
తేదీన సస్పెండు చేయబడిన గూయనను నిలిచిన కాలపు
తీతిము మజగాకట్టియచ్చి. తిరిగి పనిలో ప్రవేశపెట్టకొన్నారు.

రేంజు బదిలీలు: వికాఖపట్టణము జిల్లా సబసిస్టి
గోలుగొండరేంజిలో వివేయించుచు ఎన్. ఎమ్. కృష్ణ
స్వామిగారు, గోలుగొండ రేంజికిని, మూల గారు నెలపుతిరి
సబ్బుడు ప్రవేశించుపద్ధతిని గంజాముజిల్లా ముదారేంజికిని,
వి. వీ. జోగేశ్వరరావుగారు, నెలపుతిరిసబ్బును ప్రవేశించు
పద్ధతిని గంజాముజిల్లా బుగడారేంజికి, టి. వి. నుబ్బరాయ
నాయుడుగారు, సస్పెన్షనుకాలమును తీరవచ్చును ప్రవేశించు
పద్ధతిని, కర్నూలు వెస్టు, వేచెపురేంజికి నియమింప
బడినారు.

పీఠాంశము.

మంగిపూడి వేంకటేశ్వర

ఉ. చాణక్యమున జ్యోతిషమునాకి తిపించుచున్నట్లు చుట్టూ
చాణక్యమునాకి జ్యోతిషమునాకి తిపించుచున్నట్లు చుట్టూ
మొదలై మొదలై మొదలై మొదలై మొదలై మొదలై మొదలై మొదలై
భాగ్యమునాకి భాగ్యమునాకి భాగ్యమునాకి భాగ్యమునాకి భాగ్యమునాకి
ఉ. హిందూవులందఱును మిగులమీన లహరిలు మైనమాట వా
రెందును పాటింపగలరు, పేరలచేసిన జాతులెల్ల నీ
చందములుచిది శంకపదసాగరి నేడివెనాడు మమ్మనా? 1
పంజరమున నీనుతులు భారతమాతలో? వీరమాతలో? 2
తే. ఇంతిమేలు కన్నాది వారిలనూడ
నల్లలొలులకంపన్న గల్గునోయ
మేలు కొననేటికడనేడు? మేలుగొప్ప
యూరు దిప్పిచ్చి సామెత ముత్తదాయె. 3
తే. కొమ్మయింకవగట్టిని గడ్డయనుచు
పాలతిబెల్లమునండి: ప్రాయయటంచు
సాడు మమ్మను నీస్తోత్ర సాతములను
నందలాడినోట కే నేడువీరుము. 4
ఉ. కాలముపండి మంచి మనకాశము లట్టి వాడగు గాక మ
మ్మలము వొర్లి పప్పుచు వాకలపుగొర్లి గడింపవచ్చునే
కాలముకట్టి పుట్టినవై వనమైతిమిగాని భావతిచే
గ్రామమెల్లమీ ముచి కాలముక్రందన వీరమాతలో! 5
ఉ. నల్లనివానిని నాలుగుమూలల దెల్లదీవులం
దెల్లను నల్ల పట్టిరిగదే! పగదోపగ నన్నదాక; నా
తెల్లనివాని హిందువులు వీరవరుల్ జుడేవీరులం
చేదెడఁజాలుమందుల యదృష్టము గాదట! వీరమాతలో!
ఉ. భారతయుద్ధమందెపుడో భావనీవారట ద్రోణుడునా,
మహావీరుడ్రోణపుత్రుడను విప్రులలోరణకూరులందు
చేసేము గాక నాడుటలుచెల్లెను నేటికి ముక్తదీక్షతుల్.
భూరణిజాగణంబునకు గొంక పోవుటచేతి మాతలో
సీ. పిదగుపిండులఁజూల పెనుపీఠంబులగుండ
కడదెంచుకడ కెదురెగువారు
పడివానలట్లు వైచుడు బాంబుగుండకుఁ
గలగుండువడకి జక్కాడువారు
మిడుతడండఁగ పచ్చెదురుపాకుగుండఁ
గనెగుండెచెడకి మార్కొనెడువారు
అకసిఘాతములట్టి నిశితానీపతులకు
నేలగండఁతమున నిలుచువారు
తే. దండెఱుమునమించి యెద్దండవృత్తిఁ
గండఁబులలోని కొక్కటను వొచ్చి
శత్రుమాణకర్మముల్ నలుపువారు
వీరములున్న నీనుతుల్ వీరమాత
ఉ. వసుకతో వివాహ శుభవేదికి నెగులాగుబల్
ప్రాదర్శనంబునకే మెఱసి ముచ్చటలాడుచు వీరగీతిముల్
సాగుచు నేను నేననుచు బంతుములాడుచు వార్ష వారినో
లాడుచు శత్రుకోటి సురుమాడెడు నీప్రజమాడుమమ్మనా?
సీ. హిందూవులన నెంత మ్రందితుని వచ్చు
వైభవము వకావకలు గాక
భాగ్యములు బట్టి పంపిత గదయంచు
వచ్చువీరులు గచ్చు విచ్చుగాక
వైభవముల గానె యెప్పుడొరుల రలంచు
మంగియు శత్రులు విచ్చు ముగ్ధగాక
అగ్నిసంభవి యుల్లలనులే యనిమాచు
విమతి నేను వికావకలు గాక
తే. పిదముఁగంగి గర్జించి చెంగలించి
లొక మెల్లను నడలి చీకాకుడఁగ
కొల్పోవట్టల మొదలై జయముఁగూర్చి
వచ్చుచున్నాను నీనుతుల్ వీరమాత!
ఉ. కలకత్తా కౌత్తిసేనవై కుటికయజ్ఞోగౌత్యంబున
జయవ్యంబునమించు మరచుచున్ నిద్రాన్న పానీయముల్
వెనుక నీనుతులెవ్వరుగని యావిష్టోయా క్రానులన్
గా నారెంతటి భవ్యలొయిపుడు నీనున్ బుత్రులొయమ్మనా!
సీ. మునునవలెగా కనిను బెద్ద గాకేసి
యంగిమలెగాక వింతరింక
ఇన్నాశ్వులెగాక యల్లలొకము నిన్ను
పరిహాదనేయుచు మసలునింక
ప్రాప్తవీచి మహాభామలలో నీధ
గొల్గనానంబు గలగునింక
ఇందాకవలెగాక యిది మొదల్ నీమాట
వన్నె వానయుఁ గాంచి వరలునింక
తే. ఘోరసంగ్రామ మయ్యడితీలులొన
నిఖిలయంత్రంబు లెల్లడ నిందునింక
ప్రబలు నీరూపుకన్నుల పండునింక
భాగ్యవతిమమ్మ! నీవింక భారతరాంబ!

మునగాల బహుమాన వ్యాసము

1914

IV

విత్తముల నెన్నట.

తెలుగులో బ్రతుకొంది మొక్కయను సామెత కలదు. కాని రైతులు విత్తములనంత బాగ్రత్తతో నెన్నుచున్నట్లుగ పడదు. బాగుగా పండిన రకములలోని మంచి విత్తములను రకమున కొక కుంచెడు బాగ్రత్తచేసి బాగుగా తయారుచేసిని చేనలో పండించినచో నాపంటలను వచ్చిన విత్తములు మరు సటి సంవత్సరము నేరికంతటికిని పుంపడును. అరితిగా ప్రతి రైతును మంచిరకము విత్తములను స్వయముగ నేరుకొన వచ్చును. పితాపురమునేరిలో నిలుతు పెత్తురకముల విత్తన యలు చేయబడినవి. వీనిలో సాగుచేయబడిన భూములలో పంటలు బాగుగాపండినవి వానినికొనిన రైతులుచెప్పిరి.

జపానుదేశపువారు

2 నేర్పనీళ్లలో 1 నేరుకొప్పునుగలిపి విత్తనములవానిళ్లలో పోయగ బరువుగనబడిన విత్తనములను చుల్లెదురు మైనురులో నివద్దతి యవలంబింపగ చాల లాభకరముగ కనబడినది.

విప్రుగావెరిగిన మొక్కలు

పొలములలో సస్యమువేరి యున్నపుడు మొక్కలలో విప్రుగా వేరిగి బాగుగా వెన్నుచేసి గింజపుగా గట్టిన దంబువైన వానిని ప్రత్యేకముగ నుర్చి ఆ గింజలను విత్తనములక్రంద నుచు మోగింబులసర్వకేయము. దొరికినమువారి నేరిలలోకొన్నిటి యం దీపద్దతి యవలంబింపబడుచున్నది. ఇందులో చేరుచేసి గా నాబుడిన మొక్కలలో మొదటిపంటమైన బాగుగా పండి తిరువారి నానీడెరుకములను పరిశ్రమించి తక్కువవాని నేరి వీరివలనవచ్చిన విత్తనములను తీయుదురు. పాలూరులో నీరిని గరుడను సంబధాన్యమును నేర్వము చేయగా మా మూలకన్న నెత్తుకపంట పండినది. 100కి 50 రెట్టధికముగ పేర దేవియాలలో గాకర్తులొకటగాను పండించగలిగిరి.

ఒకరకము మంచిదని నిర్ధారణ చేయుటకు వరుసగ కొన్ని పంటలు పండిచిన గాని విలలేదు. అట్లు నిర్ధారణచేయ బడిన పిమ్మటగూడ వారకము కలితిగాకుండ చూడవలయును. మరియు నీ మంచిరకమునకు ప్రక్క మరియొక రకమును వేసి నచో దిసిక భంగము కలగ గలదు.

విత్తనములను మార్చుట.

పంటబాగుగా పండుట కిష్టపడప్పుడు విత్తనములను మార్చుట గూడ నవసరము. కృష్ణజిల్లాలలో 15 సంవత్సరముల క్రితము ఆట్రుడధాన్యము సాగుచేయుటకు మందెను. రాను రాను పంటతగ్గిపోవుటచే కొకాడు కీలను, అట్కుళ్లను, సాగు చేయ సాగిరి. వానిపంటగూడ తగ్గుచుండుటచే విప్రుకు కృష్ణ కాటుకలను మరియొకరకమును విరివిగా సాగుచేయు చున్నా రు. ఒక్కరకము విత్తనములనే వరుసగా కొన్ని సంవత్సరము లొక్క మడిలో సాగుచేయుట వలన నావిత్తనము లా భూసేతి కలవడి సారసానములగును. మరల మార్పుగలిగినచో నవి మొదటి వలెనే బాగుగా పండు నని డిపిల్వగారు నీలోనులో నొక వ్యాసమును చదివిరి. భూమిలో బాగుగా తెల్లవిరుచుట మున్నగు పనులుచేసి చ క్కిడేయుట వలననుగూడ పంటలు బాగుగా పండును. శివగిరి నేరిలో నుపయోగింపబడుచున్న మాదిరి ఇనుపగాలి ఇనుక నీలలకు బాగుగా నుపయోగించుచు. హెచ్చుతగ్గులు లేకుండ పాలమంతయు సుమచుట్టుమగ నుండుటకు సుమచుట్టుపు బల్లను గూడ నుపయోగించవలయును. కొత్తలు క్కానే పొలమును చున్నట్లవలన (లోమ్మ) బంకమట్టి (సాండిలామ్మ) ఇనుకబం కమట్టికల భూములలో (వేలామ్మ) నిదిలాభకారి కాకపోవుట సరిగదా నష్టమునుకూడ కలిగించును. ఇందుల కాయాభూముల లోగల క్రిములే కారణమని డాక్టరు కొల్లూను గారు నుడిచిరి.

పితాపురమునేరిలోని బంకమట్టి భూములలో వర్షము లు మరియవపుడు నీరుపెట్టుకుండ పొడినేలను దుక్కిదున్నట్ల యే వరిపంటకు లాభకారిగానుండెను. 1911 లో మావిల్లు చి గుర్దుకాలమున పడినజిల్లాలలో దున్నబడిన భూములలో నధి కముగ దున్నబడిన తక్కినభూములలో కన్న 849 పానుల యెక్కువ పంట పండినది. కాన నట్టి భూసాముకల భూము లన్నిటియందు నీపద్దతి యవలంబింపవచ్చును.

నీరుపెట్టుటలో బాగ్రూకత

నీరుపెట్టుటలో తగు మాత్రముగ పెట్టవలెను. ఏతము లవన నీరుతోడుభూములలో తూరలగుండ నీరుపెట్టబడిన భూములయందుకన్న పంటబాగుగా పండినదని చెప్పబడుచు న్నుది. దీనికి కారణము ఏతమువలన నీరుపెట్టుటచేత నీరు తగు మాత్రముగ పెట్టబడుటయే యగుచున్నది. ఇట్టిపొలములనే కారము (ఏతము) తోడుపంపులందురు.

కొర్లు వ్యవహారములు

జార్జి టెపున్ పోలీసుకొర్లు

[న్యాయమూర్తి: ప్రధానన్యాయమూర్తి, ఎయిలింగు,

మదిరాసు కార్పొరేషనువారినివాద దావా.

నాలుగు వేలరూపాయలు నష్టపరచుకొనుచు నార్జి టెపున్ లోనుండు గోవిందగ్రామజీయులు నాతడు మదిరాసు కార్పొరేషన్ వారినివాదను. కర్పొరేషన్ భావ్యంబాయుడు గారినివాదను దావాతెచ్చెను. కార్పొరేషన్ వారి యుత్తరువు ననుసరించి రెండవముద్రాయు చుటియగార్ సత్రముబాటలో జలదారివిషయమై పెద్దఇనుపగొట్టములను నిర్మించునందగ్గ ముగ అబాగ్రత్తగ పనిచేసినందున, 1914-వసం॥ మే నెలలో తాను తనపనిమీద ఆదారం వెల్లయడగా, నొకచక్కిముదిరిగి యొకతునుక వేగముగ తనవైపునకుచెడిరి. యము తిగిలినందు లకు ఫలముగ తానుచేసిన తెగగొట్టియగునవలసి వచ్చెనని తెలియజేయుచు వాది ప్రతివాదుల వద్దనుండి వైసప్త పరిహార మును కోరెను. కార్పొరేషన్ ఎరత్తులమేరకు పరిసందర్భ మునజరుగు అపదలకు కర్పొరేషన్ దావాదు పూచీయగునేగాని, తమకు బదనామితేదని కార్పొరేషన్ వారు వాదించిరి. గాక పోకల కడ్డుపెట్టిన నోటిను ఉండియు వాది ఆనోటినును నిరా కరించి యాదారివచ్చి వేడుకనాయుచు అబాగ్రత్తగనుండినం దున చెప్పితగిలెనేగాని, తానును, తనపనివారును మంచినట్లులని యుపయోగించి బాగ్రత్తగ పనిచేసినందున, తమయందు లోపములేదని కంపొరేషన్ భావ్యంబాయుడుగారు వాదించిరి. విచారణ జరుగుచున్నది.

[న్యాయమూర్తి: ప్రధానన్యాయమూర్తి, ఎయిలింగు, సదాశివయ్యరు గారులు]

పుల్ బెంచి విచారణ.

స్కాల్కాజుకొర్లు విచారణాధికారము.

సాత్తును స్కాల్కాజుకొర్లుచేసినట్లుకు తనకుగలవాత్కును సీరపరచుకొనుట కొకడు స్కాల్కాజుకొర్లులో తావా లేవల యునా? లేక, నీటిసీల్ కొర్లులో దావా లేవలయునాయను సంకయమును తీర్చానించుటకు స్కాల్కాజుకొర్లు పుల్ బెంచి వారు హైకోర్టువారికి విన్నవించుకొనగా, లోజుల్, న్యాయ మూర్తులు ఓట్లపట్టి, తయార్చి గారులు విచారణ జరిగించిరి గాని, వారికిని సందేహముతీరనంపకు, ఆవిషయమున పుల్ బెంచి విచారణకు పంపిరి. ఇట్టిన్యాయములను విచారించుటకు స్కాల్కాజుకొర్లువారికి అధికారము గలదని పుల్ బెంచి విచారణలో తీర్మానింప బడెను.

[న్యాయమూర్తులు: స్పెషరు, శేషగిరి

అయ్యరు గారులు.]

పునర్విచారణ కుత్తరు వొసగుట.

కడపజిల్లాలో నొకచోట నలుగురు కట్టెలు నలుగురు కట్టెలు పెట్టి, కట్టెలతోడ తిరిగి వచ్చుచుండగా, ఫారెస్టు గార్డును, వాళ్ళేనును, వారినిజూచి మీరవరని ప్రశ్నిచేయగా, గుట్టుబయల్పడునను భయముతో వారు ఆయిరువురు చంపిరి. ఈ నేరము బయల్పడెను. ఆ నలుగురును చార్జి చేయబడిరిగాని, ఒక్కడు ఆప్రావరుగ భావించబడి మర్నొంపబడెను. తక్కిన ముగ్గురి విషయమున విచారణ జరిగించి, సెషన్ జడ్జి గారు మొదటి ముద్దయికి వదలిపెట్టి, రెండవ ముద్దయిలకు శిక్షనిధించిరి. రెండవ ముద్దయికి నిధింపబడిన ఉరిశిక్ష మీద ఆపీలు పెట్టుకొనబడెను. సెషన్ విచారణలో విచారణ చక్కగ జరగలేదను ఆభిప్రాయముతో న్యాయమూర్తులు పునర్విచారణ కుత్తరు వొసగిరి.

ఏతమువలన నీరుపెట్టుటకు భూములకు నూతులు

లోతుగ లేవపుడు రాజమహేంద్రవరమునకు సమాపముననున్న కడియములో నుపయోగింపబడుచున్న ఇనుపకారము నుపయో గించుట మంచిది. దీనితో నొక్క మనిషిమృత్యుమండిన నీరుపెట్ట గలదు. నీరుపెట్టుటలో మెరకపల్లములు సవరించుటవలన నీరు త్వరలో పొలమంతటను వ్యాపించును. పితాపురము నేరిలో మెరకలు త్రవ్వి ప్రక్కనున్న మెరకతోట భూములలో పోయటవలన రెండవపొలములనుగూడ లాభము కలుగుచు న్నుది. చదునుచేయుట కొకగ్రంథము వ్రాయబడినది. అది చాల నుపయోగముగ నున్నది.

ఈరీతిగా పొలముల కన్నివిధములగు మళాగత్తులను చేయుటవలన మొదటిసంవత్సరముననే విశేషలాభ మగవడక పోయినను క్రమక్రమముగ కొన్ని సంవత్సరముల కధికలాభము కనుపడుట సత్యమని ధాకగ ఎన్జీటు నూపరింపెండెంబు జి. జోగిరాజుగారు వ్రాయుచున్నాడు.

The Kistna District Co-Operative Bank (Ltd.)
Masulipatam.

కృషిదేవత కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంకు (లిమిటెడ్) బందరు

మూలధనము 1,00,000

భాగము 1-1 రు 100 చొప్పు 1000 భాగములు

ప్రస్తుతము వసూలు చేయబడిన మూలధనము 50,000

వడ్డీకి దాచివుంచుకొనె వారికి (డిపాజిటు చేయువారికి)

6 మాసములు వుంచుకొనెయెడల నూటికి సం॥కు రు 5 చొ॥

6 మొదలు 12 మాసముల వరకు, 5 1/2 చొ॥

1 సంవత్సరము అంతకుపైనే వుంచుకొనె యెడల రు 6 చొ॥

వడ్డీ 6 మాసముల కొకపర్యామ మివ్వబడును.

మద్రాసు గవర్నమెంటువారి నెం 1267 రు G. O.

ప్రకారము గవర్నమెంటు ఉద్యోగస్తులకు ధాగములు

ప్రస్తుతము వచ్చును. వడ్డీకి దాచివుంచుకొన వచ్చును.

బంధుల గౌరవాధికారి, ప్రెసిడెంటు.

చిన్న రాజమన్ను, ఆనంద శ్రీకృతి.

స్థానికవార్తలు.

5 వ తేది శుక్రవారము

చిత్రకళా ప్రదర్శనము, నెనెటుహాను ప్రా. సా. 4-30

మదరాసుపార్లమెంటు, మొదటి సమావేశము

కె. ఎస్. సి. పి. హాలు పూ. 8-0

యూనివర్సిటీ సిండికేటు మీటింగు సా. 4-30

ఎస్. వి. లాస్ టెన్సిన్ టోర్నీ మెంటు, కట్టకడ

చిహ్నము సా. 4-30

సివిలర్స్ నైలములు, క్రొత్తకట్టడములు తెలు

చుట, బహుమతులు పంచిపెట్టుట సా. 5-30

6 వ తేది శనివారము

చిత్రకళా ప్రదర్శనము, నెనెటుహాను ప్రా. 8-సా. 4-15

యూనివర్సిటీ సిండికేటు మీటింగు సా. 4-30

ఎస్. వి. లాస్ టెన్సిన్ టోర్నీ మెంటు, కట్టకడ

పటియాట, చిహ్నము సా. 4-30

సివిలర్స్ నైలములు, క్రొత్తకట్టడములు.

దీపముల వేళి:— కేండు, రేపు, ఎల్లండి సాయం

కాలము 6-47 గంటలకు దీపములు వెలిగింప వలయును.

కాలమానస్థితి:— నిన్న సగికోష్ఠస్థితి 87.2 మాత్రలు;

అధిమాన్వస్థితి 75-2 మాత్రలు.

తిరువల్లిక్కేరి యువన్యాసములు:— కల్లెట్

హాలులో కేండు సాయంకాలము 6-15 గంటలకు బాధిష్ఠరు

అచ్చా సరీభానుగారు సంఘసంస్కరణ సమస్యనుగూర్చి

యువస్థాపించెదరు.

సివిల్ ఆర్కన్ ఎస్టేలములు:— రేపుసాయం

కాలము 5-30 గంటలకు శ్రీగవర్నరుగారు క్రొత్తకట్టడములలో

ప్రవేశోత్సవము గావించెదరు; ఎన్టెలము పాఠశాల విద్యార్థు

లకు బహుమతులు పంచిపెట్టెదరు.

సాత్ ఇండియన్ లాస్ టెన్సిన్ టోర్నీ మెంటు:—

ఈ నెల 6-వ తేది నాడెంబరు కట్టకడపటి యాటనుమాను నిమి

తిమాసాయంకాలము 5 గంటలకు శ్రీనెట్లండు ప్రభు దంప

తులు విచ్చేయుదురు; శ్రీప్రభుగారు బహుమతులు పంచి

పెట్టెదరు.

సోస్టలు నోటీసు:— వైలుదారి యనేక స్థలములలో

చెదరిపోవుటచేతను వంతెనలు చెరుటచేతను, కూనూరు మేట్లు

సాలియములనడుమ నీలిగిరియెల రాకపోకలుతిరిగి ప్రతినివబడు

పర్యంతము నిలిపివేయబడినది. ఇందువలన నుదకమండలము

సెలాల రాకపోకలు కొంతవఱ కాలస్యమగును.

మదరాసు సాఫ్ట్ వొంగు స్టూడెంట్స్ క్లబ్బు:—

ప్రభుసంతకర్తవ్యము జరగెడి చాంపియన్ షిప్ బంతులూట యీ

నాలుగుసంవత్సరము చాంపియన్ షిప్ లో ఏ ఏటనెల 5 వ తేదిని

ప్రారంభమగును. విశేషవిషయములు తెలిసికొనగోరుగారు

తండ్రిగూర్చుట కొల్లావారియగవోరము గోడునందున్న క్లబ్బు

యొక్క గౌరవాధికారి కార్యదర్శికి వ్రాయవలయును.

మైలాపూరు సంగీతసభ:— ఈనెల 7 వ తేది

దివారము సాయంకాలము 4-15 గంటలకు కపాతేశ్వరాలయ

సమీపముందలి గోపాలనాయకుని పాఠశాల హాలులో నా

కపాటకచ్చేరి జరుగును. వంధకోణమువాస్తవ్యులు అప్పపుత్ర

ఎస్. కేంకటరామశాస్త్రి గారు వేణుగానమునర్పెదరు; తిరు

నల్వేలి శైలప్పయ్యగారు ఫిడెలువాయించెదరు; తంజావూరు

బాలాజీరావుగారు వృందంగము వాయించెదరు.

నర్సాపుర పరిక్షలు:—నర్సాపురము తాలూకాభి

వృద్ధి సంఘమువారు జరపు ఆంధ్రశ్రీల బహుమతి పరిక్షలు

రాబోవు ఏప్రిల్ నెల 17, 18 తేదీలను పరిక్షార్థుల గ్రామ

ములలో జరుపబడును అవి డి. కోడె:డరాసు స్వామిగారు

వ్రాయుచున్నారు.

స్టేగువార్తలు:— కడచిన ప్రిబరీసెల 27 వ తేదితో

సంతమయిన వారమునందు స్టేగు అసంతపురము జిల్లాలో 25

మందికి తగిలి 18 రు చనిపోయిరి. ఉత్తరాగ్రాటు జిల్లాలో

20 మందికితగిలి 10 మంది చనిపోయిరి; బల్లారిజిల్లాలో 36

మందికి తగిలి 38 మందిచనిపోయిరి; దక్షిణకన్యాలో 2 తికి

తగిలి 1 డు చనిపోయెను. కోయంబుత్తూరుజిల్లాలో 2 రికి తగి

లి 2 రును చనిపోయిరి; నేలముజిల్లాలో 20 మందికి తగిలి 15

మంది చనిపోయిరి; తిరునాపల్లి జిల్లాలో 7 మందికి తగిలి 8

రు చనిపోయిరి. ఇతరస్థలములలో స్టేగుతగిలి, యనంతపురము

జిల్లాకు 1 డు వచ్చి 1 డును చనిపోయెను. ఉత్తరాగ్రాటు

జిల్లాకు 1 డు వచ్చి 1 డునుచనిపోయెను. బళ్లారిజిల్లాకు 1 డు

వచ్చి 1 డునుచనిపోయెను, నేలముజిల్లాకు 2 రు వచ్చి యొక

రునుచావలెదు. మొత్తము 5 మంది వచ్చి 3 రు చనిపోయిరి.

క్రీ. రి. శేషమలైన గోకేలుగారు మెరీఫ్ మీటింగు:

నేడు సాయంకాలము 5.30 గంటలకు విక్టోరియాబ్లిక్

హాలునందు, క్రి. రి. శేషమలైన గా. గోకేలు, సి. వి. వి. గారి

స్మరణమును గౌరవించు నిమిత్తము మెరీఫ్ గారు సమావేశపఱ

చెడి సర్వజనీకసభలో గా. పి. ఎస్. శివస్వామయ్యగారు, సి.

వి. ఇ. సి. ఎస్. వి. గారగ్రాసనాధిపత్యము వహించెదరు;

ఈ క్రింది పెద్దవయస్కులు ప్రసంగించెదరు:— గా. నవాబు

సయ్యదు మహమ్మదుగారు, ఇ. ఆర్. ఆస్ఫోరమగారు, గా.

స్వామయ్యూర్తి టి. వి. శేషగిరయ్యగారు, గా. స్వామయ్య

యూర్తి త్యాగజ్ఞిగారు, దివాక్ బహదూర్ ఎల్. పి. గోవింద

రాఘవయ్యగారు, బాధిష్ఠరు శేషదాసుగారు, జి. పి. నటే

శనగారు, గా. రాఘవబహదూర్ బి. ఎస్. శ్యామగారు. యా

కూడ హాస్సేనుగారు, ఎస్. శ్రీనివాసయ్యగారు, సి. పి.

రామస్వామయ్యగారు, బి. నెంట్లు దొరసానిగారు, దివాక్

బహదూర్ సి. కరుణాకర మీసమగారు, సి. రామానుజము

పట్టిగారు.

మదరాసు మహాజనసభ:— గా. వి. శ్రీనివాస శా

స్త్రిగారు స్థానిక శాసనసభలో ప్రవేశపెట్టిన రజస్వలా వివా

హా శాసనమును గూర్చి సభ వారి యభిప్రాయమును

దెలుపుడని ప్రభుత్వమువారు వ్రాసిన గాబున గుఱించి యాలో

చించునిమిత్త మిదివఱలో సమావేశమై నిలిపివేయబడినసభ

మొన్న సాయంకాలము మరల సమావేశమయ్యెను. ప్రతిపూల

వాద మధికముగ నుండుటచేతను, వాదములన సభ విడిచిపె

ట్టు నోండుటచేతను, సభ వారా శాసనమునుగూర్చి యను

కూలముగను ప్రతిపూలముగనుగూడ కేమియు చెప్పకుండు

నట్లు తీర్మానింపబడినది. ఈ మహాజనసభ కేవలము రాజ

కీయవిషయముల నిమిత్తము మాత్రమే పని చేయునది

యగుట యీ తలపథ భావమునకు కారణము.

ఈతీర్మానమును పి. నాగభూషణముగారు ప్రతిపాదించిరి;

ఎస్. సత్యమూర్తిగారు బలపఱచిరి; సభాసదులలో నెక్కువ

సభ్యులచేత రామొందించి. ఇది జేసఱుమీటింగు; కే. బి.

రామనాథయ్యగారు గ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. వైద్యము

నిమిత్త మునుపుత్రులకు పోషకాహార చాలమంది కేదలగుట

చేత్తోగోగులయొద్దనుండి ఫీజుపుచ్చుకొనట కారంభించినదల

చేదనాను వైద్యసహాయము నొందుట కంటంకముగా నుం

డును కాబట్టి క్రొత్తఫీజు విధింపబడెదగాదని యొకతీర్మా

నమును, నెల్లూరులో సమావేశము కానున్న రాష్ట్రీయమహా

సభకు గా. పి. వీరగాఢువాచారీగారి సగ్రాసనాధిపత్యము

నకు నిధానించుచేయు మరయొక తీర్మానమునుగూడ సభ

లో నామొందింపబడినది.

అమెరికా దేశములోని విద్య

అమెరికాదేశపు సంయుక్తరాష్ట్రములలో పదికోట్ల

మంది ప్రజలున్నారు. ఇందు రెండుకోట్లమంది బాలురు

సామాన్యపు పాఠశాలలలో విద్యాభ్యాసమునొందుచున్నారు.

రీ, 40,000 మంది యువపాఠ్యాయులు వీరికి సాధమును చెప్పట

కై నియోగింపబడినారు. దీనినిబట్టి అమెరికాలో అయిదు

గురు మనుష్యులలో నొకడు పాఠశాలకు బోవుచున్నట్లు తెలి

యుచున్నది. మనదేశమునం దన్ననో 36 మందిలో నొకడు

మాత్రము పాఠశాలకుపోవుచున్నట్లు కనుపడుచున్నది. అమెరి

కాలో సామాన్యపు చదువునిమిత్తమై 188కోట్ల రూపాయలు

భిన్నుపెట్టుచున్నారు. ఒక్క మ్యూయాగ్సు నగరము నందే

వందలకొలది ప్రాంగణ పాఠశాలలున్నవి. ఒక్కోచదానిలా

వేయిమందికంటె నెక్కువమంది బాలురుగలరు. ఇట్లు పూ

రంభపాఠశాలలు మాత్రమేకాదు. కందలకొలది కేకండోపాఠ

శాలలుకూడనున్నవి. ఒక్క వాషింగటన్ ఇరివింగుయ్యన్నత

పాఠశాలలో 4971 మంది విద్యార్థులున్నారు. మన దేశములో

వలెనిచ్చట, నింతకుమించి విద్యార్థులసంఖ్య యుండగూడదను

ని యుములేదు. ఎంతమందిబాలురుచేరినను విద్యనభ్యోక్తులై

మైనదిగ నుండుటకై ఒక్కొక్కయువపాఠ్యాయుని కింతమంది

పిల్లలచొప్పున స్వాధీనముచేయుదురు. మ్యూయాగ్సు ప్రయు

చురీపాఠశాలలందు ఒక్కొక్కయువపాఠ్యాయుని స్వాధీనమున

4 మొదలు 46 మందివఱకు విద్యార్థులున్నారు. ప్రతిరాష్ట్ర

మునందును నెకండరీవిద్యవఱకు నుచికిముగ నేపెట్టుదురు. ఇది

గాక ప్రజలలో జ్ఞానమువ్యాపింపజేయు నిమిత్తమై సెనిమెంటి

గ్రామీ యంత్రములనిచ్చి, నరికి, ఆకోగ్యము, పాఠశాల్యము,

వ్యవసాయము, మున్నగు విషయములగుర్చి యువన్యాసముల

నిప్పించుట కేర్పాటులు చేయబడినవి. ఎన్నియో కళాశాల

లందును, పాఠశాలలందును బీదపిల్లలకు వారతనమువారేపుస్తక

ములను సహా ఇప్పించెదరు.

ఒక ప్రశ్న.

కాంతిని కేతనమునందే క్రియప్రాలు ముఖ్యారావు

కవిగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు.

“ఈ యాశ్రయమునందే ప్రాపంచిక నిస్సృహలై నేవా

కంఠముగట్టి కొనికత్తు లనేకులున్నారు. కవింబ్రుండె

యొకప్రబల సాక్షి. జతరు 1-4-0 విలువచేయు ముదుకడుపు

ట్టలో కాలముగడపు గాంధీ, రు 800 లు మాసవేతన ముజ్జ

గించిన ఆంధ్రాను. రు 50 లు వేతనమువైసన్న జగదానం

దనే పాలచంద్రులు, విఘ్నేశ్వరారుల నిష్కానుడిక నన్న

జ్ఞాత లాచుచున్నది. ఆంధ్రమాతను నేనింపగల కుమారులు

పదిమంది యట్టివారు పుట్టలేదా?..... నేన. నేన. వారిద్య

మును తన్నతల్లివలె గొగిలించుకొన గలవారులేరా? ఏరి? ఏరి?

.....”ఈ సందేశమునకు ఆంధ్రజమాను లేమైన ప్రత్యు

త్తరమిచ్చెదరా? మం. కేంకటశర్మ.

కావలెను

నమ్మకమైనట్టియు శ్రాత్రేయ్యలలో కూడినట్టియు

వ్యాపారమును కొనసాగించుటకు ప్రధాన ఏకెంటును జిల్లా

ఏకెంటును, దీవిజను ఏకెంటును కావలెను. వారికి నెలకు

రూ. 20 లు మొదలు రూ. 50 లు వరకును జీతములు

యియ్యబడును. వైగా అలవెప్పులు కూడా యియ్యబడును.

పనిచేయు సమర్థతనప్పై ప్రస్తావము కలిగినటు సర్టిఫికేటు లుండ

వలెను. కొద్దిమంది మాత్రమే కాకలెను. ఇష మున్నవారు

తెంటనే ఈదిగువ చిరునామాకు వ్రాయవలెను.

వి. యస్. రంగను,
కార్యదర్శి.

ఇండియా ప్రావిడెంటు కంపెనీ,

81-ఏ. తేరుపేడి, తిరువల్లిక్కేరి, చెన్నపట్టణము.

క ఫ హ రి.

సీసా 1 కి రూ 1-0-0. వి. పి. సహా 1-1-0.

దగ్గు శ్వాసకోశములందు బలహీనత వలన

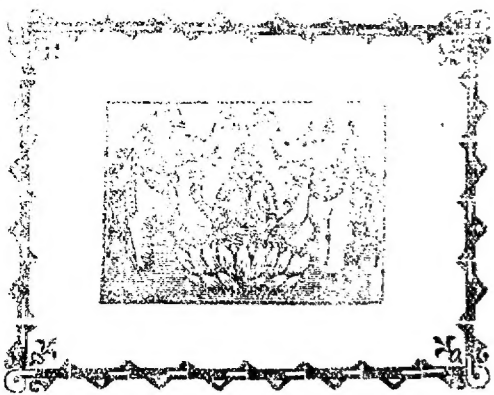
ఏర్పడును, ఇది అనేక విధములు శైల్యమువలన

ఏర్పడిన దగ్గు. శీతకాలమున ప్రబలిండు దగ్గు,

శ్వాసకోశముల సూక్ష్మనాళములందు ఏర్పడుదగ్గు.

ఉబ్బసము, క్షయదగ్గు. దగ్గుకు సేవించవలసిన

మందు దగ్గు విధమును బట్టి యుండును.

ఆంధ్ర పత్రిక

1915 వ సం॥ మార్చి నెల 4 వ తేది.

గురువారము.

అల్లరుల వార్తలు

నూనార్లలో మాచమవరులు కొన్ని సంగతులు సింగపురము మళయాళములకు సంబంధించినవి చదువగలరు. ఫిబ్రవరి నెలలో సింగపురమున నొక పటాలము తిరుగబడి అధికారముననున్న వారిని నిహతులగుచేయుట మున్ను గాగల విషయములును మళయాళమున మాపిళ్లలు కలెక్టరును వై బడి చంపజూచుటయు తెలియవచ్చియున్నవి. ఈ రెండును కొంత ప్రజాసమూహముచే జరిగినవగుటచే తను ఇది యుద్ధసమయ మగుటచేతను ప్రజలలో కొంత లేనిపోనికలవరము కలుగుటకు కారణ మగుచున్నది. సింగపురము విషయమున మాకు నంది యుండునార్లవలన విశేషము లేమియు తెలియుటలేదు. ఆసంతోషి ఒక్కనటాలములో పెచ్చు పెరిగి ఎచ్చటనో మార్గనధ్యమున తిరుగుబాటు ప్రారంభమయి అది ప్రబలి మహాత్తరవ్యాపికలదయి న్నట్లును అధికారులు తీసికొనిన జాగ్రత్తచేత నణగి పోయి దోషులు అనేకులు లోబడి విచారణలో నున్నట్లును ఊహించగలిగియున్నది. సింగపురమున హైందవప్రజయే విక్కిలి యెక్కువగానుండుటచేత ఎట్టివికారో యేమియపాయమో యని ఈదక్షిణ రాజధానివారు చింతలనందుట సహజము. కావున ప్రభుత్వమునా రీవిషయమున తగినరీతిని సంగతులను ప్రచురించుట యత్యవసరము. పిశాంగు, మలాకా, సింగపురములతో నిదక్షిణముండియాయొక్క వ్యాపారముకూడ విస్తీర్ణమే యగుటచేత ఆవ్యాపారము చిక్కులబడకుండుటకుకూడ సందర్భములు సాధ్యమయినంతవరకు ప్రకటించుటే వివేకము. మాకువచ్చినవార్తలను బట్టిచూడ నైన్యముననే తిరుగుబాటు పుట్టిట్లును అంతకు పైన వ్యాపిపనట్టను ఆంగ్లప్రభువు తెల్లప్పుడును నౌకాబలముల వారుకాన దానిసాయమున నాతిరుగుబాటు లణగి నట్లు ఊహించుటకు వీలున్నది. ఈయాహలసత్యా సత్యములు ప్రభుత్వములవారి ప్రకటనలుగాని నిర్ణయించుటలవు. అట్టిపనిని త్వరలోనే ప్రభుత్వము వారు చేయింతురుగాక యస సమ్మత చున్నాము.

మళయాళమువార్తలవిషయమున నింతకంటెను నిష్పృహముగా సిద్ధాంతములు చేయవచ్చును. అచ్చట జరిగినయల్లరికార్యములకును యుద్ధమునకును సంబంధములేదు. మాపిళ్లలు బహుకాలముగా మోటుమానిసు లనుట సుప్రసిద్ధములు యున్నది. అవ్వడప్పుడు అల్లరులు వారికి సహజములు. ప్లేటు ప్రజనరు లనుచేరితో మన రాజధానిలోని ప్రతి జెయలులోను ఒక్కో ఇరువురో ఏరెవతె గక నుండుచునే యున్నారు. 60 సంవత్సరములకు ముందొక కలెక్టరును మాపిళ్లలు చంపియేసెచిరి. ఇట్టిరజలకు నియుద్ధముచే సుఖముగా జీవనము జరుగక పోవుటచేత కాబోలును నిరీకల చెప్ప

రాని బుదిపోటులు చేయువారైరి. బుదిపోటుల నణగింపు సెల్లగు గావెనె. ఆ కార్యమునకు ఇప్పటి కలెక్టరుగారు ఇన్ని సుప్రానిరనుట సిద్ధము. దానిచే నిప్పటి యల్లరియనుటయు స్పష్టము. ఇంత కంటెను నేర్యము మరయూపు అల్లరికి లేదు. వేరుఆర్థము చేపట్టకును నెడముకానరాదు. ఈవిషయమును బాగుగా తెలియజెప్పుట మాత్రము శాంతిని గోరువారికి కర్తవ్యము.

ఈమళయాళము విషయముగాని సింగపురము విషయముగానిబిక్కారణము లేకుండునచోఎక్కువలక్ష్యకెట్టవలసిన యవసర ముండియుండదు. మన హైందవభూమిలో నెక్కభాగమగు వంగజేశమున దినదినమును బుదిపోటులగుట వినుచున్నాము. ఈ బుదిపోటులలో పెద్దకుటుంబములవారును విద్యార్థులునునున్నారని వార్తలున్నవి. ప్రాతకాలమున రాజకీయముగా హత్యలు జరుగుటచేత నేటిదినము జరుగు నల్లరులును రాజకీయములే యని కొందరు స్వలాభమునకయి నెడకములు చేయువారున్నారు. ఈ నెడకముచేయుట సరికాదు. హత్యలు రాజకీయముగానైనను ఇతరవిధములనైనను మహా దుష్ట మార్గము. నీని నెల్లప్పుడును నెల్లరును ఖండించుచున్నాడు. మొదటరాజకీయవిషయములలో అప్పు టిప్రభుత్వమువారు కఠినశాసనములైనందున నీ ఘోర పద్ధతులు ప్రారంభమయి ఇప్పటికి రాజకీయముగా నేమియు లేకున్నను నితర కారణములచే నిలిచి యున్నవి.

బంగాళములోని సుభవములను ఆలోచించినను మళయాళములోని సుభవము నాలోచించినను నొక్కవిషయము వ్యక్తము. దోపిడిగాండ్రు, ఏతెగవారై ననేమి, దోషపులు, వీరికి ద్రవ్యమే మొదటిఆకర్షకము. ఆయుధములను దొంగిలించి తమ పనికి అడ్డవచ్చినవారిని మట్టుపెట్టుట వీరి పద్ధతి. అధికారులని అసధికారులని వీరికి వివక్షతలేదు. హైందవులని ఐరోపియనులని విభేదములేదు. ఒకముగా నెక్కువ వీరికి గురియగుచుండువారు హైందవులు. కారణము హైందవులకు సంరక్షణకై తేకపోవుట. దొంగలు ఆయుధములు దొంగిలించుకొని యువయోగించుకొని చెండాడుచుండగా శా తప్రజ వారివారికి పడవలసినచ్చుచున్నది.

బంగాళమున దోపిడిగాండ్రు నెదుర్పుటకు ప్రజలను కొందరు పురికొల్పుదు నొక పోలీసు సూపరింటుగా క్రింది సన్నదును ప్రతివాడికిని ప్రకటించినారు.

సాయధుడగు దోపిడిగానిని పట్టితిరేని రు 1500 ల బహుమాన మియ్యగలము. నిరాయుధుడైనదోపిడిగానిని పట్టిన యెడల రు 500 ల బహుమానము. దొంగలను కనిపెట్టినను తగిన బహుమతు లిత్తుము.

- మీధర్మములివి.
1. లాటికర్ర, ఈకె, బాణములు ధనుస్సు మరొక రాయుధములు రాళ్లకుప్పలు ఇటుక పెల్లెల, కుప్పలు సిద్ధముగా నంచుకొనవలెను.
 2. అల్లరిశబ్దము వినిసోడనే మీరెలే నేర్పడిన సంరక్షక సంఘమునకు సర్కితులయిన ఇతరులతోచేరుకొని ఒక్కటిగాకలసి యెక్కువవృద్ధి మీరాయుధములను వినియోగించి యా, రాలగుయ్యియు శయివిధముల దోషకులను లొంగదీసి దొరక సంతమందిన పట్టుకొనవలెను.
 3. దొరకనవారిని పోలీస్ పట్టుకొని ప్రక్కన నుండు కాజాకు వెంటనే తెలియపరచవలెను.

ఈ ఏర్పాటు లన్నియు యుద్ధసన్నాహముల వలనే యున్నవి. కాని ఇరువదియవ శతాబ్దమున సంరక్షణమునకు రాలు ఇటుక పెల్లెలు వినియోగ పడవలయు ననుట మనకుగాని మనప్రభువులకు గాని కీర్తిదాయకమా? ప్రభువు లిప్పుటికైన నాలోచించి ఆత్మ సంరక్షణార్థము గౌరవ పంతు

లగు ప్రజకు ఆయుధముల నిష్పించరాదా? ఈస్థితి ప్రభువుగా నేమయము నాలోచింపరా?

శాంతిప్రజను ఆయుధములులేని బోవముచే భీరువులను చేసివైచి చుర్రాగులు దొరకుటలేదని చింతిలిననేమి లాభము? న్యాయనై నాయధుడై ఎగుటివాడమియును చేయలేడను ధైర్యముకలవాడైన కదా నానినిబట్టగలడు. దానికిదగిన ప్రతికారము చేయగలడు. కఠిన శాసనములన్నియును శాంత పరులకును న్యాయనర్తకులకును దుర్బలకారణము లగుచున్నవి. ఈవిషయము గమనింపవల దగినదని విన్నవించు కొనుచున్నాము.

పై విషయములచ్చగుచుండగా సింగపుర మళయాళముల విషయములలో రెంటును ప్రభుత్వమువారు ప్రకటనలనంపినారు. రెంటును నుదాహృతములైన కొద్దియో గొప్పయో అగు కారణములు రాజకీయములు కావనుట సూచితమయి యున్నది.

సింగపురమున నొక పటాలములో ప్రమోషనుల విషయమునవివాదము ప్రారంభమయినవట ఆపటాల మిదివరకు మహారాజప్రతియుత మయినదని ప్రసిద్ధియట. వివాదము మెరుగుటతో మోటు సీపాయిలు తిరుగబడినారట! ఇప్పటికే నేకులు దొరకినారు, లోబడినారు. ఇంకను విదువందల ఏబదివలు గ్గుర లెక్కమాత్రము తేలేలేదు. పైనిక పరిపాలన ఆ అధినివేశమున ప్రకటితమయి యున్నది. ప్రతిహైందవుడును ఏజాతివాడైననుసరే పోలీసులోపేరు చెప్పుకొనిపట్టుబడకుండతప్పించుకొనుటకు రహదారిచిటి నందవలసియున్నాడు. కొందరు జర్నలు ఖైదీలు తప్పించుకొని పోయినారు. అందులో ఎక్కువవారు కూడనున్నారట, వారినిబట్టి యిచ్చినవాటికిని గొప్ప బహుమానములు నిర్ణయించబడినవి. ప్రభుత్వము వారి ప్రకటనను బట్టి యాజర్నలులకును పటాలము తిరుగుబాటునకును సంబంధము లేనట్లేఊహించవలసి యున్నది. ఏలయుండవలెను? సమయము దొరకి అల్లరి స్వాగు చున్నప్పుడు 'ఎమ్మె' ను అన్ని పోకిరి తనములకు వినియోగించిన మేధావులు కుయుక్తులుపన్ని తప్పించుకొని పోజాలరా? ఎట్లున్నను పటాలములోని సంగతులే పటాలము తిరుగుబాటునకు కారణమగుటచేత ఆంగ్లప్రభువులు చక్కగా విచారణలు సలిపి అవసరములను బట్టి శిక్షించినను రక్షించినను నుదారబుద్ధితో ప్రవర్తించుటని నమ్మవలసి యున్నది. ఈసమయమున నిట్టి అల్లరి కలిగి యుండుటకు వగవని హైందవులందఱు యనుటలో నతిశయోక్తి ఏమాత్రము నుండబోదు.

మళయాళమును గురించిన ప్రకటన ననుసరించి అల్లరి జరుగనున్నదని ముందే జిల్లాకలెక్టరు గారికి తెలియవచ్చెను. వారు తగినసన్నాహము లొనర్చి శాంతులగు మాపిళ్లల సాయముతో దుండగులను పట్టకు బయలుదేరిరి. ఒక్కచోట గుండుదెబ్బ తప్పించుకొనిరి. కొంతదూరము తరేమి అల్లరికాండ్రతో పోరాడి పట్టుకొనిరి. ఈయల్లరి కారణము 'మతపుష్పి' యని ప్రకటన జెలుపుచున్నది. మాపిళ్లలకు మతపుష్పి కలదనుటనిజము. కాని ఇటీవలజరిగిన దోపిషులనుబట్టిచూడ మతపుష్పికి పెనుక ద్రవ్యపుష్పిచ్చి కూడనుండియుండవలె ననుట తోపకపోదు. ఇంకను సంగతులు ముందు తెలియవచ్చును.

మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారు సంఖ్యల వ్యాపారము చక్కగా నిర్వహించుచున్నారు. అన్నిటా జర్నలిగాలు రాకముందు ఖమ్మం లోని యజ్ఞశాలలు ముఖ్యముగా గడేశమున గుర్తు పోవుచుండినవి. స్వతంత్ర ప్రభుత్వమున తర్వాతము పుట్టినప్పటి నుండి తయారయిన వంగదేశమున మరల వట్టుపడి యజ్ఞశాలల సంఖ్యను లేదు. ఇప్పటికిని మన ప్రభుత్వము వారు వట్టుచు శంఖము లన్నిటిని గాల్గొనక తప్పక పేరు వారు 1000 కి రు 121లు పై కొనుగొన్నారు. మన ప్రభుత్వమువారు 1931 వ సంవత్సరమున ప్రకటించిన యొక ప్రకటననుబట్టి శంఖములను పట్టు పరిశ్రమ బంధించిన సర్వ స్వామ్యములను ప్రభుత్వము కేంద్రీకరించినారు. మన తూర్పుతీరమున రామేశ్వరమువరకు స్థలములను మంచి శంఖముల దొరకుచున్నవి. ఈతీరమున తయారు విభాగలక్రింద సేర్పరచి భాగభాగమును గుత్తకులకుచ్చుచున్నారు. తగినసమయము లన్నియు కూర్చి శంఖమున కింతయని ఇచ్చి ప్రభుత్వము శంఖములను కొనుగొన్నారు. అందుచేత శంఖ బెస్తలకు బీజము జరుగుచున్నది. కడ సంవత్సరము వారిజీవము జరుగుచుకొక ప్రభుత్వము వారికి మొత్తముమీద అన్నికట్టలు పరు18,784-3-9 లు లాభమువచ్చినది. అందుకు మన సంవత్సరముల యంతెంతో పోల్చిన యె నిలాభము. క్రమక్రమముగా పెచ్చుచు వచుండుట స్పష్టమగుచున్నది. (1911-12లో రు 362-10 లు. 1912-13లో 12,001-5-9.) ఇది 430 దినముల జనియట.

మన యిండియా శాసనసభలోనికి 1915-16 సంవత్సరపు బడ్జెట్టు ప్రవేశ పెట్టబడినది. అదులో గమనించదగిన యంశములు కొయున్నవి. 1914-15లో కంటే నడుంబడి రు 40,000 లు తక్కువ యుండగలదు. దీనికి తగిన వ్యయముకూడా రు 36,60,000లు తక్కువయే కొరత. కాంతముమీద మన కేంద్రీకరించిన విధియు. క్రొత్తవస్తువుల వైపునుగూడ తలవైచినది సర్వ విధియు మెరుగుగావున్నది. ఈసంవత్సరము సాధారణ పైనిక వ్యయము రు 87,30,000 లు తక్కువ. మహాసంగ్రామమునకు మునుపకు సెలవుకొట్టి 125లక్షలు. అది నిది యుద్ధరంగమునందుమనైనకుల జీత బట్టె లిచ్చుకొనక పోవుచేత నిలువయగు మొత్తముతో సరిపోవుచున్నది. అలాగ మన సంగ్రామమున మనదేశపు నాదాయముపై ప్రత్యేకముగా బరువు పడుచుండలేదనుట యని నూచుచుచున్నది. ఇదియే మౌలిక ప్రభుత్వము గారు ముదల చెప్పినదికూడనని మూచునరులు స్పష్టమొకటి గలదు. దేశములోని నిర్మాణములలోని కట్టె, నిర్మింపకులు, నూతన కట్టెలకై అప్పులనన్య మువయోగింతురు. అందులో రు 45,00,000 లు ఈదేశమున నష్టములముగా సంతరింబడును. తక్కినది కట్టెకంపెనీల మూలముగాగాని నేరుగాగాని ఇంగ్లండులోను, నేరము నిధినుండియు, ఇతరతరునుండు నిలువలనుండియు సమకూర్చబడును. కట్టెలకు పంపించుకొట్టెను నీటిససతుకు కోటి అనువద్యయెదు అక్షయము నవీన కట్టి కరు 37,50,000 లును వినియోగింప బడును. అందు పైకొక్కటై ప్రత్యేకించిన మొత్తమునందు విశేషము కొత్తకట్టెను గాను. ఇప్పుడై కట్టెల యభివృద్ధికి ఎక్కడై కట్టెలు? ఎక్కడి నీటివ సతులు? ఎక్కడికిని నీటివసతుల కొకటయెను.

బరోపా మహాసంగ్రామము.

ఆంగ్లేయ నౌకావిజయము.

ఈ త్రరము, ద్రము, సార్లంధులపద్ద జరిగియున్నది.

అగ్నిశిల్ప తెలివిన సంగతులు

అందుకు గెజెట్టులో ప్రకటించుట.
అందుకు మార్గి:—ఈ త్రరముద్రమున జరిగిన నౌకావిజయమును గూర్చి కైన్ అగ్నిశిల్ప సర్వేక్షణ విభాగము తీర్మానము సాక్షాంతువులయొద్ద జరిగిన యుద్ధమునుగూర్చి కై. ఆ. సర్వేక్షణ విభాగము లండనుకెజెట్టునందు ప్రకటించబడినది.

ఈ త్రరముద్రమునంశి యుద్ధము.
సర్వేక్షణ విభాగము తెలుపుచున్నది.—మన నైపుణ్యము, ప్రవీణముగావు, టైగర్, న్యూజిలాండు ఇక్విడామిటబుల్, సాతాంప్రక, నాటింగుహము, లోస్ట్రాపు, అచ్యూటా, ఆరోరా, అండాంపెద్దును డిప్టోయరు పటాలముల నుండెను. ప్రాతఃకాలమునంద 7-25 గంటలకు ఫిరంగి వెలుతురు గజబడినది. ఆరోరాను యాద్యోగివారు తాము శత్రువులతో బోరుచుంటిమని తెల్పిరి. నేను వెంటనే నామా గ్రమును మార్చి నా యోధుల గంటకు 25 నాలుగు చొప్పున బోవునట్లు గమము పెచ్చింపజేసితిని. లైటుక్రాయిజన్లను డిప్టోయరును శత్రువులయొడల సమీపించి యవి యుండిన స్థానముల వెలుప నియోగించితిని. వెంటనే శత్రువుల యుద్ధపుటోడలు మాడుఉన్నవని తెలియజెప్పెను. బ్లూకరును, కొన్ని లైటుక్రాయిజన్లను డిప్టోయరునుండిట్లు తెలియజెప్పెను. యుద్ధనావలగుంటకు 2 1/2 నాలుగు చొప్పునపోకొచ్చెను. ఆ పై శత్రువులయొడల వెంటాడి యుచితిమి. శత్రువులయొడల వరుసలో నాలవదియైన బ్లూచరుమీద మన ల యానుయోధ 9-9 గంటలకు మొదటిసారిగుండు కొట్టెను. 9-20 గంటలకు వైగరను యోధుడ బ్లూకరుపై బ్రయోగింప నారంభించెను. ఆపయనవారి యోధుడు 1899 గజములదూరమునుండి అయినయోధ బ్రయోగింప నారంభించెను. ఈ యోధుడు చాలదెబ్బలు తగిలినవి. వెంటనే ప్రవీణముగావును న్యూజిలాండును బ్లూకరుమీదను వారి 3 వ యోధుమీదను బ్రయోగింప మొదలిడెను. మనక్రాయిజన్లను డిప్టోయరును మనఫిరంగి కేతలకాటంకుమలేమండ వెనుకబోయినవి. కాని శాత్రువడిప్టోయరు మీదియొపై దుముక జూచివుడవిమందునకు వచ్చెను. 9-45 గంటలకు బ్లూకరుకే విశేషవస్తువుకలిగినట్లు స్పష్టమయ్యెను. వారి 1, 2 యోధులగూడ దహనము గాకొచ్చెను. శాత్రువడిప్టోయరు తమయుద్ధపుటోడలనుమరుగుబుట్టటకు విశేషముగపాగనునదలెను. అప్పుడు యుద్ధపుటోడలు తమమార్గమును మరల్చెను.

నది. ఈయోధు మెప్పుడు తీరునో చెప్పరాదు. ఎప్పుడును చున్నవీయమగునీయంశమున దక్క నితరవిధముల 1915-16 సంవత్సరపు బడ్జెట్టు పూర్వయుద్ధ సంవత్సరమున స్వీకరింపబడి నప్పటికిని సంతృప్తికరముగానే యున్నది.

ఇండియా ప్రభుత్వమువారు కడచిన డిసెంబరు 28 వ నేనినొక ఈ త్రరపుపాలించి మనదేశమునందలి ఎగుమతియగుచుండిన గోధుమల పొడికిని తగ్గింపబ్రయత్నించిరి. అవిధముగానైనను ఈ త్రరహింధూస్థానములోని వివేకవంతుల వెలుల తగ్గవని తెలుచిరి అట్లు తగ్గకపోవుటచేత మన ప్రభుత్వమువారు గోధుమల ఈదేశమునుండి ఎగుమతియే కాకుండవని కాసింది వారు. ఈతొలి గోధుమలంటి ఎప్పటికింటి నెమ్మకకాగలది! అకేవలపులకు వ్యాపారము క్లిగివడికాన నివృత్తు వ్యాపారముకూడ నిరోధించుట తప్పకవలయు నిదేశములోని తెలుల అన్యాయపు వెలుల కాకుండ నుండునంతవరకు ఇచ్చటి ఆననములకు గోధుమలగింత దొరకువరకు అంగించి సాధ్యమగునెడల కొంత ఎగుమతికి మార్గ మేర్పరచునలెనయ్యెను ప్రభుత్వమువారు విచారించుచున్నారు. అట్లు కొంతఎగుమతికి నోడ్డుకొనినను నివృత్తిమగు ప్రభుత్వాధికారము క్రిందనే అది జరుగవలసి యుండునని మాత్రము హెచ్చరించుచున్నారు.

డిప్టోయరులమీద పడజానుట.
వారి డిప్టోయరు మనవెబడునట్లు నూచించెను గాని లయకై టైగర్ల ఫిరంగులు వారుజేయుగా నవి వెనుకబోయెను

విమానములు బాంబులు వేయుట.
11-8 గంటలకు విశేషముగ దెబ్బలు తగులుటచే లయ ననుయోధ వెనుకకు బోయెను. నేను నావతాకము నొక డిప్టోయరుపై నెత్తితిని. నేను చెందురూతులగు సరికి నాదేశమును గలసి కొంటిని. అప్పటికిని వెనుకకు వచ్చుచుండెను. నేను ప్రవీణముగావును నెట్టితిని. అప్పుడు బ్లూకరు మునిగిపోయెననియు జర్మనీవారి యోధులు తూర్పుదిక్కుగ బోయెననియు ఒక జెప్పినయోధుడు నొక జరివిమానమును బ్లూకరులోని వారిని రక్షింప బ్రయత్నించుచుండిన యోధులపై బాంబులు వేయు బ్రయత్నించెననియు కె. బ్రాక్సుగారు తెల్పిరి.

లైటుకుదెబ్బలు తగులుట.
మనవారిలో లయకై టైగర్లకు మాత్రమే దెబ్బలు తగిలినవి. ఈసందర్భమున కె. బ్రాక్సుగారికి సి. ఓ. బిరుదమును సాతాంప్రక నందలి లె. పీటర్సుగారికి డిప్టోయరు సర్వీసు అడ్డును యిచ్చినటుల ప్రకటించ బడినది.

సాక్షాంతువులపద్ద యుద్ధము.
వైసడిక్కులు ప్లగ్గిగారిట్లు తెలుపుచున్నారు. కలనాము 12-41 గంటలకు వైగరనుయ్యెను. జర్మనీవారు చెదరిపోవుటచే కలనాము మూడుచోట్ల జరుగవలసినవైనను. అందు మొదటి ఇక్వివిన్సుబుల్, ఇక్విఫ్లేక్సిబుక్కునునవి మార్చుపీరస్తు గీయెనా అనువారిని వెంటాడించెను. ఇవి తప్పించుకొని పారిపోవుటకై చెందుసార్లు తమయార్దమును మార్చుటచే ఫిరంగుల వారుజేయుటను మాని వెంటాడింప వలసినవైనను.

సార్వభౌమ మునుగుట.
3-30 గంటలకు మెరక్వోవోరస్తునుండి ఫిరంగి బ్రయోగముకల్గెను. మనయోధులు బ్రయోగించిన ఫిరంగిములమున దాని 3 వ గొట్టము విరిగిపోయెను. దానిలోని కొన్ని ఫిరంగులు బ్రయోగింప బడుటయేలేదు. దానిలోనుండి పొగ లేచుచుండుటచేతను ఆవిరి వెడలుచుండుటవలనను మన ఫిరంగివేలము జేసిన కార్యము స్పష్టమగుచుండెను. అప్పుడపు డొకగుండుతగిలి దాని ప్రక్కలందుబడిన రంధ్రము గుండాలోని చుంటగానగుచుండెను 4-4 గంటలకు మునుగ నారంభించి వైభాగమునుగిరి 4-17 గంటలకు మునిగిపోయెను. నీ సనాయను యోధులట్లుదలతో మన యుద్ధపుటోడల చెంతిలోను బోరుచు నేయుండెను. 5-8 గంటలకు దానినుండు గొట్టము విరిగిపోయెను. దానికి చిమ్మదటస్థించెను. 5-15 గంటల కిక్వివిన్సుబుల్ అనుయోధ కొకగుండు తగిలెను. ఇదియే నీ సనా కదాపటి ప్రయోగము. 5-30 గంటలకు నీట్లు బోనుకొనుచు నది ఇక్వివిన్సుబుల్ పై పునకు దరిగెను. అవిరి, గొట్టములనుండి, వెడలుచుండెను పొగ లేచుచుండెను. నేను ఫిరంగిప్రయోగమును మాన్ప న త్రువు జేసితిని గాని పరాకము నెత్తులోపల మరల వారు ఫిరంగి బ్రయోగము నారంభించియొక్క ఫిరంగిని మాత్రమపుడు బ్రయోగింపుచుండిరి. 5-40 గంటలకు మేము సమీపించితిమి అప్పటి కింకను ముందుభాగమునందు పరాకముండెను. 5-50 గంటలకు మేము ఫిరంగి బ్రయోగమును మార్చితిమి నీ సనాయాకస్మికము తలక్రిందయ్యెను. నావికులందరును వైభాగమున జేరియుండిరి. వారుయోధుమగువరకచ్చటనే జేరియుండిరి.

600 మంది వారులగుట.
మందుగుండు సామాను అభిరగనులతో 600 మంది వారులైరియు గాయముల దివరియు ఖైదీలు దెబ్బలు పడ్డారు. వాదేశములు యోధులముంగిపై సాధారణముగ నుండుటచేతని నీవిదెచ్చికొని వైభాగమునకు బోవలసినదని యుత్తరవుజేసెను. బహుశాయములు దివనివారు 200 మంది యుండురు. వీరిలో చాలభాగము శీతజలములందు బడుటచే పడవలకు సమీపములోనే మునిగియుండురు.

శ్రేణి క్రమానుసారము.

రెండవసంవత్సరమునందు లైటుక్రమమునకు పోరాటము జరిగెను. రెండుయోధులను మనయోధుల వాడుటకు నిర్ణయముగాగా ద్రెన్కెన్బ్యూ కెస్టర్లు నిర్ణయము చేసిరి. యింతచేయుచు గాస్టోకంటు కారవ్యయము వాని వెంటాడెను. కాగవారమును గమము చూచుచు యుద్ధపు టోడలపై బడెను. గాస్టోకంటును చూచుచు నిట్లునైతి గంతు ఫిరంగుల బ్రయోగించెను. 4-16 గంటల కారకవాలము బ్రయోగించి వారణించెను. 7-17 గంటల కారకవాలము దహనముకావారణించెను. మనయోధులు రెండును ఫిరంగివేలనిల్చెను. 9 గంటల కారకవాలము మునిగి పోయెను. 7 యుద్ధాగ్ని యులను 11 నాని కాథలు మురిపింప బడిరి.

మూడవసంవత్సరమునందు.

మూడవసంవత్సరమునందు కలహము నెరవేరినది. కంటునకు 8-30 గురు కుత్తురుపుచేయబడెను. అప్పుటినుండి నిరంతర ప్రయత్నములజేసి 5 గంటలకు యుద్ధమునకు రాగలిగెను. 6-35 గంటల కారకవాలము మండవారణించి ఫిరంగి ప్రయోగమును మానెను. కంటులోనివారును అస్త్రప్రయోగమును మానిరి. కాత్రవపాకము లింతును యత్నముచేయగాచి మరలవారణించిరి. 5 నిమిషములలో ధ్వజములు దింపబడెను. వెంటనే కంటులోనివారును ప్రయోగమును నిల్పి ప్రాణరక్షణకు తయారైరి. 7-57 గంటల మూడవసంవత్సరమునందు వారిలో కొంతమంది యొకకడకు జర్మనీధ్వజమును దగల్పించిరి. ధరించి యిటువంటి విషయమునిహిపోయిరి. 12 గురు రక్షింపబడిరి కాని 7 మాత్రమే జీవించిరి. ఇంతలో ద్రెన్కెన్బ్యూ పారిపోయెను. దానిని బట్టుటకు గాస్టోమాత్రమే కత్తిరింతుమని అయితే యిది లిప్తిగ్రుతో బోయెనందున మరీ గంటవరకు కారవ్యాలు కంటి యోడలుచచ్చి కలపెను.

గాస్టోకెస్టెనుకు బిరుదుఇచ్చుట.

మూడవసంవత్సరమునందు పోరాటమునందు కారకవాలముల ధ్వంసముగావించి బ్రెన్కెన్బ్యూ కుత్తురు వొసంగబడెను. మరువాడుదయమున వేడినుపాటా ఇజాతెల్ అనునది రెండుమాత్రమే యుద్ధముల నందులోనివారు తెలిపిరి. ఈ కెట్టియందలి వివాదితములు యోధులలో కెక్కిన బిరుదు రెండును ముంచివేయబడెను. గాస్టోలోని కెట్టియందు గానికి సి. బి. బిరుదును నిచ్చి యిటు ప్రకటించబడినది.

ఇంగ్లండు

కూలీలును, యుద్ధమును.

భాస్కరుగారి ప్రసంగభరితము.

లండను మార్చి 2:— లామరుహిట్టి గారు మొన్న సుల్తన్ ప్రసంగము చేయునందలి పరివాదాంద్రులను మనోగతమై వారివారికి గలభేదముల సరియగుచున్నారని.

విశ్వవిద్యాలయములు, యుద్ధము.

గ్రామ్యులు లాస్కర సాయము.

లండను. మార్చి 2:— సంగ్రామ జనిత సంక్షోభము విషయమున తమకు దొరికియేర్పాటుల గావించి వాక్కువర్ణకేంద్రీకృత విశ్వవిద్యాలయాధికారుల కధికారము నొసంగుచట్టము నేను కామస్స సభలో రెండునసారి జరుపబడెను. విశ్వవిద్యాలయములలోని వాలుకేలమంది ప్రావీణ్యము సేవ యొక్కయన్నారనియు అందరు గ్యాంగ్వాయులులో 2/3 వంతు సేవ యొక్క నిర్ణయమున వెల్లె సంగ్రామమునకు విశ్వవిద్యాలయముల కెట్టి నితిగతులు కల్గినదియు ఆస్పిక్టర్ గారు వెల్లెరి. క్రేటు బ్రెజిలులోని యుద్ధము యువకులలో నెంతమంది విశ్వవిద్యాలయములలో జరుపుచున్నదియు వాలో చించిచో చేశనే యొక్కటలో విశ్వవిద్యాలయములు గావించి క్లాఫూపాత్రయగు వాహ్యము తేటపడెను. 19-3-15 సం॥ములలో అప్పగింపు జరుపుచున్న 89 సం॥ గ్రామ్యులకు వీరులలోని కొందరి చేశనే యొక్కయన్నారని. ఆటలు మొదలగు వ్యాధులములు కల్గి వెల్లెబడెను. విశ్వవిద్యాలయములలో చక్కని కేకములు నైతికుల కచ్చి వేయబడెను. ఆటలమున పుట్టి నున్న పిల్లలతో గాక తీవ్ర ప్రసంగముతో చేశనే నేనుటకై బూనినందులకు అందరు గ్రామ్యులు తెలియజేసిరి. అయితే నిరంతరము విశ్వవిద్యాలయములకును క్లాఫూపాత్రకును అధిక సంఖ్యకు సంభవించెను. ఈ కేటలులను ప్రజాగిల లోగడబ్బును విశ్వవిద్యాలయము గాని పనికొనదు అధికారి మిచ్చుటలేదు. ప్రస్తుతావస్థకును కచ్చివేయటకును వొసంగుచున్నది.

ఆస్పిక్టర్ గారుతో నేతీవలది వారి సభివందిది వాల్లరు లాంగు గాల్లు చెప్పిరి. అధునిక సమయమున బ్రిటన్ చారిత్రమనందు వీరికి కలిగిన ప్రాముఖ్యతని కావ్యభర్త సగర్వి కావచ్చును.

నేరములు తగ్గుట.

లండను మార్చి 2:— క్రిమియోద్ధమ దెరువులో వ్యాయకర్త లీయద్ధమునకు దోషములు తగ్గిపోయినదియు, ఇప్పుడు శ్రేయలో నున్న చారిత్రమంఖ్య కడచిన కొన్ని సంవత్సరముల సంఖ్యలలో 1/3 వంతే యున్నదనియు, జీవనోపాయములేక దిరుగువారిసంఖ్య చాలవరకు దగ్గి నదరియు జెప్పిరి.

క్రైస్తవ ఇంజనీరుల సమ్మె.

లండను మార్చి 2:— సమ్మెకట్టిన క్రైస్తవ ఇంజనీరులలో చాలమంది తిరిగి పనికి వచ్చుటకు తీర్మానించుకొనిరి.

స్టీమురైలు బొంబులు

లండను మార్చి 3:— “డాల్బ్లెయ్” అనుగ్లాస్టో నగరపుస్తీయరు కలకత్తాలో జనపనాగున వేసికొని ఇంగ్లాండు వెళ్లుచుండగా ఇంగ్లాండు తీరమునందలి యెకెన్సకర్ల జర్మను విమానములు రెండు స్టీమురైలు బొంబులను వేసిరి. బొంబులు స్టీమురైలు పడలేదు. స్టీమురైలు ముగ ఇల్లుచేరినది.

ఒకపండితుని మరణము.

లండను మార్చి 3:— ఎడింబరో విశ్వవిద్యాలయములో భూగర్భకాస్త్రవేత్తగనున్న ప్రొఫెసర్ జేమ్సుగ్లెగ్ గారు చనిపోయినారు. వీరయస్సు 76.

ఫ్రాన్సు

జర్మను సేనలు

కలేపట్టణముచేత క్రొత్త ప్రయత్నము.
లాహోరు మార్చి 3:— సివిల్ అండు మిలిటరీ కెజ్జు పత్రిక కేట్లు ప్రత్యేకము తంతివాస్తవచ్చినది—లండను మార్చి 2:— పోలండు తూర్పుప్రయోగమునది, క్రొత్త సివిల్ అండు మిలిటరీ కెజ్జు కలేపట్టణమును చేరుటకు క్రొత్త ప్రయత్నములు చేయుదురని ప్రాధాన్యముతో పోలండులోను చెప్పకొనుచున్నాడు.

వ్యాధిను ప్రకటన

వ్యాధిను మార్చి 3:— ఫాంపేయన్లో పెర్లెన్కు వాయవ్య దిశనుండి బానెజోరువరకును జర్మనీవారి కందకములలో మొదటి క్రేజియనును పట్టుకొని రక్షించుకొనుచున్నాడు. కొన్నిచోట్ల మనసేనయ్యారేసి, దాటి ముందుకు గూడ వెళ్లినది.

ఇటలీ

టర్కీ ఇటలీ దేశములు

టర్కీవారు ఇటలీపాలను పట్టుకొనుట.
లండను మార్చి 2:— గోము. జిడ్డాలో టర్కీవారు ఇటలీ దేశపుస్తీయరు కంపెనీ ఏజంటునొకనిని పట్టుకొని, ఇటలీరాము వారి కచ్చికి గొనిపోవుచున్నట్టపాలను తీసికొని పోయిరి.
ఇటలీ దొరతనము.
ఈవిషయమై ఇటలీ దొరతనమువారు వారుతురుష్క ప్రభుత్వమునకు తెలియజేసిరి.

అమెరికా

సంయుక్త రాష్ట్రములవారికి

క్రిటిఫువారును ఫ్రెంచివారును బంపినలేఖ.
లండను మార్చి 2:— వాషింగ్టన్—జర్మనీవారి ఒడముటకుల విషయమున క్రైస్తవ ఫ్రెంచివారి రాధాబాదులు బ్రయంక్ గానికి లేఖలెప్పించిరి.

నౌకాసంఘమునాగిని బహుకారించుట.

లండను మార్చి 2:— కాంతిసమయము లందుకంటే నిప్పుడు వర్తకపుటోవే మాత్రమును ప్రదర్శన మెక్కువగానుండగాపాడుటకు నౌకాదళమునాని మానెన బాగూకాతకు నౌకాసంఘమునాని ఒడవ వర్తకపుటోవే మాత్రమును బహుకరించిరి.

అమెరికాలో గాజరలు

జర్మను వ్యాపారులను ప్రయత్నించుట.
గ్యాంగ్వాయు మార్చి 2:— సంయుక్తరాష్ట్ర చర్మని కొందరు అరాచకము చేయుచు చేయుటకు ప్రయత్నిం

చిరి. ఈ సంవత్సరమున, గ్యాంగ్వాయు వ్యాపారులను దోచుకొనుటకు వ్యాపారులను కూలీగొట్టుటను, ప్రజలకు ఫీలిని గొట్టుటను అరాచకములు కట్టుట చేయుచున్నారు. ఈ యుద్ధముగరించి, పోలీసువారికి తెలిసియున్నది. చర్మిలో రిక్తమంది సమావేశమై వీరితో చాల మంది గూఢచారులు తలపెనతో వదిలబాలులు వేయగా, గూఢచారులు స్వయంకచ్చి మంట నారిపి, ఆదుర్భాగ్యుని పట్టుకొనిరి.

జర్మనీవారిజవాటు

లండను మార్చి 2:— జర్మనీవారి అమెరికానాబుకు జవాబు పంపినారు. మిత్రమండలియ సముదాయములను ఆరికట్టి జర్మనీకి స్టీమురైలు బొంబుచేసినదని ప్రకటించినతరువాత యాజనాలు పంపినను ఇవకపోయిన ఒకటే. ఐనను ఈజాబు చాలయుక్తియుక్తముగ నున్నది. అమెరికావారు కొరిన మరతులను జర్మనీవారు అంగీకరించకాని దానికి అనేక నియమములు చెప్పిరి. కొన్ని క్రొత్తమరలను కూడ జేర్చిరి.

వివర్తన.

లండను మార్చి 3:— అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రాలలోని పడమటి వెర్జీనీ, లెబ్యాండ్లనందు బాగ్యునిలో టపుట్టి నేల కూలి 171 మంది లోపల పూడిపోయిరి. ఇదమట్టుకు రక్షించిరి. వీరికైనను దారుణముగ దెబ్బలు తయ్యన్నవి.

టర్కీ

రష్యను సేనలు.

ఫోపాను స్వాధీనముచేసికొనుట.
లండను మార్చి 2:— కాక్సుములో టర్కీవారి పోరాడుచున్న గువ్వను సేనలు, టర్కీవారి నైతికసాహస ఫోపాచేవును స్వాధీనముచేసికొనినది.

ఆస్ట్రీయా

జెర్మనీ విట్టెనై ఫిరంగులు

లండను మార్చి 3:— ఆస్ట్రీయాదేశము నందలి గోరావర్తమున రషియావారి ఫిరంగులు జెర్మనీ విట్టెనై ఫిరంగులు కాల్చినవని బుకారెట్టునుండి డెయిలీ మెయిలుప్రసమాచారము వచ్చినది.

లాహోరు

లాహోరులో భూకంపము.

లాహోరు మార్చి 3:— నేటి ఉదయమిక్కడ రెండు గంటలయిన తరువాత, కొద్దిభూకంపము కలిగినది.

కామ్రేముద్రాలయ కేసు.

పంజాబు ఫిఫ్త్ కోర్టు ముఖ్యనాయాధికారి సర్ ర్ ఫెడు కెన్సింగుటను, జస్టిసు సర్ డోవల్లబాబును జైస్సిము రాట్టింగుగార్లు డిల్లీలోని కామ్రేము, హమేదు, ముద్రాలయాధిపతియగు పరుడు అలీ అను సతకు దాఖలేసి కొనిన ఆప్పీలును నేడు విచారించిరి. ఈముద్రాలయములో వతుకట్టిన 2వేల రూపాయలు, దొరతనమువారు స్వాధీనము చేసి కొనిన నీయప్పీలు చేసికొనబడినది. డిల్లీలో అడ్మినిస్ట్రేషన్ లీచేగారును బొర్లిస్టరు అసాఫీ గారును ఆప్పీలుకు ముసలు, డెబ్బుగారును దొంగతనము వత్తునను ఫిరంగు చున్నారు. కామ్రేము ఫలిక 1914 వ సంవత్సరము నెంబరు 26వ తేదీ నుండి ప్రకటించబడిన ఒక వ్యాసము అందూ చేకత్తై ప్రభుత్వమునందు ప్రజకు అసంకుప్తి కలిగించుచోరణి కలిగియున్న దనుకారణము గాధారముచేసికొని ధరము స్వాధీనము చేసికొనబడినది. ఈ విషయముచేత ప్రభుత్వముగరించి గాని, చక్రవర్తిగరించిగాని అవ్యాసములో నొకమాటయెవనులేదు. టర్కీ ప్రభుత్వమునందుగల విదేశీ ప్రభుత్వముల ముద్రి యగలించిన వాజ్మిలిగురించి అందులో ఆపించబడినది. టర్కీ ఇంగ్లాండుల సంబంధము విదేశీ ప్రభుత్వము కారణము లోగడనుకొనె యందులో ప్రయత్నించుచున్నది. ఈసంబంధము తీరిగి వాగదాటుకు కొన్ని ప్రభుత్వము మునింబుటకును యత్నించుచున్నది. ఇట్లుచేత గారు ఆప్పీలుపతనము వాదించిరి. తరువాత, కామ్రేము ఫలికాఫలితమును మువ్వనెట్టిగాని వ్యాసములో దొరతనము వాదాడేమిచిన కొన్ని భాగములను కొద్దివారికి తెలియజెప్పదు నిట్లు వెలచిచ్చిరి. వ్యాసము

జూని కొన్ని భాగములకు దొరతనము వారు చెప్పిన. అర్థము సరికాదు. ఈ వ్యాసములో ద్రోహ మేమిట, తేదు. మంచి యుద్ధముతో వ్రాసుబడినది. దొరతనమువారినిద ప్రజలకు ద్రోహము వలెగించుచున్నది చెప్పట వ్యాసములేదు. పేరికను చెప్పవలసి యున్నది. కోర్కెనిపుడలచేయబడినది.

దక్షిణహిందూసాసము

తిర్వాన్కూరు శాసనసభ.

తిరువనంతపురము మార్చి 4:—తిర్వాన్కూరు శాసన సభ నేడు మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు ప్రారంభమైనది. పోలీసుచట్టములను సవరించుట, మోటారుబండలకు వర్తించు శాసనమును సవరించు బిల్లు శాసనములుగ మార్చబడినవి. పశువులు, రిజర్వు అడవులలో మేయటను గూర్చిన శాసనమును సవరించుటకొక బిల్లుయొక్క అభిప్రాయములను సభ్యులందఱికి రిండిరి. తరువాత సభముగిరిసినది.

బొంబాయి

బొంబాయి యూరోపియన్ వర్తక సంఘము

బొంబాయి మార్చి 5:—బొంబాయి యూరోపియన్ సంఘమువారి సాంకేతికసభ నేటి సాయంకాలము జరిగినది. ఈసంఘపు చైర్మన్ ఆనంద్ మోల్కర్ గారు తమ సంఘము చేసిన పనిని వివరించుచు మొన్న సామ్రాజ్యసభవారి యెదుటికి వచ్చిన హిందూదేశ ఆచార్య వ్యయ పట్టికను గూర్చి ఈ కింది విషయములను చెప్పిరి:—ఈవిట్కొనుయములో ఇండియా గవర్నమెంటువారు మంచి చాకచక్యముగాను, ప్రయత్నముగాను ప్రవర్తించినందుకు మనము సంతోషించవలెను. ఇప్పుడు వారు తాత్కాలికముగ కొత్త పన్నులనువేయుటకు నిశ్చయించుకొనినను మనము ఏమి మాట్లాడుటకు వీలులేదు. తాత్కాలికముగ వేసినవన్నులను కాళ్ళతముగ నుంచువత్తుమన మనము అట్లుచేయుటకు వీలులేదని చుచుకాని తాత్కాలికముగ వేసినయెడల ఏమీ ఆనము. దొరతనమువారు బహుశా ఒక కోటిరూపాయలు అప్పు పుచ్చుకొనవచ్చును. ఈఅప్పు ఎప్పుడు పుచ్చుకుందురో? ఎక్కడ పుచ్చుకొందురో? కోర్కెసరిగాను చెప్పలేదు. నిరుడు మనకు వ్యాపారము సరిగా సాగలేదు. యూరోపియన్ వర్తకసంఘములు అప్పుయియ్యజాలను. కాబట్టి యీసంవత్సరము యెంత కావలెనంటే అంతఅప్పు బండలలో పుచ్చుకుంటే మంచిదని నానమ్మకము. రాజకీయ కారణముల వలనను భూకంపములు మొదలగువాని భయమువలనను యిబ్బందులుకలుగు యేదేశములలో నేపెట్టుబడి పెట్టుటకన్న మన ధనవంతులు శాంతముగను రాజధర్మి పరాయణముగను, అభివృద్ధి చెందుచున్న ఇండియాలో పెట్టుబడి పెట్టించున డెప్పుడు చలనము ఉండదని గ్రహించవలెను. ఈ కారణములే గాక రి సంతకర్తములలోపున ఇండియా ఇంగ్లాండులకు నాణ్యముల మారకము నందు రెండుమారులు యిబ్బందులు కలిగినను మనకేమి నష్టము కలుగలేదు. కాబట్టి మనధనికులు తమ సొమ్మును ఇండియాలో పెట్టుబడి పెట్టుట ఉత్తమము. ఇండియాలో అనేక రకములకు పంటలు పండుచున్నందున వర్తకమునకు, వ్యవసాయపు సామగ్రియు అనేక ఆకాశములు ఉన్నందునను, యాయుధమువలన ఇండియాకు యితరదేశముల కన్న తక్కువవస్తువు కలుగును. యుద్ధము ఆగిపోయిన తరువాత ఇండియాలో నూతన పరిశ్రమలకూడ స్థాపించుటకు సిద్ధముగ నున్నాడు.

పారిశ్రామికాభివృద్ధి

శ్రీమదేశముల వర్తకమునుగూర్చి మాట్లాడుచు మార్చి 5 రిడ్ గారు ఇట్లనిరి:—వర్తకమునందు పుట్టి విప్లవించుచున్న డ్రాఫ్ట్ దేశమును యెన్ని విధములనైన పోగాడి అణగారొక్కవలసినదే కాని బ్యాంకింగు పరిశ్రమను, వర్తకమును నాశనముచేయుట ప్రపంచాభివృద్ధికి సుంచిదికాదు. కాబట్టి యీవిషయమై మనము ఆలోచించిరావలెను. ఒకవేళ మనము యెంతఆలోచించినను, యంతప్రయత్నించినను మనము నాశనముచేయుజాలము. బ్రిటిషుసామ్రాజ్యము వస్తుసామగ్రిని శ్రీమదేశములనుండి తెప్పించుకొను అవసరములేకుండ చేసికొనుటకు యిప్పుడు మంచిసంకుచిక్కినది. కాంగ్రెసునము ఒక్కసంగతిని మనకురాదు. పరిశ్రమలు గాని వర్తకముగాని యేదేశమునైనను అభివృద్ధి చెందవలసినదే. ఇదివరకు జర్మనీ ఆస్ట్రీయాదేశములు ఇండియావద్ద సంతకర్తము ఒకటిరెండు కోట్లరూపాయలవలనముడిపడుచు నున్నవని చూడెను. 1896లోను విలువలు, తమవైన పస్తువులను పోపుచుండెను. ఆరోజులలో మనము ఆస్ట్రీయా, జర్మనీలను పోపుచుంటుంటు ఆనెదు. జర్మనీ ఆస్ట్రీయాలనుండి దిగు

మతియగు వస్తువులను ఇక్కడనే తయారుచేయుచున్నా. కాని దానికి పెట్టుబడి పెట్టువాచేరి తరుణమును కనిపెట్టి సాహసించి కొత్తపరిశ్రమలను నెలకొల్పువాచేరి? ఇండియాలోనున్న రాజధానులలో రెండు, మూడింటిలో మట్టుకు పరిశ్రామికశాఖ లున్నవి. హిందూదేశములో యిప్పుడిప్పుడే స్థాపించిన కొత్తపరిశ్రమలను అభివృద్ధిచేయుటకుగాను, యితరదేశములనుండి దిగుమతియగు వస్తువులపై గారుణ్యగు సుంకములను విధించవలెనని అభిప్రాయముతో నేనుకూడ యేకీభవించుచున్నాను. కాని యీదేశపు పరిశ్రమలను అభివృద్ధికి తేవలెనను ఒక్కకాగణమువలన పన్నులు వేయుట బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమును యితర అభివృద్ధిలోనికి తెచ్చిన స్వేచ్ఛార్తక భర్త్యమునకు విరుద్ధము. నూతన పరిశ్రమలను స్థాపించవలెనని మనము నెమ్మదిగ ప్రయత్నములు చేయుచుండగనే పూర్తియగును. కాని యుద్ధము పూర్తియగు లోపల కొత్త పరిశ్రమలను విరివిగా స్థాపించలేక పోవుట గొప్పదురదృష్టముగా నుండును.

యూరోపియనులు నేనలాచేరుట.

బర్మాయూరోపియను వర్తకసంఘమువారు, ఇండియాలోనున్న యూరోపియనులందరునువిధిగాకొంతకాలము నేనలాచేరునట్లు చేయవలెనని కోరిరి. దీనినిగురించి బొంబాయి వర్తక సంఘమునకు కొత్త చైర్మన్ ఆనంద్ మోల్కర్ గారు. విట్కొట్టగారు ఈ కింది విషయములను చెప్పిరి:—ఇండియా గవర్నమెంటు డే మును నకు గాను ఇండియాలో నున్న యూరోపియను లందరిని నెలకలనుగా తరిగితు చేయవలెను. యూరోపియనులు తమంతటతామునేనలాచేరి తరిగితు పొందనిపక్షము నిష్పందపరచవలెను. అని మన వర్తకసంఘము కూడ కొన్ని సంవత్సరముల క్రింద తెలిపియున్నది. కాని యూరోపియనులను తరిగితు చేయు విషయమును వెంటనే ఆలోచించుట అవసరమైనను మనము కోరినట్లు నడుచుకొనుటని గవర్నమెంటువారిని కోరుటకు యిది సమయము కాదని నానమ్మకము.

స్టేట్సును పత్రిక అభిప్రాయము.

కలకత్తా మార్చి 5:—బడ్డెట్టును గురించి స్టేట్సును పత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది:—దేశములో ఆర్థికస్థితిగలు సర్దుకొనుటకు సర్ విలియము మేయరుగారి శాంతయుక్తమగు విశ్వాసము లోడ్వడగలదు.

ఇంగ్లీషును పత్రిక.

క్రోత్తగవన్నులు విధించవలెనుట ఆశ్చర్యముగ నున్నదనియు, గొప్ప అవసరమేదయు రాదని భావించుచున్న సర్ విలియము మేయరుగారు గొప్పతప్పిదము చేసినట్లు స్వల్పభయము పరిశ్రాంతిచగలవారు చెప్పగలరనియు ఇంగ్లీషును పత్రిక నుడుపుచున్నది.

బొంబాయివ్యాపార కార్యదర్శి.

పని చాలించుకొని వెళ్లుట.

బొంబాయి మార్చి 5:—బొంబాయివ్యాపార కార్యదర్శి గనున్న సర్ జేమ్స్ బెగ్గిగారి నెల పని చాలించుకొని వెళ్లిపోవుచున్నారు. వీరి స్థానమున ఆర్. ఎట్కిన్సన్ గారు పని చేయుదురు.

సుక్కురుపద్ధతి ఆనకట్ట యేర్పాటులు.

కరాచీ మార్చి 5:—సుక్కురుపద్ధతి సింధునదికి ఆనకట్ట కట్టుటకును కోస్తాకాలునకు ప్రవ్వించుటకును దొరతనమువారాలోచించిరికాని ప్రస్తుతము దొరతనమువారి యేర్పాటులను నిలుపదల చేసినది నిరుడు సింధుప్రజలకు తెలియరచ్చి చాల ఆకాఢ్యము కలిగినది. ఈయేర్పాటుల విషయమై దొరతనము వారు యోచనకూడ మానుకొనినట్లు సయితము కొందరిని. కాని దొరతనమువారి యేర్పాటుల విషయమై మరచిపోలేదు. ఆనకట్ట విషయమును, సుక్కురుకు నిగురుకు కాలుకు శ్రేష్ఠ విషయమును, యోచించుటకు ముందువారము చివరకు ఇంక నిరులు సుక్కురులో సమావేశమగుదురు. నిజీపాదుల వ్యవహారములకు జూచు ఇన్ స్పెక్టరు జనరలు బొంబాయి దొరతనమువారి చీఫ్ ఇంజనీరు నూపరిం బెండెంటు ఇంజనీరు, సింధునది కమిషను చీఫ్ ఇంజనీరు, మున్నగువారు సమావేశమగుదురు.

మొయిలుప్పీమరు.

బొంబాయి మార్చి 5:—సీమనుండి ఫిబ్రవరి 18 కుతేది టపాలను పీడికొనవచ్చుచున్న "వెల్లూరు" అనుప్రముత వచ్చే యుభవారమునకు బొంబాయి చేరునట్లుతోచును. ఈ ఆంధ్రముగూర్చి కంపెనీవారేమియు తెలుపలేదు.

గోధుముల యెగుమతి.

బొంబాయి మార్చి 5:—సర్ మెహ్రాబ్ బోవాగారు తెలుపు ఆఫ్ ఇండియా పత్రికకు ఇట్లు వ్రాసిరి:—హిందూదేశమునండి గోధుములను దిగుమతిచేయకుండ ఆపుట వ్యాయముకాదు. ఇప్పుడు ఇట్లుచేయుటకు అవసరములేదు. ఈయేడు అన్నిటికన్న గోధుమలే హెచ్చుగావలెను గోధుముల రవాణాను ఆపుటవలన బియ్యపుధర తగ్గదు. గోధుములను రవాణాచేయుటవలన పప్పుమొత్తర పరగడా ప్రజపంబాలు ప్రజ విపరీతముగ భాగ్యవంతులగుదురు. వారు భాగ్యవంతులగుటవలన ఇండియాకూడ భాగ్యవంత మగును.

స్టేట్సులకు గోక్షేగారు

పూనాసభ.

పూనా మార్చి 5:—గోక్షేగారి ఆకాలనరణము వలన పూనా నగరవాసులకు కలిగిన దుఃఖమును గోక్షేగారి కుమార్తెలకును, బంధువులకును తెలుపుటకు నేటిసాయంకాలము పూనాలో రెండుసభలు జరిగినవి: రెంటిని జయలు విపరీతముగవచ్చిరి. కిల్లోస్పూర్ నాటకశాలలో జరిగిన సభకు బొంబాయి గవర్నరు వెల్లింగ్డన్ ప్రభువుగారు ఆధ్యక్షులుగ నుండిరి. ఈసభజరిగిన కొంతవేదికి కొత్త ఇంగ్లీషు స్కూలులో జరిగిన సభకు ఫర్నాన్స్ కాతేజీ (ప్రిన్సిపాల్) పరంత్తనైగారు ఆధ్యక్షులుగ నుండిరి. రెండవసభకు విద్యార్థులు, ఉపాధ్యాయులు హెచ్చుగవచ్చిరి. కిల్లోస్పూర్ నాటకశాలలో జరిగిన సభలో వెల్లింగ్డన్ ప్రభువుగారు గోక్షేగారిని పొగడుచు నిట్లనిరి:—నేను ఇండియాకువచ్చిన యీరెండు సంవత్సరములనుండి గోక్షేగారిని సొంత స్నేహితునిగా చూచుకొనుచున్నాను. జాబ్బి చక్రవర్తిగారును పరామర్శించుట వలన గోక్షేగారు యీసమయములో చరిపోవలసినవారు కారని తెలియుచున్నది. మధ్యవయసులో చురుకుగా నుండవలసిన రోజులలో గోక్షేగారు చనిపోయిరి. కాని గోక్షేగారు ఒక్కనాడైనను, చనిపోవునాడైనను, నూనకుండలేదు. ఈయన దేశము కొరకు ప్రాణములను అర్పించివాడని చెప్పవచ్చును. గోక్షేగారి అభిప్రాయములు దృఢమైనవి. ఈయన భయముచెందని విమగ్నకుడు. ఈదేశభక్తుడు తనదేశమునకు కావలసిన సదుపాయములకొరకు వాణ్యక్తి పరాయణుడై ప్రయత్నించెను.

గంధిగారి ప్రసంగము

వెల్లింగ్డన్ ప్రభువుగారు గోక్షేగారిని పొగడుచు మాట్లాడిన తరువాత నేనుకూడ పొగడతలనుట అహంభావముగా నుండునని నేను ఒక్కసంగతిని చెప్పదలచినాను. గోక్షేగారికి భగవంతునియందు గొప్ప నమ్మకము కలదు. దీని వలన ఆయనకుభారత ప్రపంచ కలిగినది. ఈయనమన స్వాధీకృతి వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించువాడుకాదు. ఇంక కొంచెము నేపటికి చరిపోవునగా ఫలాని సభకు వెల్లెడరా? యని ఎవరో అడిగిరి. చాలనేపు ఆలోచించుకొని జబ్బుగానున్న తనకు ప్రాణమునిడికి విచ్చునను భయము పడక, సభకు పోయెదనని నివాని చెప్పెను.

ఈ రెండు సభలలోను బొంబాయి వసులు చేయుటకు సంఘములను నేర్పరచిరి.

కలకత్తా

పోలీసుఇన్ స్పెక్టరు హత్యకేసు.

గూమీను నిరాకరింపబడుట.

కలకత్తా మార్చి 5:—పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరు సురేశ్ బాయి హత్యకేసుదొడ్డులో, పట్టుకొన బడిన ఎవమందుగురు బంగారీయవలను చీఫ్ వెస్ట్ డెస్క్ మేజిస్ట్రేటు గారు బానిసనిద విడుదల చేయలేదు. పట్టుకొనబడిన ఆరుగురు యువకులకు నూదరిపునను గండిట్లను చేసిన గుంపుతో సంబంధమున్నదియని, వెస్ట్ డెస్క్ గారు సుపోరేసి చంపిన యువకుడికినను బొంబాయిలోని దొరతనముపక్షమున వాదించుచున్న హత్యముగాను తెలియజేసిరి.

బొంబాయిలో గోక్షేగారు.

బొంబాయి మార్చి 5:—దక్కా కుట్రకేసులో నాటి గానున్న ఒకటిని బొంబాయిలో కార్చి చంపబోయి, అనర్వనాథ్ అనువాడు వచ్చేంతవఱకు నేను అనువాని చంపెను. ఇతనిపై హత్యచేసినదనియు హెచ్చబడినది. బడ్డెట్టెండోగారు బ్యాంకి అభిప్రాయ ప్రకారము దోషిని విడుదలచేసిరి.

అభిప్రాయ ప్రకటన

కలకత్తా మార్చి 3:—శ్రమదేశములో వ్యాపారము చేపట్టినందుకు ఇంగ్లండ్ అనువాదము చేసిన మొదటి చరిత్రానుబంధమును జరిపి వీటికాపుగారు, గ్రీవు గారు విచారించుచున్నారు. వీటికాపుగారు దోషియై రెండు కేసులు కలవరింపి, గ్రీవు గారు ఒక్క సేకరణకడగి. క్రింది కోర్టులో విధించినట్లుగా కోటివేసిరి. జరిమానాను 1000 రూపాయలకు తగ్గించిరి. ఈ జడ్జిలలో అభిప్రాయ భేదము కలుగుట వలన ఈ సమస్యను చిట్టచివరికి విచారించుదురు.

సారానంద ప్రారంభించబడుట.

వైస్రాయము మార్చి 4:—వైస్రాయగారు సేతు సారానంద ప్రారంభించిరి. ఈ సారానందము గానది మొదటి నాటి ప్రభుత్వము ప్రభుత్వమునకు వీలైనది. వందల వేల వాటిని విడిచివేయుచు మారుట అనేకములకున్నది. ఈ సారానందము ప్రారంభించిన అనంతరము.

రాజప్రతినిధి ప్రసంగము.

రాజప్రతినిధి మకాము రాకపోకలకు విడువ మార్చి 4:—రాజప్రతినిధిగారు సారానందము, ప్రారంభించుచు, బంగారములో మొదలైన రైలువేలమునుండి వర్షించి, గంగానది దిగువ భాగమునకు వలస నిర్మించుటకు ఇంజనీరులు పనిచేయుచున్న ప్రయత్నమును ప్రశంసించుచు, వైస్రాయగారు విశేషముగ పంతుల వందలముతో సేవలను తిన్నగ రాకపోకలు జరుపు కొనవచ్చును. బంగారముయొక్క ఉత్పత్తిగమనమును, అస్సాములోని దీనివలన రైలువేలమునకు ముఖ్యపాత్ర పోందును. ఎమ్మెడెన యుద్ధవాక్యములను ముంచివినములలో, బర్మాకును, ఇండియాకును తిన్నగ రైలువేలమునకు ఉపయోగపడవలసిన యవసరము వృద్ధియైనది. అస్సాములోని గౌరవాలిండి కోత్త రైలుమార్గము చేయబడుచున్నది. దీనివలన బర్మాకు వెర్దరహ దారి యేర్పడును నమ్ముచున్నాను. ఇక్కడ చాలవంది ఇంజనీరులు సన్నచేయుచున్నారు. వందల కట్టుట కన్నియో చిట్టమున్నను బర్మాగారు జరుగవలయు సేకారము నిర్వహించినందునకు, ఇద్దరికి కలరాతగిలినప్పుడు, మదిర్వినందు నకు డాక్టరు విషము గాని సేవలను అభినందించుచున్నాను. అని ఉపన్యసించి ఈ సారానందము కనుమరేట్లుటకు రాజప్రతినిధిగారు రంగీకరించిరి. అతిథులలో భుజించినవారంతయు పీఠప్రత్యేకపు రైలులో కలకత్తాకు బయలు దేరిరి. బంగార గవర్నరుగారు తన వాత వెనకనుండి దూర చేయుదురు.

సింగపురము

సింగపురము గంగద్రోలము.

అధికారుల ప్రకటన.

డిల్లీ మార్చి 2:—ప్రభుత్వాధికారులట్లు ప్రకటించుచున్నారు:—సింగపురములో జరిగిన గంగద్రోలమునుండి మరి కొన్ని వివరములు తెలియుచున్నవి. ఈ గంగద్రోలము చాల భూమి మైనది చెప్పటకు సరియములేదు. దీని కారణములు స్పష్టముగా తెలియుటలేదు. కాని ఇండియను ఉద్యోగులకు ప్రమాదము లియ్యబడుటచే 5 వ కాల్యము పట్టాలపు సైనికులలో అసంతుష్టి కలిగి, యిది జరిగినట్లు తోచుచున్నది. దీని కలన సైనికుల కత్తిప్రి యుద్ధముంచి వీరిని చంకాంగుకు క్షేపం పించుటకు ముందే బయటపడినది. ఈ 5 వ కాల్యపు పట్టాలము రాజభక్తితో పని చేయుట వలన మంచి పేరును గడించినది. చాలన సంగతుష్టి యున్నను నిష్పక్షికి, వీరిలో సగముమందికంటే ఎక్కువమంది చేరకుండుట చాల స్పష్టికము. గంగద్రోలము జరుగునని ముందు తెలియలేదు. ఇది ఫిబ్రవరి 15 వ తేదీ సాయంకాలము 8 గంటలకు ప్రారంభమైనది. కాని అధికారులు, తగు జాగ్రత్తతో పనిచేయుటవలన, గంగద్రోలము వ్యాపించుట అంతటితో తగ్గిపోయితి. వెంటనే సింగపురములోని సేకర సన్నిధిని చేర్చిరి. తేవుల కోర్ని యుద్ధపుటోడ అన్నది. వీనిలోని నావికులు తరుణములో సాహాయ్యముచేసిరి. 18-వ తేదీనాటి గంగద్రోలము పూర్తిగ లాంగిపోయినది. సింగపురములోని వాలంటీరులు దైవకమువలన, శిబిరములోనుండుట తటస్థించినది. వీరు చాల సాహాయ్యముచేసిరి. ప్రజలును, కానిస్టేబులును కూడ తోడ్పాటుపడిరి. జోహారు ముందుగాను తమ సేవలను పంపిరి. వీరు సింగపురము దీవిదాటి బయటకుపోయినవారిని పట్టుకొనుటకు చాల నుపయోగపడిరి. తిరుగబాటుచేసిన వారాల్నికై బారకాచులను తమస్వాధీనములో నుంచుకొనిరి. గాని మరునాడక్కడనుండి, తిరిమివేయబడిరి. అప్పుడును దీవిదాటి పోవుటకు చిన్నచిన్న

గుంపులుగ వెదికిపోయిరి. 20 తేదీన అంగ్లేయు సైనికులు వచ్చిరి. దానితో నావికుల అవసరముతీరి, వారు తమతమ నావలపొడ తెలిపిపోయిరి. తప్పించుకొని అక్కడక్కడ తిరుగుచున్నవారిని పట్టుకొనుటకు యింకను ప్రయత్నింప బడుచున్నది. ఈ గంగద్రోలము పూర్తిగ సమసిపోయినది. ఇక్కడి సైనికులు మామూలుగనున్నవి. తిరుగబాటు చేసినవారిలో 554 మంది తప్పించుకొని తిరుగుచున్నారు. ఇంకను పట్టుపడలేదు. తిరుగబాటు చేయుచువారుగాక, తక్కిన వారందరూ, లాంగిపోయినారు లేదా, పట్టుకొనబడిరి. సైనికుల కంతమంది వెబ్బుతగిలినది ఎంతమంది చనిపోయినది యింకను అధికారులు తెలియపరచి యుండలేదు. గంగద్రోలము నడచుటకు ప్రయత్నించిన సైనికులలోను ప్రజలలోను, 43 చనిపోయిరి 19 గురికి వెబ్బులు తగిలినవి.

బర్మా

తప్పులెక్కలను తయారుచేయుట.

రంగూను మార్చి 3:—తప్పులెక్కలను తయారుచేసి నందుకు గ్రహం అందు కంపెనీకి ఇవరకు మేనేజరులో నొకడుగనుండిన హెచ్చి. సి. ఎల్వేఅను నతనిమీద ఈ మేనేజరుండినది. ఈ కేసు సేతు రంగూనుజిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారి వలన విచారించబడుచున్నది. వైఅధికారుల ఉత్తరవుల ననుసరించి, తప్పులెక్కల తయారుచేయబడినట్లు ముద్రయి పక్షమున వాదించబోవుచున్నట్లు తెలియవచ్చినందుల, ఫిర్యాదు పక్షపుస్వామివాది, టి. సి. గ్రహంగాని పరీక్షించుచునని తెలియజేసెను. దానిమీద ముద్రయిపక్షపు స్వామివాది యిట్లు తెలియచెప్పెను:—దురుద్దేశముతో తప్పులెక్కలతయారు చేయబడినట్లు నేనుచెప్పలేను. చిత్తాలో పద్దులు సరిగ జను కట్టినందున లెక్కలలో చాలతప్పులున్నవి. గ్లోగును మేము మోసముచేసి తెరవాముకంపెనీకి నష్టముకలిగించలేదు. కే.ఎం. ఎక్స్ గ్రహంగారు తిరిగి గ్రామపక్షపు చేయబడిరి. సోమవారము నాటికి కేసునాయిదాచేయబడినది.

బందిపోటుదొంగలు.

రంగూను మార్చి 3:—క్రిందటి సోమవారమునాడు సయము దేశీయులగు ఆరుగురు బందిపోటు దొంగలు మా వద్ద 5 గురిని కొట్టి జోడుగుండె తుపాకిని, ఆహారపదార్థములను, రెండుకత్తులను తీసికొని సరిహద్దులకు పారిపోయిరి. ఈ వస్తువులను దొంగకొట్టనప్పటికే దొంగలవద్ద మాడు తుపాకులు, మాడుకత్తులు నుండెను. వీరిని పట్టుకొనుటకు పోలీసు ముఠారెంటు టావాయ గారు కొంతమంది సిబ్బందితో వెళ్లిరి.

లంచపుకేసు

రంగూను మార్చి 3:—పోలీసు ముఠారెంటు మొదలైన వారిమీద వచ్చిన లంచపుకేసును రంగూను ఫిఫ్ కోర్టులో ఫిఫ్ జడ్జిగారు సేతు తిరిగి విచారించుచున్నారు. ఈయన ఒక ఖానీకేసులో 1000 రూపాయలు లంచము తీసికొనినట్లు సేరము మోపబడినది. లంచము యిచ్చినట్లు సాక్షి ఒక్కడు మాత్రము కలడు. వాడెవడు ఖానీతో సంబంధించి యున్నాడు. కాబట్టి వానిసాక్ష్యమును అంగీకరించుటకు వీలులేదు. అని ఫిఫ్ జడ్జిగారు జ్యూరీతో ఏకీభరించి పోలీసు డిప్యూటీ సూపరెంటెండు కయాంబ్యుగారి మీదనున్న కేసును కొట్టివేసిరి.

చెన్నరాజధాని దొరతనమువారి వ్యవహార విషయక శాఖవారి ప్రకటనము.

నేయింటు బార్డికోట.
3 వ మార్చి 1915

(మలబారు) మలయాళమునందు (మోపిల్లా) మహమ్మదయుల మతవిషయక చిత్ర ప్రచురణమువలన కలిగిన దురాశయము తలచుకొనెను. కాని సద్వ్యసాసాలముననే యడంపబడినది. ఫిబ్రవరినెల 25 వ తేదీరాత్రి పొండిక్కడులో కొందరు మతావేగ వతులగు మహమ్మదీయులు 15 న్న చుట్టుముట్ల ప్రయత్నించుచున్నారని తనకు తెలియవచ్చినదని మలబారు జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారు వ్రాసిన వ్యవ్రాంతి పత్రిక 28-2-1915 వ తేదీన ప్రభుత్వమువారికి చేరినది. జిల్లా మేజిస్ట్రేటు సి. ఏ. ఇన్నెసు వి. సి. యస్. గారు తన్ని వారణాపాయములకు వెంటనే తీసికొనిరి. స్నేహభావులగు మహమ్మదీయులను కొందరిని సహాయముగైకొని వ్యావహారికము నిర్వహించుట కాయన ప్రయత్నములనుసరిసిరి. ఆగుంపు కడంపడలేదు. ఆరు మాసములను వెబడించుట కాయన బయలుదేరి. ఫిబ్రవరి 21 వ తేదీ

కరువారమున సహాయమున వాగుంపు చాటున పోయియుండి ఇన్నెసుదొరగారిని తుపాకితో కాల్చిరిగాని. అదృష్టమున నది దూసిపోయినది. ఆగుంపులో నెనమండ్రుగురుండిరి. వారి వద్ద 4 తుపాకులుండెను. వారడవులలోనికి వెంటనే పారిపోయిరి. శనివారమునాటిరాత్రి మొదలు సోమవారము నాడుదయమునరకును వారు కాలికాపు కురవకండు రాజమగ్గమునకు తూర్పుననున్న అడవిలో దాగియుండి అడవి మార్గములగుండెలరవాడు తాలూకాలోనున్న ఏదాంతక రాంసమునకు మార్చి 1 వ తేదీ మధ్యాహ్నమునకు పోయిచేరిరి. పొంచట నొకయింటికిపోయి యొకతుపాకిని పుచ్చుకొనిరి. అంతలో సంగడిపురము పోలీసు స్టేషనులోని సభినన్నెక్క రాగుంపును తారసిల్లుటచే వారొకగుట్టపై నెక్స్ ఆలస్లూ రాంసములో నొకదేవాలయమున దూరిరి. సదినెన్నెక్కరు దానిచుట్టును కావలిబెట్టి కరువకుండులోనున్న పోలీసు ముఠారింటెండెంటు ఆర్. హెచ్. విచికాకు గారికి రెండు వార్తలనుపెను. ఆతంతినా సాయంకాల మాటుగంటలకు చేరగనే 10 మందిని వెంటబెట్టుకొని ఇన్నెసుగారును విచికాకుగారును బయలుదేరిరాత్రి 8 గంటలకు ఆలస్లూరును చేరిరి. పోలీసు ఇన్స్పెంటు సూపరింటెండెంటు జె. ఇలివిటు గారు 8-30 కు అచటికి చేరిరి. కరువకుండు నుండియు పండిక్కడునుండియు నారాత్రియే పోలీసు వైద్యములువచ్చి చేరెను. 2 వ తేదీ యుదయమున గుంపుదాగి యున్న దేవాలయముపై పోలీసు సేనలు తుపాకులను కాల్చి వారంభించిరి. పోలీసువారు 70 మందియుండిరి. 2 గంటల సేపటిలో గుడిలోని గుంపు లాంగిపోయినది. వారిలో నలుగురు చాతురై. ఒకనికి గాయములు తగిలి పట్టుబడినది. కాని స్తేబుల కిద్దరికి బలమైన గాయములు తగిలినవి. ఈ రీతిగా వీరు గుంపు లాంగిపోయినది. వీరొక హిందూవునకు మాత్రము కొద్దిగా హానిచేసిరి గాని మరియెట్టి హత్యలనుచేయలేదు. వీ. రాజగోపాలాచార్యుడు. ప్రభుత్వమువారి కార్యదర్శి.

ఆంధ్రవిద్యాధి మహాసభ.

అయ్యో, ఇదివరలో ఈ సభనుగురించి సోదరులు కొందరు అనేక విధములుగా పత్రికలద్వారా వారి వారి యభిప్రాయములను వెల్లెబ్బి యున్నారు. అందులను గురించి విశేషముగా వ్రాయవలసరము లేదు. కాని వారిలో ఒకరిద్దరు సభను ఏవిధముగానైనను తప్పుక జరుపవలెనని వ్రాసివారు. వారి అభిప్రాయములకు తోడ్పడుటకై ఆంధ్రవిద్యాధి లేలాకో జంకుచున్నాం. వారు వ్రాయుసంగతు లెంతయు ప్రశంసనీయులుగాను ఆమోదనీయులుగాను ఉన్నవి. కో. రాగారికి తోచిన స్థలం దేహములంతగొప్పవికావు. మన సభ ఒకసారి జరిగిచో మన సభయొక్క విధానములను ముఖముఖి నే పరిష్కరించుకొనవచ్చును. ఈ మొదటి పర్యాయము మన వేసంగి నెలవులలో ఆంధ్రకాన్ఫరెన్సుతో బాటు జరిపి మన సందేహములను నివృత్తికేసికొని సోదరులలో 2 ముందు ఆమోదప్రకారము విధానముల సేర్పరుచుకొనవచ్చును. ఎట్లయినను మనసభను స్థాపించుట ముఖ్యకర్తవ్యము. 22 వ తేదీన ఆంధ్రప్రదేశ్లో సోదరులు వ్రాసిన ప్రత్యుత్తరము లెంతయు ఆచరింపదగినవిగా నున్నవి. కో. రాగారు నెలవు ఇచ్చినట్లు రాజకీయాంశములను మహా జనసభవారికివిడిచివెట్టినను మతసాంఘిక విద్యావిషయకరర్పణ జేసికొనవచ్చును. ఆంధ్ర విద్యార్థులందరూ సంతృప్తమునకొకసారి తప్పుకనమావేశము ఒక చోటకావలెను. మన మందరూ ఏకగ్రీవముగా ఆసభలో సామ్రాజ్యాధికారులకు ప్రస్తుత మెకోపోయ్యుధములో సహాయము చేయ నీధముగా నున్నామని తెలియపర్చవలయును. అప్పుడే మనము మన పూర్వులయొక్క సంతాన మగుదుము. సోదరులారా! ఈ విషయమును తేలికగా పోషియ్యకుడు. మీరనేక చరిత్రలు చదువుచున్నారు. అనేక సంగతులు వినుచున్నారు. దేశభక్తియు మాతృభాషాగౌరవము గాజభక్తియు మీహృదయములయందు నాటుడు. ఈవిషయములు మనకొకరు బోధపర్చుచున్నారేమి. లేదటిఆంధ్రమహాజనసభ తోబాటు మనభజ జరిగినప్పుడు మనకలగలగు ఉత్సాహము సంతోషము కార్యాచరణాసక్తి మీరే అప్పుచేసికొనగలరు. రాజప్రతినిధి సుబ్బారావు.

నాగ రత్న వస్త్ర ప్రదర్శన కాలయం నియ్య బడిన పతకము.
గొప్ప గొప్ప వారి చే వేన డేలు యోగ్యతా పత్రములు పొందిన
అమృతాంజనము అన్ని నైపులకు పరమామృతము

అమృతాంజనము

అమృతాంజనము
అమృతశబ్దమాదినిగల
మాయమందుగాదు.
పొలియింట నుండ దగినది.
వేలకువేలు సీసాలు విక్రయము.
అన్ని చోట్ల విక్రయింపబడుచున్నది.
నగలుమంకులవలన మోసముగలుగును
పంచ భాష చీటి చూచి
కొనిన మోసముగలుగదు

అమృతాంజనము
అంజనశబ్దమంతమునగల
నకలుమందుగాదు.
తలనొప్పులు, నాయువునొప్పులు, పార్శ్వ
పునొప్పులు, కీళ్ళనొప్పులు, పక్షవాతము,
వాపులు, గాయములు, పుండ్లు, దగ్గు
వీని కన్నిటికి అమృతమువంటిది.
చక్కని డబ్బితో సహా
సీసానికి 8 అణాలు.

వాడని వారుండగు

అమృతాంజనము డిపోవారి బేషధముల ప్రకటన.

దంతమార్లము

పంటినొప్పులకు మంచిపోదుము. నువాసన
గలిగియుండును. వెల స్వల్పము.
డబ్బీ 1-కి వెల 0-2-0 మాత్రమే.

దంతశూలహరి

నొప్పిగలచోట దూదిని మంచులోతడిచి
పెట్టిన నొప్పినిమెలనేనూన్పును.
సీసా 1కి వెల 0-8-0 మాత్రమే.

జీర్ణరసాయనము

ఆకలిలేకపోవుట, అగ్నిమాంద్యము,
మలబద్ధము మొదలగువానికి మంచిమందు.
25 మాత్రలుగల డబ్బీ 1కి వెల 1-4-0

గజ్జికిలైలము

చిన్న పిల్లలకు మంచిమందు. ఈలైలము
నాలుగుపూటలురాచినతప్పకపనిచేయును.
డబ్బీ 1కి వెల 0-3-0 అణాలు.

పగుళ్ళకు లైలము

అలకాస్య, అలచేతులు, చర్మమ,
కారకమువలనను శీతగాలివలనను కుగిలినను
కారుటయు, జలపుట్టుటయు సంభవించును.
ఈలైలమును రాచిన పగుళ్ళుమారి జల
పోయి మంచిచర్మము రాగలను. పగుళ్ళ
నొప్పియు నయచుగను. స్వల్పక్రియము.
వెల డబ్బీ 1-కి రు. 0-8-0. వి. పి. వేరు.

మోహినీ లైలము

మెదడుకు, కండ్లకు చలువజేయును. వెం
డ్రుకలు నునుపుచేయును. కురులుపెరుగును.
5 తులముల నూనెగల సీసా వెల 0-12-0.

మూలశంకకు లైలము

మూలశంకవలన అసనమువద్ద చర్మము
లావుబాని మొలలువచ్చడి యమితబాధగలు
గును. డబ్బీ 1-కి వెల 0-12-0 మాత్రమే.

కలరా మాత్రలు

కలరాతగిలినవెంటనే మందుతీసుట అవ
శ్యకము. కలరాకు బహుశ్రేష్ఠమైనది.
12 మాత్రలు డబ్బీ 1-కి వెల 0-6-0.

తేలు మందు

ఈ మందును కుట్టినచోటరాచిన బాధ
మాయచుగను. ప్రతియింట నుండదగినది.
సీసా 1-కి వెల 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

వజ్రగుళికలు

ధాతుపుష్టికి, బలమునకు, రక్తవృద్ధికి,
శక్తికి, వజ్రాయుధము.
20 మాత్రలుగలడబ్బీ 1కి వెల 1-0-0.

రోషహరి.

ఈధన్యమాను సీటిలో గట్టిగా కలిపి
పట్టించిన, రోషములు తెండు నిమిషముల
లో మొదలంట రాలిపోవును. దీనివలన
చర్మము నలుపెక్కను. మంటయుండదు.
డబ్బీ 1-కి రు. 0-8-0. వి. పి. చో 0-12-0.

తామర లైలము

తామర, తీట, ఏనుగుగజ్జ, దురద, రసి
కారుట మొదలగువాటికి మంచిమందు.
డబ్బీ 1-కి వెల 6 అణాలు మాత్రమే.

జ్వరహరి

చలిజ్వరము, విమళజ్వరము, మన్యజ్వరము
మొదలగునను జ్వరములకుదివ్యోషధము
సీసా 1కి వెల 0-12-0 అణాలు.

కర్ణశూలహరి

5,6 బొట్లను చెవిలోపొసిన బాధతగ్గును.
మంటయుండదు. త్వరలో మాన్పును.
సీసా 1కి వెల 0-6-0 అణాలు మాత్రమే.

సుఖబోగి మాత్రలు.

కొరుకు సనామేహములకు ఈమాత్రలు
బాగుగ పనిచేయును. వీనిని తినుచువుండు
పడిన చోట సుఖబోగిలైలమును రాయవల
యును. ఇవి రక్తశుద్ధికి మేహకారక బా
ధ్యములకు కూడ చాల ఉపయోగకారి.
20 మాత్రలుగల డబ్బీ 1-కి వెల రు 1-0-0.

సుఖబోగి లైలము

డబ్బీ 1-కి రు 1-0-0. వి. పి. సహా 1-4-0
విధములన్ని ప్రణములకును, కొరుకు
పుండ్లకును ఈ లైలము ఉపయోగించును.
ఈలైలమును రాచిన పుండ్లు మానును.
లోపలికి మాత్రలను తినవలయును.

అమృతాంజనము డిపో, తె

గంగా, ప్రేరిరోడ్డు, పోర్టు బొంబాయి. ఈ, ఓ, డి, తంబుళెట్టి వీధి, బార్డిటవును, మద్రాసు.

FOREIGN TELEGRAMS.

(REUTER'S AGENCY).

WAR NEWS.

THE GREAT
EUROPEAN WAR.
GREAT BRITAIN.

The German Blockade.

British and French Notes to U. S. A.

LONDON, March 3.

WASHINGTON.—The British and French Ambassadors have presented to Mr. Bryan notes with reference to the blockade of Germany.

German to Reply to the American Note.

AMSTERDAM.—The German reply to the American note, which is now of little interest in view of the Allies' declaration of a blockade, is highly argumentative. It accepts most of the proposals but subject to all sorts of conditions, and adds others.

The Admiralty Thanked.

By the Chamber of Shipping.

The Chamber of Shipping has thanked the Admiralty for the vigilance of the Navy in protecting seaborne trade, which is now being carried on with little greater risk than in peace time.

Workers and the War.

Marked Effect of Chancellor's Appeal.

LONDON, March 3.

Mr. Lloyd George's speech has had a marked effect on the workers throughout the country, and any differences are being rapidly settled.

Universities and the War.

Premier 'on Graduates' Magnificent Response.

LONDON, March 3.

The House of Commons to-day passed the second reading of the Bill giving the authorities of Oxford and Cambridge powers to deal with the situation created by the war. Mr. Asquith dwelt on the great effect of the war on the Universities, six thousand members of which were serving in the ranks and two-thirds of the under-graduates had volunteered for service. Considering how much of the flower of Great Britain's youth was attending the Universities, this was a magnificent response to the nation's calls. Mr. Asquith said that of eighty-nine Oxford Blues of 1913-14 eighty were serving. (Cheers). Athletics had been suspended and many of the University buildings given up to the Military. Mr. Asquith paid a warm tribute to the under-graduates who had undertaken their patriotic duty in a serious spirit and not in the spirit of sport and adventure. This, however, involved the Universities and Colleges in serious financial straits. The Bill did not call on the Public Funds, but enabled the Universities to draw on the future for present necessities.

Mr. Walter Long, concurring, paid a striking tribute to Mr. Asquith and said that Oxford had reason to be proud of the great part he was playing in Britain's history at the present time.

Decrease of Crime
Judges' Remarks.

LONDON, March 3.

Judges opening the Criminal Court, have remarked that a very agreeable feature of the national struggle is the diminution of Crime. Prisoners number only one-third of the average for some years, and vagrancy statistics show a great decrease.

The Recent Naval Engagements.
Vice Admirals' Despatches.

LONDON, March 3.

The "London Gazette" publishes Vice Admiral Sir David Beatty's and Vice Admiral Sir Doveton Sturdee's despatches regarding the North Sea and Falkland Islands engagements.

The North Sea Battle.

Sir David Beatty reports that the ships present were the "Lion," the "Princess Royal," the "Tiger," the "New Zealand," the "Indomitable," the "Southampton," the "Nottingham," the "Birmingham," the "Lowestoft," the "Arethusa," the "Aurora" and the "Undaunted" and destroyer flotillas.

At 7-25 in the morning a flash of guns was observed and the "Aurora" reported that she was engaged. Sir David Beatty immediately altered his course and increased speed to 22 knots. He ordered the light cruisers and destroyers to chase, get into touch and report movements of the enemy. Reports were immediately received that the enemy consisted of three battle cruisers, the "Bluecher," six light cruisers and a number of destroyers.

The battle cruisers worked up to 28½ knots. A description of the chase and manoeuvring for position follows. The "Lion" made the first hit on the "Bluecher," which was No. 4 in the enemy's line at 9-9 and the "Tiger" opened on the "Bluecher" at 9-25, the "Lion" shifting fire to No. 3 at 18,000 yards. This ship was hit by several salvoes. Soon after the "Princess Royal" and the new Zealand opened on the "Bluecher" and No. 3. Our flotilla of cruisers and destroyers had dropped from our beam to port quarter to prevent their smoke from fouling our fire but the enemy's destroyers threatening to attack the "Meteor," the Division passed ahead. At 9-45 the "Bluecher" showed signs of suffering severely and the enemy Nos. 1 and 2 were also on fire.

TELEGRAMS.

The enemy's destroyers emitted vast columns of smoke to screen their battle cruisers and, under cover of it, the latter altered their course, increasing their distance from our line. Their destroyers again showed signs of attacking, but the "Lion" and the "Tiger" opened fire on them and compelled them to retire.

At 11-3, owing to injury, the "Lion" fell out of line, and Admiral Beatty transferred his flag to the destroyer attack. When he rejoined the squadron at noon it was retiring. He boarded the "Princess Royal," where Captain Brock reported that the "Bluecher" had been sunk, that the enemy battle cruisers had continued their course eastward in a considerably damaged condition, and also that a Zeppelin and a seaplane had endeavoured to drop bombs on the vessels, rescuing men from the "Bluecher."

The "Lion" and the "Tiger" were the only ships hit.

The honours gazetted in connection with the above include Captain Brock, Companion of the Bath, and Lieutenant Peters, of the "Southampton," Distinguished Service Order.

Falkland Islands Engagement.

Vice Admiral Sturdee's report shows that the engagement opened at 12-47, but, owing to the Germans scattering, the action developed into three separate encounters.

First, the "Invincible" and the "Inflexible" followed the "Scharnhorst" and the "Gneisenau," which twice altered their course in an endeavour to escape, causing suspension of firing and a fresh chase.

At 3-30 the "Scharnhorst's" fire slackened and one shell just shot away her third funnel. Some of her guns were not firing. The effect of our fire became more and more apparent in the smoke from fires and escaping steam. Sometimes a shell would cause a large hole to appear in her side through which could be seen a dull red glow of flame. At 4-4, with flag flying she suddenly listed to port, the list increasing till she lay on her beam ends, and then at 4-17 she disappeared. The "Gneisenau" continued a determined but ineffectual effort to fight the two battle cruisers. At 5-8 her forward funnel was knocked over, resting against her second. She was evidently in serious straits. At 5-15 a shell struck the "Invincible," and this was the "Gneisenau's" last effective effort. At 5-30 she turned to wards the "Invincible" with a heavy list to starboard, and steam pouring from escape pipes and smoke from shells and fires rising everywhere. I ordered 'cease fire', but before the signal was hoisted the "Gneisenau" reopened and continued to fire occasionally from a single gun. At 5-40 we closed in on her and the flag at the foremast was then apparently hauled down, but the flag at the peak continued flying. At 5-50 we ceased fire, and at six the "Gneisenau" heeled over very suddenly, showing the men gathered on the decks and then walking on the sides as she lay a minute on beam-ends before sinking.

Prisoners reported that by the time the ammunition had been expended some six hundred had been killed and wounded. The survivors were ordered on deck and told to procure hammocks and any articles to support them in the water when the ship sank. There were probably two hundred unwounded, but, owing to the shock of cold water, many were drowned close to the boats.

The second action, namely, that between the light cruisers, began at one in the afternoon. When the "Scharnhorst" and the "Gneisenau" turned to port to engage the "Invincible" and the "Inflexible," the "Dresden," the "Nuernberg" and the "Leipzig" turned to starboard to escape. The "Glasgow," the "Kent" and the "Cornwall" pursued them, while the "Carnarvon," whose speed was insufficient, closed with the battle cruisers. The "Glasgow" drew ahead and opened on the "Leipzig" at three, and the "Cornwall" also opened on the "Leipzig" at 4-17. At 7-17 the "Leipzig" was on fire, fore and aft, and the "Cornwall" and the "Glasgow" ceased fire. The "Leipzig" at nine o'clock turned over and disappeared. Seven officers and eleven men were saved.

The "Kent" was ordered to engage the "Nuernberg" at 8-36, and, as a result of strenuous efforts in the engine room, got within range at five. The "Nuernberg" was on fire forward at 6-35 and ceased firing. The "Kent" did likewise, but, as the "Nuernberg's" colours were still flying, reopened fire. Five minutes later, the colours were hauled down and the "Kent" ceased fire and prepared to save life. The "Nuernberg" sank at 7-27. A group of men were waving the German ensign attached to a staff as she disappeared. Twelve were rescued, but only seven survived.

Meanwhile the "Dresden" had escaped. The "Glasgow," the only cruiser with a chance of catching her, was fully engaged with the "Leipzig" for over an hour before the "Cornwall" and the "Kent" were able to come up.

In the third action the "Bristol" was ordered to destroy the enemy's transports. She reported next morning that only two, the "Baden" and the "Santa Isabel" were present, and both were sunk after the removal of the crews.

Captain Luce, of the "Glasgow" is gazetted Companion of the Bath.

Bombs Dropped on a Glasgow Steamer.

LONDON, March 3.

A Glasgow steamer "Dalblair" with cargo of jute from Calcutta reports that off Essex two taubers dropped bombs which, however, missed the vessel and she continued her voyage.

FRANCE.

French Progress.

LONDON, March 3.

PARIS.—A Communique says—In Champagne we hold all the first line of the German trenches from the northwest of Perthes to the north of Beau Sejour and have progressed at several points beyond this line.

TELEGRAMS.

TURKEY.

Khopa Occupied.

By Russian Army.

LONDON, March 3.

The Russian army in the Caucasus has occupied the port of Khopa, the Turkish military base.

Italy and Turkey.

Italian Mails Seized by Turks.

LONDON, March 3.

ROME.—The Turks at Jeddah have arrested an Italian steamship agent and seized the mails he was taking to the Italian Consul.

Italian Government's Action.

The Italian Government has made vigorous representations to the Porte.

AMERICA.

Arrest of Anarchists in New York.

LONDON, March 3.

NEW YORK.—Several arrests have been made in connection with an attempt to dynamite St. Patrick's Cathedral. It is believed that it is part of a widespread anarchist plot to include attacks on millionaires, dynamiting of banks and the inauguration of a region of terror. The Police have been throughout in touch with the movement, and the congregation of eight hundred in the Cathedral included numerous disguised detectives. When a man entered and threw bombs at the altar they rushed and extinguished the fuse and seized the miscreant.

AUSTRIA.

Czernowitz Bombarded.

LONDON, March 3.

A telegram to the "Daily Mail" from Bukharest says Russian artillery near Sadagora has bombarded Czernowitz.

GERMANY.

A New Effort of the Germans to Reach Calais.

LAHORE, March 3.

The "C. and M. Gazette's" Special Cable—London 2nd Mar.—Reports are again circulating in Flanders and Holland that the Germans contemplate a new effort to reach Calais aided by troops from the East.

Short News.

The Clyde engineers who have been on strike have resolved to resume work by a great majority.

A telegram from Laylands, West Virginia, says that 171 miners have been entombed as a result of a gas-explosion followed by fire. Only two have hitherto been rescued, and they are badly hurt.

INDIAN TELEGRAMS

(Associated Press Agency.)

SINGAPORE.

The Singapore Disturbance.

A Press Communique.

We have received by telegram from Delhi the following Press Communique issued yesterday—

Further facts regarding the outbreak at Singapore have now come to hand, which leave no doubt as to its serious character. Reasons for the disturbance are still somewhat obscure, but the trouble would seem to have originated in some discontent aroused in the 5th Light Infantry by certain promotions among the Indian ranks. This appears to have engendered a spirit of disaffection, which was brought to a head by the impending departure of the regiment for Hongkong. It is satisfactory to be able to record that, even then not more than half of the 5th Light Infantry, a regiment with a distinguished record of loyal service, were implicated. The disturbance broke out without warning about 3 p.m. on the 15th February, but, owing to prompt measures taken by the local authorities in at once calling on and mobilizing all the available resources and accepting the timely assistance offered by the ment of war in the port at the time, the outbreak was at once localised and the situation was well in hand by the morning of the 18th Feb. The Local Volunteers who happened to be in camp rendered especially good service as also did other civilians and the armed constabulary. The Sultan of Johore at once offered the services of his land forces, which were of assistance in dealing with the bodies of rioters who had crossed to the mainland. The malcontents took possession of the barracks for the night, a position from which they were expelled next morning, when they dispersed, breaking up into small bands with the idea of escaping to the mainland. The arrival of British troops on the 20th February set free the naval contingent, who re-embarked, and, thought the rounding up of stragglers still continues, the outbreak has been finally quelled and the situation remains practically normal. Of the rioters only 554 men of the 5th Light Infantry have not been accounted for. The remainder, other than those who remained staunch, have all either surrendered or been captured. The actual number of killed and wounded amongst them has not yet been reported. The total casualties amongst the civilians and troops operating against them were 43 killed and 19 wounded.

TELEGRAMS.

BURMA.

Falsification of accounts of Messrs Graham & Co

RANGOON, March 3.
The District Magistrate Rangoon to-day continued the hearing of the case against Mr. H. C. Elsey, Departmental Manager of Messrs J and L Graham and Co., who is alleged to have falsified to the tune of over twenty lakhs the firms accounts. Mr. McDonnell said as he now understood the defence to be that the accounts were falsified under the direction from those in charge of the business, he must call Mr. C. T. Graham whom he did not intend to examine previously. Mr. DeGlanville for the defence explained what he meant by falsification was not in the fraudulent sense but that accounts were full of mistakes, entries having been wrongly made all through. They did not deceive Glasgow and caused no loss to Messrs Terham and Co., Mr. J. F. N. Graham was further cross examined and the hearing adjourned to Monday.

The Kyaukse D. S. P. Acquitted.

RANGOON, March 3.
Before the Chief Judge was resumed to-day, at a special sessions of the Chief Court, the trial against W. J. Doveton, D. S. P. Kyaukse, on the charge of having on June 18 accepted Rs 1000 as a motive or reward for forbearing to direct arrest of Maung Ba for having committed the murder of Maung Win. At the middle of the cross-examination of Maung Ba, main witness in the case, the foreman informed the Court that the jury did not desire to proceed further with the case as they did not believe the evidence of the witness. The Chief Judge pointed out to the jury that the only witness as to the payment of money was that of Maung Ba, who, he should tell them, was an accomplice in the offence. According to law they could not accept his evidence unless corroborated on material points. There was not that corroboration. Foreman intimated the jury's unanimous opinion that they could not convict on the evidence of Maung Ba. Doveton was acquitted by Court.

A Dacoit Band Pursued.

RANGOON, March 3.
Mr. Tavy, District Superintendent of Police, with an armed posse has started in pursuit of six Siamese dacoits who are alleged to have, last Monday, fled towards the border, after seriously wounding five men at Maung, to the Eden Kaddah camp, belonging to Shan and taking away with them a double-barrelled shot gun, three Dakmas and foodstuffs. The dacoits were armed at the time with three fire arms and three swords.

CALCUTTA.

The Police Inspector Murder Case.

Bail Refused

CALCUTTA, March 3.
The Chief Presidency Magistrate has refused bail to the eight Bengal youths arrested in connection with the recent murder of Police Inspector Suresh Chunder Mukherjee. Mr. Hume, the Government Prosecutor, who appeared last night for the Crown in this connection, explained that the six arrested youths also belonged to a gang of Madanpur dacoits. The youth, who is alleged to have actually shot the Inspector, has not yet been arrested.

An Alleged Murder Case.

Accused Acquitted.

CHITTAGONG, March 3.
In the murder case where Aditya Nath was charged with shooting dead one Satyendra Nath Sen in an attempt to shoot a witness in the Dacca conspiracy case, Mr. Twidell has accepted the verdict of the majority of the Jury and acquitted the accused.

Judges Differ.

CALCUTTA, March 3.
At the High Court to-day in 'Trading with the enemy' case before Justices Beachcroft and Greaves, the former found the accused Indra Chandra guilty on two counts and latter on one. The sentence of imprisonment was remitted and fines reduced to Rs. 1000 on each count. The case is to go before the Chief Justice in consequence of the Judges differing.

PUNJAB.

A Smart Shock of Earthquake.

LAHORE, March 3.
A smart shock of earthquake was experienced here a few minutes after seven this morning.

A "Press Act" Case.

Special Bench Enquiry

A special bench of the Punjab Chief Court consisting of Chief Justice Sir Alfred Kensington, Justice Sir Donald Johnstone and Justice Rattigan heard to-day an appeal filed by Farooq Ali, keeper of "Comrade and Hamdard" press at Delhi, against forfeiture of its security of Rs 2000. Mr. Beechy, advocate, with Mr. Asitani, barrister, Delhi, appeared for the appellant and the crown was represented by Mr. Bevan Petman, the Government Advocate. Mr. Beechy for the appellant said that the order of forfeiture of security was based on the ground that a certain article in "Comrade" of September 26, 1914, had a tendency to excite disaffection against the Government of India and the crown, but there was not a word in the article about the Government of India and the King. It was a criticism of the policy of the British Foreign Minister, with regard to Turkey and was a laudable effort to discover the causes of estrangement between Turkey and Britain and to suggest measures for effecting an approachment. After Mr. Beechy had finished his address to the Court on the general legal aspects of the case, Mr. Muhammad Ali, Editor of the "Comrade", commenced

TELEGRAMS.

his explanation of the passages in the articles which were objected to by the Crown. Mr. Muhammad Ali put in defence of the position taken up by him in the article. He refused the interpretation put upon certain passages by the Government and said they were absolutely harmless and written with the best of motives. It was, he said, unfair to say that the article, as a whole excited, any disaffection against the Government. Muhammad Ali had not finished when the Court rose for the day.

SIND.

Sukkur Barrage and the Rohri Canal.

A Conference.

KARACHI, March 3.
Much disappointment was caused in Sind when last year it was given out that the Government had postponed the Sukkur Barrage and Rohri Canal. Some even said that the scheme had been altogether given up, but the public will be glad to learn that the Government have not lost sight of it. A Conference is to be held at Sukkur by the end of next week at which the Inspector-General of Irrigation, the Chief Engineer with the Government of Bombay, the Superintending Engineers of the Indus left and right banks, the Chief Engineer of the River Indus Commission, and other Engineers will sit to consider the desirability of a Barrage and Canal below Sukkur.

BOMBAY.

The Late Mr. Gokhale.

Condolence Meetings.

POONA, March 3.
Two largely attended meetings were held in Poona city this evening for the purpose of expressing feelings of regret universally felt here at the untimely death of the Hon. Mr. G. K. Gokhale and expressing condolence with his daughters and relations. One meeting at which His Excellency Lord Willingdon spoke was held in Kirloskar Theatre. The overflow meeting which commenced a little later was held in the new English School, an adjoining building. Both were crowded, the latter meeting at which Professor Fraunpfe, Principal of Fergusson College, presided, being mostly attended by students and Professors of the local schools and colleges. Speaking at the Kirloskar Theatre H. E. the Governor paid tribute to the memory of the deceased gentleman whom, His Excellency remarked, he had come to look upon as a personal friend during the two years he had been in India. That he could be ill spared at such a time was evidenced from the fact that no less a personage than His Imperial Majesty King George had telegraphed his condolences and sympathy (an announcement which evoked loud applause). Continuing, His Excellency said that Mr. Gokhale had died at the age when he would be expected to be in full vigour of his manhood. But he never spared himself even to the day of his death, and it might truly be said of him that he died for his country. He was a man of strong views and a fearless critic, but as a loyal son of India he endeavoured to obtain his objects by strictly loyal means.

Mr. Gandhi, who proposed the first resolution, paid eloquent tribute to the memory of the deceased statesman. The speaker said it would look presumptuous on his part if he were to add to the glowing tribute which H. E. Lord Willingdon had paid to the memory of the deceased patriot. One thing he would like to mention and that was the deep seated religious feelings of the man from which sprang thoroughness which was one of his chief characteristics. He also possessed a conscience, and shortly before his death Mr. Gokhale was called upon to decide whether he should attend certain conference. After much deliberation he decided to do so in the interests of his country though at a grave risk of his life. Resolutions, forming committees to collect subscriptions, were proposed at both the meetings and passed.

The Wheat Export Question.

BOMBAY, March 3.
Sir Shapurji Broacha writes to the "Times" of India, arguing that the prohibition of wheat from India is neither politic nor expedient. He says the one crop which is large, if not the largest, and most paying this year is wheat. Prohibition of export will not affect rice, and the wheat export trade this year must bring direct wealth to the Punjab and the North West Frontier province, beyond dream of avarice to and indirectly to the whole of India.

The Bombay Chamber of Commerce
Chairman's Reference to the Budget.

BOMBAY, March 3.
In the course of his presidential review at the annual meeting of the Bombay Chamber of Commerce this afternoon, the Chairman of the Chamber, the Hon. Mr. Marshall Reid, referred to the budget and said:—I have no hesitation in saying that the capable and courageous manner in which the Government of India have dealt with a position of great difficulty must commend itself to us. We could not have complained if they had decided to resort to additional taxation as a temporary measure, though we should probably again have had to complain that temporary measures had drifted into permanency. The prospect, or rather possibility, of a crore of rupees loan is not likely to be received with much enthusiasm in many quarters, particularly by our local bodies who did none too well with their last year's flotations, but the Finance Minister has reserved to himself absolute direction as to when and how the money will be raised, if indeed it is raised at all in India. For my own part I should prefer to see him resort to the London market to an even greater extent in this particular year. The time has surely come when our countrymen must realise that investments in prosperous, loyal and progressive India are likely to be more secure than in some other parts of the world which are apt to suffer from political and geological disturbances. The mere reassurance of sterling exchange has stood the test of two crises in eight years. I think we may rea-

TELEGRAMS.

sonably expect that India, with its extraordinary variety and distribution of crops and with its great agricultural and commercial vitality will suffer from war to a lesser degree than most others and will be ready to avail itself of new openings when more normal conditions prevail.

Industrial Progress.

Referring to the question of enemy trading, Mr. Marshall Reid said—Whereas we insist that Prussian militarism must be crushed at any cost, it should not be our wish—and it cannot be for the good of the world—that German industrial and commercial enterprise should be annihilated, and it cannot be annihilated, however much we may wish it. Exceptional opportunities are now being afforded to the Empire to make itself independent in many directions of those who are now our enemies, but it is of vital importance that we should not blind ourselves to the fact that industry and enterprise must prevail from whatever nation they may spring. We in India have nothing to complain of in the past, for Germany and Austria have paid us a fair price for over 20 million sterling of raw material in a year, and have only asked us to take half that value of manufactured goods from them. Unfortunately, we in India are not ready to take all the advantage we might of the present opportunity. Only two or three out of all our provinces are equipped with a Department of Industries, and whereas I agree with those who seek some measure of protection for promising industries during their infancy, it would be contrary to the economic policy to which the Empire has in the past owed so much, to claim protection for an industry merely because it is indigenous. I hope the war will be over long before we can, in our necessarily slow scale of progress, develop the resources of the country to any material extent in this respect; but it will be a great misfortune if we cannot in the meantime lay the foundations of industrial progress on a border basis.

Military Service for Europeans in India.

The Hon. Mr. T. W. Birkett, who is the new Chairman of the Association, referred to the suggestion of the Burma Chamber of Commerce that compulsory military service should be instituted for Europeans in India. "The question," he said, "is, of course, intimately associated with volunteering, and, our Chamber some years ago expressed its opinion that in the interests of the State, every European should be trained to arms, and that if this end was not attained by volunteering, then it would be necessary to take other measures. Further measures bring us, of course, to some form of compulsory training, and, while an inquiry is certainly called for, speaking personally, I am not quite sure whether this is the right time to press our views on the Government of India."

New Secretary to the Bank of Bombay.

Sir James Begbie, Secretary of the Bank of Bombay, retires this month. He will be succeeded by Mr. R. Aitken.

Mail Steamer.

It is not expected that the P. and O. boat "Neillore," with the next home mails, will reach Bombay until Wednesday, but no official information is yet available.

VICEROY'S CAMP.

Sara Bridge Opened.

The Bridge Christened 'Hardinge Bridge'

Viceroy's Camp, March 4.

H. E. the Viceroy opened Sara Bridge to-day inaugurating direct railway passenger communication across Lower Ganges. There was a large gathering. The bridge is named Hardinge bridge.

His Excellency's Speech.

The Viceroy declaring the bridge opened referred to the early history of railways in Bengal, then, in detail, to the Engineering difficulties of the Lower Ganges bridge. The new bridge gave direct communication with the district which had, under rule and tea, largest areas in the world. He looked to seeing, as a result of the opening of the Lower Ganges bridge, great development of railway facilities of the Northern Bengal and Assam. The "Emden's" activities had drawn attention to the need for direct railway communication with Burma, and he hoped that the new line to Gauhati in Assam would form part of a line to Burma. He was glad to announce that a strong party of Engineers was in the field engaged in the work of survey. The Viceroy after reference to the Engineering difficulties in the course of which problems, unique in Engineering, had to be faced, congratulated Mr. Gales, the Engineer in charge, upon the successful accomplishment of taste and paid tribute to his staff and also to Dr. Bishop, Medical Officer, for the success in dealing with two Cholera outbreaks. In conclusion the Viceroy announced his pleasure at allowing the bridge to be named after him.

After breakfast with the guests, H. E. the Viceroy left, by a special train, for Calcutta, the Governor of Bengal following later.

SOUTH INDIA.

Travancore Legislative Council.

TRIVANDRUM, March 4.

The Travancore Legislative Council met at 12 noon to-day. Police regulation Amendment Bill, Opium Bill, and the Motor Vehicles Regulation Amendment Bill, became law as regulations 3, 4 and 5 of 1915 respectively. A bill to amend the Cattle Trespass Regulation was introduced and its principle affirmed. Council broke up at 12-15.

సమకాలికాభిప్రాయములు

ప్రభుత్వము పట్ల బాపయ్యగారి సరమండనితోత్సవము.

1908 మార్చి 9 వ తేదీన జేర్రాజు పెద్దబాపయ్యగారు పుట్టినది. కాని వారి యాద్యతీయ పరిశ్రమితము ప్రభుత్వములలో సంస్కరణాభిమానులగు నెల్లరి మానసము లందును నిలిచి నుండునామను బురికొల్పబడుచున్నది. వారి ముందుగా ధిక్తిచే ప్రతిరక్షణమున వారు పనిచేసియుండిన పట్టణములందు పరమపద దినోత్సవము గావించు బడుచున్నది. తిరిగి యాగంపల్లిగ్రామము నుండియు జరుపబడునని నమ్ముచున్నాము. ఉద్వేగము నుండునట్లు భావింపవలెను; కాని యాద్యతీయమునకు దగినఫలమును బటయుట దుర్బలము. బాపయ్యగారి చిహ్నాంతము, ఆమితోత్సాహము, పరిశుద్ధవ్రతము, అద్భుత పతీకగణకీర్తి, వారి సేవాత్రిము సంబంధముగ గలిగియుండిన వారికిని సువ్యక్తములందు యుండెను. మహాపురుషుల సంవత్సరోత్సవములు జరుపుట వారిని ననుకరించి వారి సుచారిత్రముల బడయుటకై యుండును. ఇదంతయు బాపయ్యగారి ధర్మజీవనము మనల నుత్సాహభూతులగు జేయుగాక! ప్రాసంగిక శ్రద్ధములను సరకునీయక ధర్మమునందే దృఢముగనిలిచి పోరాడిన యా మహాసీయని త్యాగశీలత మనలను త్యాగశీలరక్షణి యాశ్చర్యకరమునందు నియుత్తులజేయుగాక! ఆధ్యాత్మికాభియానముల నెడదొడగొనక పాఠశాల గార్యోత్సాహముల బురికొల్పి సవాత్త్వి గాముల జేసెను. వారెల్లరు అమితోత్సాహభూతులగుచు నదా గుర్తించుచు నిత్యోత్సాహముతోగూడ బ్రాహ్మధర్మవ్యాపకమునకును సంఘసంస్కరణమునకు పాటుపడుచు జేర్రాజు జేయుచు గాక!—అని ధర్మసాధని ప్రాయశఃన్నది.

శ్రీ గవర్నరుగారి పర్యటనము

వెల్లూరు మార్చి 1:— నేడు మధ్యాహ్నము శ్రీవారు శ్రీవాణిపాటా చిత్తూరు జిల్లాల విద్యాకాళాభివృద్ధి ముచ్చటించిరి. రాత్రి 10-30 గంటలకు శ్రీవారు కాల్వూడి రైలుస్టేషనుకు విచ్చేసిరి. ఆచటనుండి వెద్దతెనుమిద సైపలు బండిలో రాత్రి 2-15 నిమిషములకు బండిలో తిరుపత్తురుకు వెళ్లిరి.

తిరుపత్తురు మార్చి 2:— నేడుదయమున తెలతెల వారుయొడగ శ్రీవారిచిటికి విచ్చేసిరి. పురపాలకసంఘాధ్యక్షులగు పి.బి.ఎస్.కృష్ణస్వామి పిల్లగారు శ్రీవారికి రైలుస్టేషనువద్ద స్వాగత మొసంగిరి. ప్రభుత్వమువారి యుద్ధానవనమున జేయబడిన ప్రత్యేకపు పందిరి కడకు శ్రీవారువిచ్చేసిరి. ఆచట స్వాగత పుష్పానుమన పాలకసంఘమువారు సుదర్శించిరి. సుబు కలక్టరు ఎ. మెకు. జి. సి. టాంపుగారు మున్నగు మంత్రీగు లందునూ సభకు వచ్చియుండిరి. పిమ్మట శ్రీవారులు నడిచిరి. ఇదిగోరు గవర్నరు లెవరు నిచటికివచ్చి యుండలేదని మీరు వాడివిలిచి, మీపట్టణము సావాజీ కళివృద్ధి నొందుచున్నది. పాలకసంఘము వారి కార్యాలయ ముందిరము సరిపడియుండ లేదని విషయము నిశ్చయమే యగును గాని ప్రస్తుత సమయమున మీరీ విషయమును ధాతాపమున వెనుక పెట్టుటయే కర్తవ్యము. మీపట్టణమున మహామారి వాడ యధికముగ తటస్థించుచున్నది. కానిని నివారించుటకు పాలకసంఘాధ్యక్షుడు లొంగుచున్న ప్రయత్నములు ప్రశంసనీయుము. పట్టణమునింకను వెంచి వికారప్రదేశములలో కేటలు కట్టుట నలన నీవాధికారి నివారించుటకు మీరుచేయు ప్రయత్నములు పొరపట్టకాభివృద్ధిచే నంగీకరింపబడి ప్రభుత్వమువారికి జేరగ నే తగిన సహాయముచేయబడు విషయ మాలోచింపబడును. తిరుపత్తురు చాలావారోగ్యకరమగు పట్టణము. నీటికనలేచాల సమకాలముగనున్నది 1888 వ సంవత్సరమున లేపానోగారు ప్రాసరి. అప్పుడు బాసంఖ్య 12 వేలు మాత్రముండెను. ఇటీవల జనసంఖ్య హెచ్చుటవలన వారోగ్యమునకు భంగముకలిగినది. పాఠశాల మందిరము గూర్చి యుక్త సమయమున సహాయము చేయబడును. అని శ్రీ వారు నడిచిరి. పిమ్మట శ్రీవారికి ఛాయాపటము తీయబడినది. పిమ్మట శ్రీవారు పాలకసంఘమువారి హోద్యాలమును చూచిరి. ఆపాఠశాలలో నెడమ తక్కువగనున్నట్లు కనబడినది. పిమ్మట పాలకసంఘమువారి వైద్యశాలను చూచిరి. ఆకట్టడము లే వియు నుండునట్లుగా లేవు. పిమ్మట శ్రీవారు మరల రైలుస్టేషను కేగిరి.

ఒంగోలు పశువుల ప్రదర్శనము.

మార్చి 1 వ తేదీ:— నేడుదయమున పశుపరీక్ష పూర్తియైనది. నేడు సాయంత్రములో ప్రదర్శనము ముగిసినది. సాయంత్రమున చాలమంది జనలు సమావేశమైరి. గౌ. ఏ. జి. కార్యద్యాయ బహుమతులనుపంచివెట్టిరి. పశువులు తక్కువగ వచ్చిన లోపముకొట్టితిప్పు తక్కిన లోపములెవ్వియు లేకుండ నీ సంవత్సరము ప్రదర్శన మునుకాలముగ జరిగినది. అధ్యక్షులగు ఎం. కృష్ణారావుగారును కార్యదర్శియగు ఎం. ఎం. సింహముగారును ప్రశంసా పాత్రముగ పనిచేసిరి. ప్రదర్శనాపకముగు బహుమానముల విమర్శము రు.1000 నిమ్మటయే కాక ఏడు ప్రత్యేక బహుమతులు గూడ జోసగ బడినవి. ప్రత్యేకమైన ఎద్దునకును ఆవునకును చెన్నరాజు ధాని ప్రభుత్వము వారెర్పరిచిన 2 స్వర్ణపతకములును వంగవోలు తాలూకా కైతులకే వచ్చినవి. ఎద్దునకు గాను సి. రాఘవులునకు, ఆవునకు గాను సి. నరపురెడ్డికిని ఆబంగారుపతి కను లియ్యబడినవి. వెనుకటి ప్రదర్శనములలో బహుమానమును బడయని ప్రత్యేకము (బ్రాహ్మజీయులు) ఆబోతునకు కోటిలింగముగా కేర్పరిచిన (బ్రాంజి) ఇత్తడి పతకము కరవాడి నివాసియగు మన్నే ఆదివారాయణయ్య కొనుగబడినది. రి పండ్లు వేసి (వ్రతస్థులైన ఎద్దునకు డి. మార్కం-కేయకాస్తూ) లవా కేర్పరిచిన రజతపతకము నేంకటస్వామి కియ్యబడినది. చాలవట్లువేసిన నుంచికోడెడు కాస్తూలవారి కొమారు డేర్పరిచిన రజతపతకము మన్నే రామయ్యకియ్యబడినది. మంచిపాలపాద్యుగు గల ఆవున కేర్పరిపబడిన 80 రూపాయల బహుమానము గండి వీరాస్వామి కియ్యబడినది. ఎక్కువ బహుమతుల నందుకొనినవారి కిమ్మట కేర్పరిపబడిన అధ్యక్షునిపతకము చింతారపురెడ్డి కియ్యబడినది. నరపురెడ్డికి మొత్తము 210 రూపాయలును ఒక స్వర్ణ పతకమును బహుమానము లభించినది. ఇంకను ఎక్కువసంఖ్యగు పశువులను వెంచువారికి కొందరికిని మంచిరకముల పశువులను కలిగించు వారికిని 1080 రూపాయల విలువగల బహుమానములు ధనరూపముగ నొసగబడినవి. మొత్తము 155 బహుమానము లియ్యబడినవి. వీనిలో వంగవోలుతాలూకావారికి 149 బహుమానములును కందుకూరుతాలూకావారికి 5 బహుమానములును బాపట్ల తాలూకావారి కొక్క బహుమానమును ముట్టినది. బాపట్లనువారోగ్యగారను విషయంగరమురాజుగారును రామబాగురాజుగారును చల్లపల్లి కుమారరాజుగారును. పూర్వరే వి. సి. యస్. గారును కొయ్యంబుత్తురు వ్యవసాయక కళాశాలలోని సి. ఉడ్డుగారును గౌ. రావు బహద్దరు. వి. కే. రామానుజాచారిగారు దివాను బహదూరు. సి. శేషగిరి రావుగారు ఖాన బహదూరు హబీబుల్లా సాహేబుగారును, డి. వేంకట్రావు గారును ప్రదర్శనమునకు గాజులమికి చింతించు తలెచి వారలంపిరిని బహుమానము తొనగుటకుముందు కృష్ణారావుగారు నుడిచిరి. పిమ్మట కార్యదర్శిగారు బహుమానముల నొసంగిరి. బహుమానముల నొసంగుట కొకగంటవట్టింది. ఆయన వారితోసిటుల ముచ్చటించిరి. లెక్కలవలన పశువులు 2 కోట్లవరకు వంగవోలు తాలూకా లో పాచ్చి న కని తెలియుచున్నదిగాన పశువుల సంఖ్య డి. జి. యెం. మున్నదను భయమున కవకాశము లేదు. పశువులతో పాటు, సాగుబడి భూమి విస్తీర్ణముగూడ 281 లక్షల యకరములనుండి 320 లక్షల యకరములవరకును పెరిగినది. కాన పశువుల యుపయోగమును ప్రాముఖ్యమును స్పష్టమగుచున్నది. పశువుల వంగడము డి. జి. యెం. చతురదానిని ప్రభుత్వమువారు చేసెదరు. ఇందులకొక డిప్యూటీ కలక్టరు ప్రత్యేకముగ నియమింపబడును. పశు కాస్త్రవేత్తను గూడ నియమించుట కాలోచనలు జరుగుచున్నవి. ఈ యుద్వ్యోగములాలై నెలనుండి పనిచేయ వారంభించెదరు. ఈలోపున నీ విషయమున కాంక్షనుగారు చూపించిన లోపములను సజరించుటకు ప్రయత్నింపబడును. మంయు నొక ప్రాంతమువారు మరియొక ప్రాంతమునకు నచటి వారిచటికినిచ్చి ఆయావోట్ల నవలంబించుట మార్గములను యూరోపు దేశము నందు కలె నిచట ను గూడ మీరు గ్రహింపదగును. మిలో కొంతవర కనుభవముకలవారిని కంగాయునునకు పుష్పి ఆచటి నీతిగతులను కనుగొనుటనుంచిది. ఈప్రదర్శనములవలన నష్టములేదా లేదా యనువిషయమున నింకను భిన్నాభిప్రాయములు లేగలేదు. ఆయన నిట్టి ప్రదర్శనములను జరుపుటయే యుక్తమని నేనుతలంచుచున్నాను. ఇది లాభకరములు కావన వారైనను వీనిని మానుట కంగీకరింపరని నేను తలంచెదను. ఆ నుభవజ్ఞులు సంపార మొనర్చుచు ప్రజలకు బోధించుట యుక్తమని గౌ. శివస్వామయ్యగారు మాచించిన విషయమును గూడ గమనింపదగును. అనికార్యద్యాయదొరగారు నుడిచిరి. కృష్ణారావుగారు దొరగారికి వందనములను తెలిపిరి. శ్రీబాద్రి చక్రవర్తిగారికి విజయాశీర్వాదము ముమ్మారింపబడినది. ప్రదర్శనము ముగిసినది.

వంగవోలులో ఘోషాస్త్రీలకు వైద్యశాల.

మార్చి 1:— గౌ. ఏ. జి. కార్యద్యాయ వి. సి. యస్. జి. యస్. వి) నిన్న సాయంత్రము ముచటికివచ్చిరి. గుంటూరు జిల్లా సబుకలక్టరు జి. యస్. రాయగారు వారికి ప్రేమమద్య స్వాగత మొసంగిరి. ప్రేమనుండి కార్యద్యాయ ప్రదర్శనాభిమానమునకు వెళ్లి పశుపరీక్షను కొంతసేపుచూచి పిమ్మట పశువుల నన్నిటిని చూచిరి. నేడుదయము 9 గంటలకు కార్యద్యాయ ఘోషాస్త్రీల లవైద్యశాలకు కంకుసాపనుచేసిరి. పట్టణపునందడి కడ చొలగియుండంగట్లు వాయవ్య భాగమున దీనిని కట్టించుటకు పులవరేశముచేయబడినది. ఈశంకుసాపనోత్సవము చాల తొందరగా నేర్పరిపబడుటవలన పౌరులు సభకు చాలతక్కువమంది వచ్చియుండిరి. వంగోలుపురపాలక సంఘసభ్యులును నీవాను బహద్దరులు సి. ఆదివారాయణయ్యగారును, యస్. పట్టాభిరామా రావుగారును గూడ సభకు వచ్చియుండిరి. కార్యద్యాయ 9-15 నిమిషముల కవటికి రాగానే కృష్ణారావుగారు స్వాగతమొసంగి శంకుసాపన మొనర్చుడని ప్రార్థించిరి. ఆసందర్భమునకృష్ణారావు గారిటులనుడిచిరి వంగవోలుతాలూకా బోర్డువారి యాధీనమున నున్న వెలగపూడి వానపుసామును 1910 వ సంవత్సరమున ప్రభుత్వమువారు కంగవోలు పురపాలక సంఘమువారి పంజుచేసిరి. ఈ గ్రామసమీపమున రాజమార్గమున నేగు బాటసారుల కన్న చానము చేయుటకు మొదట నీధనము దానము చేయబడినది. కాని ప్రస్తుత మీ యుద్వేగము నెరవేరుట కవకాశము లేకుండుటచే నా సొమ్ము మరియొక ధర్మకార్యముకొరకు వినియోగించుటకు వ్రేకొంపబడినది. దొరతనమువారు 4500 గ్రాంటు ఇచ్చివారు. దీనిలో 1000 రూపాయలు మాత్రమే శ్రుతిచిత్తాస్స గృహ విర్యాణమునకు ప్రత్యేకింపబడినది. ప్రస్తుత మీ వైద్యశాలలో రోగులకు నివాస సౌకర్య మేర్పరప బడతేయగాని క్రమముగ నీమందిరమును వెంచి ప్రస్తుతము మొబరైవైద్యశాల లానున్న కియ్యలనుగూడ వానూతనవైద్యశాలగానికీ మార్చి దానిని ప్రత్యేకము శ్రీలకొరకు నొక పెద్దవైద్యశాలగా చేయు తలంపుకలదు. నిరంతరమున వంగవోలు ప్రజల యెడల జనును గనుబరుచుచున్న ప్రభుత్వమువారు రండులకు వలయు ధనసహాయమును చేసెదరని నమ్మెదనని కృష్ణారావుగారు నుడిచిరి. పిమ్మట కార్యదొరగారు శంకుసాపన మాచించిరి. వారు శంకుసాపనముచేసిన వెండి తాపీపై 1-3-1915 వ తేదీన వంగవోలులో ఘోషాస్త్రీల వైద్యశాలకు శంకుసాపనమును చేసినపుడు గౌ. ఏ. జి. కార్యద్యాయదొరగారికి (వి. సి. యస్. సి. యస్. వి) బహుమానముగ నీతాపీయొసగబడినది ఆతాపీపై చెక్కబడినది. పిమ్మట కార్యదొరగారిటుల నుడిచిరి. ఈధనమును దానము చేసినదాతలగూడ దాని నిట్టి వైద్యసహాయ సత్కార్యమునకు వినియోగించినందుల కంగీకరింతు రనియే నేను తలంచెదను. దేశీయులకు శ్రీలకు వైద్యసహాయము చేయుటకన్న ముఖ్య పరము హిందూదేశమున మరియొకటిలేదు. దీని నెడియో దొరతనమువారు బాగుగా నెగియున్నారు. ప్రపక సంబంధములగు కారణముల వలన హిందూదేశమున యూరోపు దేశమునకన్న మూడు రెట్టధికముగ మరణములు తలస్థించుచున్నవి. వైద్యసహాయము చాలింతలేకుండుటయే దీనికి కారణము. శివుమరణములు యూరోపు దేశమున మెలనకు గురుటను 180. హిందూదేశమున చిన్న పట్టణములలో 200 పెద్దపట్టణములలో 500 వరకును గూడబున్నవి. ప్రజల కార్యోగ్యధర్మములు తెలియబండుటయే ఈమరణములకు ముఖ్యకారణము. ప్రపకసమయములందు బాలెంతోరాండ్రకు పోతించిరి బట్టల సుపయోగించెదరు. వీనివలన నప్రయత్నముగ నీ యంటువ్యాధులకులుకుట కవకాశమున్నది. ఈవిషయముగు సంపూర్ణజ్ఞాన మింకను కొంతకాలము సోయినగాని జనులకు కలగ నీరదు. యూరోపు లో గూడ ప్రాచీన కాలము ముప్రజల యజ్ఞాన మింతకన్నను గూడ నధికముగ నుండెను. పిమ్మట 14 వ శతాబ్దమున డాక్టరు లిస్టరు గారు కొంతమాన్యుకలిగించిరి. తరువాత డాక్టరు పాల్మరుగారు శస్త్రచికిత్సయందు వధికమగు మార్పును కలగజేసిరి. దీనివలన అభివృద్ధికి జ్ఞానాభివృద్ధి ము ప్రధానమని మీరు గ్రహింపగలుగుదురు. వైద్యశాలల వధికముగ నెలకొల్పుటవలన గూడ నీజ్ఞాన మతిశయించుట కవకాశము కలుగుచున్నది. శ్రీలకును పురుషులనుగూడ నివాససౌకర్య మేర్పరచి చికిత్సచేయబడు మిశ్రమవైద్యశాలలో చికిత్సనందుటకునచ్చు శ్రీలకుసంఖ్య చాలతక్కువగా నున్నదని స్పష్టమగుటగాను నుడిచిరి. దీనివలన శ్రీలకువైద్యశాలల ప్రత్యేకముగ నుండలేనను విషయము స్పష్టమగుచున్నది. కాన నీవైద్యశాల యిట్టి సహాయము చేయగలదని నేనుతలంచెదను. వంగవోలు శ్రమకముగ నభివృద్ధి నొందరలసిన పట్టణముగాన పట్టణములో పాటు ప్రతిష్ఠాపనముగూడ నభివృద్ధి నొందగలవని కార్యదొరగారు నుడిచిరి. పురపాలక సంఘాధ్యక్షులగు కృష్ణారావుగారు తొరగారికి వందనములను తెలుపుటకు సభ చాలింపబడినది.

ప్రత్యక్షములు.

మీ నామోదమునకు... 25వ తారీఖున పెనుగొండ కొత్తపల్లి పట్టణములో (డామా కంపెనీవారు పెనుగొండపట్టణములో చిరకాలముగా నిర్మించిన గృహమును ప్రక్కనుండి ప్రవేశించి జారు. ఆహా! రేమి శ్రీకృష్ణవేషము వేసిన బుర్రా రామచంద్రయ్య గారు పొడిన పాటలు ఆటలు మైత్రీమార్గమునండి సముద్రతరంగములు వచ్చినట్లుగా మున్నగు. నానానుదినవేషము వేసిన ముంజాలూరి కృష్ణరావుగారు కాద్రసమునకు వెళ్ళివచ్చి. సత్యభామ వేషము వేసినవారెవరో గాని ఆయన వేషముమీద అగపరచిన టక్కు, బాణాదినముమొదలైన కొన్ని బహుమతులు అందెడి సెర బాణము చూచి లంచములిచ్చి శేరుగొనవలెను. అని కొండ ప్రాంతముండి యొకరు వ్రాయుచున్నారు.

జ్ఞానసూక్ష్మతయ పుస్తక భాండాగారము, చుట్టూరేమేడిపాడు. — ఈ గ్రామమున కింక 1914 సం॥ 10 తేదీన పెనుగొండ నొకపుస్తకాలయము 150 పుస్తకములతో నెలకొల్పి యుంటిమి. ఆంధ్రభాషాభిమానుల యొక్క యొక కమిటీయొక్కయు సహాయమున దినదినాభివృద్ధి యయి యిప్పటికి కింక పుస్తకములతోను 5 వార్తాపత్రికలతోను విరాజిల్లుచున్నది. సదరు భాండాగారమున ప్రత్యేక భవనము నిమిత్తము మాగ్రామ కౌన్సిలర్లు సంగివెట్టి నీరాస్వామి గంగరాజుగారు స్థల ముచితముగా నొసంగినందున భవన నిర్మాణమునకై గ్రామమునకు రు॥ 50-0-0 ల విరాళముగా నొసంగినందున వ్రాయట కెంతయు సంతోషించుచుంటిని. అగడ మాప్రభువులైన శ్రీశివాపురము రాజావారు మా భాండాగారమునకు విరాళముగా నొసంగిన రు॥ 50-0-0 లు యీ భవన నిర్మాణము నిమిత్తమే నిలువ యుండవలెనని. సదరు మొత్తములలోనుంచి ఖర్చు వెట్టి యొకచిన్న నూతన భవనము నిర్మించుటకు టీకాపాటుల మయి పనిప్రారంభింప బడినదని తెలియజేయుట కెంతయు సంతోషించుచున్నాడను. అని వార్తా ద్వారాగా వ్రాయుచున్నారు.

ప్రభుత్వము బులుసు రామచంద్రాపురాను... నీరు కేవలప్రశుభదర్శన వాస్తవములు నిమిత్తమే దేశము నము చేయుచున్నారు. నీరు మాత్రమేనగునాద వచ్చిరి తెలుపుటకెంతయు సంతోషించుచున్నాము. ఏరింట 25, 26 తేదీలలో “వ్యాధానకాశ్రు రహస్యములను” గురించి ముచ్చటించి రాము నూతనముగా కనిపెట్టి కొన్ని కొత్తపద్యములను బోధించి. 27వ తేదీన చాల అంగ సౌభాగ్యము గలవారి, బలమును నూదించి కొన్ని ఆశ్చర్యకరములగు పనులుచేసి సభ్యుల మన్ననలనుపొందులెరి. నీరు ఈపుస్తకమున తాము కనిపెట్టిన నూతనపద్యములతో నొకపాఠశాల నేర్పరుచుటకు తగుప్రయత్నములు చేయుచున్నారు.

గ్రంథస్మరము.

జ్ఞానలత:— ఇదివరలో హిందూ బాలసమాజ పత్రిక మన నైపుతన కరకత్రములు ప్రకటింపబడుచుండెడివి. ఇక మీద విడియే రత్నకవి గ్రంథభాండాగార పత్రికను నూతన సుకృత్యరారంభము నుండి క్రాంతిపాఠాని 8 పుటలుగా ప్రతి మాసమునకు ప్రకటింపబడును. ఆ రి రాజమహేంద్రవరము నుండి యొకరు వ్రాయుచున్నారు.

చరిత్రార్థ సమయ:— ప్రభావతి, అంశ మువంద మాల మొదలగు గ్రంథములను రచించిన బ్రహ్మపురవాస్తవ్యులు గాదె శ్రీజగన్నాథస్వామి పంతులుగారు శ్రీ శ్రీ గా ప్రకటించిన సంస్కరణమునెడి యేవంకముల సంస్కరణ విషయ విశిష్టముగు నాటకము మాకార్యస్థానము చేరినది.

సంస్కృత కవిజీవితము:— ఉత్తరరామ చరిత్రమున్నగు గ్రంథములను రచించిన మల్లాది మూర్తినారాయణ శాస్త్రిగారు సంస్కృతమునుండి యాంక్షికించిన దశరూప కము కూడ మాకార్యస్థానము చేరినది.

రజస్వలనంతర వివాహ శాసనము. అయ్యో, ఈ శాసనమునుగురించి విచారించుటకు 24-2-15 తారీఖున ఎవ్వరువారు నొక జిల్లాభవన జరిగినది. యురిజిస్ట్రార్ బ్రహ్మశ్రీ శ్రీపాద వేంకటాచార్యగారు బి. ఎ.

కౌండిన్యము కహించి. ఆ సభలు సభకు విచ్చేసిరి. ఈ తాలూకాలో కలగదదీని, పులిగడ్డ, కొత్తపేట, మున్నగు గ్రామాదులనుండికూడ అనేకులు వచ్చిరి. బ్రహ్మశ్రీ జ్యోతుల సీతారామశాస్త్రిగారు రజస్వలనంతర వివాహములు ఆశాశ్రీయములని మనుస్మృతి, పరాశరస్మృతి, విశ్వాశేష్య రీయము, బోధాయనసూత్రములు మున్నగు ధర్మశాస్త్రముల నుండి ప్రమాణముల నేకముల క్రోడీకరించుచు తద్వివాహములు బ్రాహ్మణాదులకు నిషేధములని యుపన్యసించిరి. తరువాత గుంటూరువివాహముల శ్రీ మోక్షనాథం వేణుగోపాలరావుగారు ప్రారంభించి, యీ విల్లుయొక్క సాధకపాదకములు వివరించుచు, ఈజిల్లు నిర్బంధముకాదని శాసనాంగీకారులను చూపుచు, అట్టివివాహములు జరిగినపుడు ఫలము నిర్బంధముగానే పరిణమించి, బలవంతముగ వారసత్వము కలుగజేయు ననియు, అసలు వారసత్వపు హక్కులవిషయమై యిట్టి కేగానా యొక్కడ కలుగలేదనియు, ఎపుడోవచ్చునని యిపుడే చట్టముల తయారజేసి వెల్లువొనుట పూర్వమనియు, ఇంటియేగాక మహా ధైర్యముగో మనపాలకులును, దేశీయులను, మునిగియున్న కాలములో, ఇట్టివివాదగ్రస్తులైన బిల్లులవెట్టి, వేళములో కలవరము వెల్లుట లెగదనియు, రజస్వలానంతర వివాహవాదులుకూడ చాలమంది యీజిల్లున ప్రతి కూలురుగ ముచ్చారని యుపన్యసించిరి. తుదకు సభాధ్యక్షులును సభావిషయముల క్రోడీకరించుట బిల్లును వ్యతిరేకముగ నుపన్యసించిరి. ఈ క్రిందితీర్మానము లేక గ్రీవముగ తీర్మానించు కొని బడి ప్రభుత్వమువారికి పంపుకొనబడినది.

1. రజస్వలనంతర వివాహములు బ్రాహ్మణాదులకు ఆశాశ్రీయములగుటచే నిషేధములు కనుకను, మలేశంబంధములలో జ్యోక్యము కలుగజేసికొనమని శ్రీ విక్టోరియా మహారాణి ప్రభుత్వము వాగ్దానములు చేసిరి కనుకను ఈచట్టమును అంగీకరించక తొలగించుటకు ఈసభ వారు ప్రార్థించుచున్నారు.

2. తాలూకాలో రజస్వలనంతరమున్నగు ప్రతినిధి సభలలో బ్రాహ్మణేతరులు నున్నందున అట్టి సమస్యసంఘముల అభిప్రాయముల తీసికొనక విడివిడిగ బ్రాహ్మణాదుల అభిప్రాయములమాత్రమే ప్రభుత్వమువారి రంగీకరించుటకు ఈసభ వారు ప్రార్థించుచున్నారు.

వేమూరి సుబ్రహ్మణ్యం.

ప్రపంచయుద్ధము.

ఘనమోరసంగ్రామము!

చిత్తరూపము!!

యోధాగ్రణుల భావచిత్రము!!!

యూరోప్ ఖండమందెల్లను, అల్లకల్లోలముచేసి రక్తిక్రవాహమునే భారలాడుచుండు జగత్ ప్రళయ స్వరూపముగా సాదాత్ కాలక్షర పునివలె నిలబడియుండు అతిభయంకర యుద్ధనాయకులనున్నా, ఆయా దేశపు రాజధిరాజులనున్న, చక్రవర్తులనున్న, ప్రత్యక్షముగా జూచి నట్లు కనబడు సుందరమైన భావచిత్రములు, ప్రకాశించునట్టి నునువైన కాగితములపై ముద్దుగా ముద్రించి విక్రయమునకు సిద్ధముగచున్నది.

త్వర తేయము! స్వల్పమే ప్రతులు!!

లోకనుకాల్పకొనిన మర్కటమువలె అక్కడక్కడకిరణులను వ్యాపారనానలరున్న. యుద్ధనాయకులను మితముజేసి తుదకు మండింపబడి సముద్రచాతమునకు పోతువైన ఎవ్వడను జూచియుండురా? దానియొక్క నాయకుని నెఱుసునా? అది మద్రాసును ముట్టడించి జేసిన అనాగరిములను జూచి యుండురా? తుదకు దానిని అతిజాహిర సిద్ధియను నానయున దానియొక్క నాయకునిని జూచియుంటిరా?

పంజాబుదేవులవలెనుండు ఇంగ్లాండ్, ఫ్రాన్స్, బెల్జియం, జర్మనీ చక్రవర్తులనున్న మహోద్ధవ దుశ్మానులవలె కాకాగ్నికి పోతువై యుండెడి జర్మని ఆస్ట్రీయా, తుర్కీ, చక్రవర్తులను జూచియుండురా? జర్మనీ రాష్ట్రానియొక్క నేనా నాయకులనున్న నొకానాయకులనున్న, నాయునియూ నాయకులనున్న జూచియుండురా? లేనియెడల మాత్రమే విక్రయమునకు సిద్ధముగచుండు చిత్రములను తెప్పించి జూచుము! చిత్రములనువలన యుద్ధసంగతులు మనసునకు సులభముగా బోధపడుటకు సువియములేదు. దీనివలె. 1 రూపాయ.

మర. — యుద్ధమారంభమైనతోడనే రణరంగమునందు నూతనముగాయెల్లించిన పోరాటము తెప్పించి ముద్రించుచున్నాము. ప్రతియొక్క పటమును మార్గచిత్రములతో నలగక భద్రముగా నున్నట్లు పంపెదము. వేటికే వ్రాయండి!

విలాసము:— గురుబసవ కంపెనీ మదాను.

MADRAS.—Printed and Published by K. Nageswara Rao at the Andhrapatrika Press, No. 6 & 7, Thambu Chetty Street, George Town.